ADVOCATENBLAD
SINDS 1918

ACHTERGROND
Zwijgrecht in strafzaken: Spreken is zilver

PRAKTIJK
Apps die het werk wat gemakkelijker maken

INTERVIEW
Dekens Van Empel en Van Regteren Altena over het strengere toezicht

Extra PO-punten: straf of zegen?

Boomjuridisch

"GELACHEN, GEHUILD EN VERWONDERD. DE PASSIE EN KUNDE SPAT ER VANAF"
AGIN TIMMERMANS

"UNIEKE INZICHTEN IN COLLEGA- EN KLANTINTERACTIE. FRIS EN INTERACTIEF"
YARDS ALMERE

"HUN WETENSCHAPPELIJKE ACHTERGROND EN PRAKTISCHE AANPAK MAKEN DIT EEN WINNAAR"
SNIJDER GDW

"VERFRISSEND! EINDELIJK WEERBAARHEIDS-TECHNIEKEN WAAR WIJ ECHT MEE GEHOLPEN ZIJN"
SMIT & LEGEBEKE

ZIE JIJ AGRESSIEF OF POESLIEF?

beoordeling klanten 9,1

PE punten 10

SUCCESVOL INTERACTEREN EN DEËSCALEREN BEGINT BIJ JOUW EIGEN PERCEPTIE

Om dit succesvol te kunnen doen en onderwijzen hebben wij meer dan tien jaar wetenschappelijk onderzoek gedaan. Hierbij zijn wij tot revolutionaire bevindingen gekomen die de basis vormen voor onze zelfontwikkelde technieken en methodieken. Neem vandaag nog contact met ons op zodat wij ook u kunnen helpen!

- ✓ **nieuw inzicht werking lichaam en hersenen**
- ✓ **breng meer interacties succesvol ten einde**
- ✓ **één eenvoudige beweging: altijd veilig**

+31(0)85 303 64 87 MB info@maduro-bohorquez.com MB www.maduro-bohorquez.com

COLOFON

Juni 2017

97e jaargang
Het *Advocatenblad*, het blad voor de Nederlandse advocatuur, verschijnt 10 keer per jaar en wordt uitgegeven door Boom juridisch. De van de Nederlandse orde van advocaten onafhankelijke redactie stelt de inhoud samen.

Hoofdredacteur
Kees Pijnappels

Redactie
Sabine Droogleever Fortuyn, Nathalie Gloudemans-Voogd, Sylvia Kuijsten, Francisca Mebius

Advocaat-redactieleden
Jan Wouter Alt, Leonard Böhmer, Halime Celik, Karol Hillebrandt, Jack Linssen, Martijn Maathuis, Robert Malewicz, Coline Norde, Marc Padberg, Christiane Verfuurden, Paulien Willemsen

Beeldredactie
Charlotte Helmer

Vormgeving
Textcetera, Den Haag

Correctie
Sandra Braakmann

Druk
Wilco, Amersfoort

Citeerwijze
Adv.bl. 2017-5, p.

Aan dit nummer werkten mee
Maarten Bakker, Judith de Boer, Mariëlle Boezelman, Erik Jan Bolsius, Jiri Büller, Daphne van Dijk, Pauline Ernste, Nathalie de Graaf, Chris van Houts, Sjoerd van der Hucht, Matthijs Kaaks, Lars Kuipers, Mike Landerbarthold, Lora Mourcous, Robert Sanders, Sven Benjamins, Tatiana Scheltema, Bjarni Schim, Bart van Tongeren, Jaap-Jelle Vollaard, Robert van Welsum, Paul van Wijngaarden

Redactionele bijdragen
Bijdragen kunnen naar redactie@advocatenorde.nl.
Per 500 woorden leveren deze 1 opleidingspunt op.
De redactie heeft het recht bijdragen in te korten.
De redactie is telefonisch bereikbaar op nummer 070 - 335 35 70.

Boom juridisch
Selma Soetenhorst-Hoedt (uitgever)

Bureau van de orde
Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag, postbus 30851, 2500 GW Den Haag, info@advocatenorde.nl, 070-335 35 35, helpdesk: helpdesk@advocatenorde.nl, 070 - 335 35 54.

Abonnementen
De abonnementsprijs bedraagt € 240 per jaar (excl. btw, incl. verzendkosten). Een abonnement biedt u naast de gedrukte nummers tevens het online-archief vanaf 2001 én een e-mailattendering. Kijk op www.advocatenblad.nl voor meer informatie en het afsluiten van een abonnement. Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Valt de aanvang van een abonnement niet samen met het kalenderjaar, dan wordt over het resterende gedeelte van dat jaar een evenredig deel van de abonnementsprijs in rekening gebracht. Het abonnement kan alleen schriftelijk tot uiterlijk 1 december van het lopende abonnementsjaar worden opgezegd. Bij niet-tijdige opzegging wordt het abonnement automatisch voor een jaar verlengd. Voor vragen over uw abonnement kunt u contact opnemen met Boom distributiecentrum via tel. 0522-23 75 55 of tijdschriften@boomdistributiecentrum.nl.

Adreswijzigingen
Boom distributiecentrum via tel. 0522-23 75 55 of tijdschriften@boomdistributiecentrum.nl. Adreswijzigingen van advocaten: adres@advocatenorde.nl.

Media-advies
Maarten Schuttél

Advertentiedeelname
Capital Media Services B.V., Staringstraat 11, 6521 AE Nijmegen
Tel. 024-360 77 10, mail@capitalmediaservices.nl.

Behoudens door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden. Het al dan niet op verzoek van de redactie aanbieden van artikelen aan het *Advocatenblad* impliceert toestemming voor openbaarmaking en verveelvoudiging t.b.v. de (elektronische) ontsluiting van (delen van) het *Advocatenblad* in enige vorm.

ISSN 0165-1331

Omslagfoto: Jiri Büller

HOI 2017 KEURMERK

Nederlandse uitgeversverbond
Groep uitgevers voor vak en wetenschap

© Sjoerd van der Hucht

REDACTIONEEL

HOOP

DOOR / KEES PIJNAPPELS

De toekomst, we zijn er elke dag mee bezig. Vroeger ook al. Sommige oude windmolens dragen nog altijd die naam. De Hoop, zo heten er nog veel meer, eveneens toekomstgericht. De verwachting die daaruit spreekt, duidt op schrale tijden.
De toekomst pakt doorgaans anders uit dan in het verleden gedacht. Het is niet waarschijnlijk dat het toekomstbeeld van de molenbouwers bewaarheid is geworden. Als ze de stoommachine hadden zien aankomen, hadden ze zich een boel moeite kunnen besparen.
Onze verwachting over het straks zal net zomin werkelijkheid worden als die van onze voorouders. Toch heeft de Rechtspraak een blik vooruitgeworpen. Niet aan de hand van koffiedik of kippendarmen, maar door rapporten door te ploeteren en mensen te interviewen. Het resultaat is een kwartet scenario's voor het jaar 2030. Vier uiteenlopende situaties waarin de Rechtspraak kan belanden (pag. 37). Het oordeel over het realiteitsgehalte van de scenario's laat ik graag aan u. Maar het kan voor menig kantoor best nuttig zijn om de scenario's tijdens een regenachtige namiddag op de advocatuur los te laten. Leidt het niet tot nieuwe inzichten, dan heeft u in elk geval een leuke middag gehad.
De NOvA is er ook behoorlijk mee bezig, met die toekomst. Beroepsopleiding, kwaliteitstoetsen en PO-punten, het wordt allemaal anders. Het doel is de kwaliteit te verhogen en daarmee de toekomst van de beroepsgroep veilig te stellen. De trend naar meer specialisatie is onmiskenbaar en onvermijdelijk, blijkt uit het coverartikel over de verhoging van de PO-punten (pag. 13).
De oude en nieuwe voorzitter van het landelijke dekenberaad hebben net zo goed een stip aan de horizon gezet (pag. 23). Voor hen is dat 2019, wanneer de regering het systeem van toezicht gaat evalueren. Intern of extern toezicht op de advocatuur? Het antwoord ligt nog verborgen in de schoot der toekomst.
Hoe dichterbij de tijd die voor ons ligt, hoe beter voorspelbaar. Dát alle rechtbanken en rechtsgebieden digitaal gaan procederen, lijdt voor niemand enige twijfel. Wanneer dat moment daar is, blijft nog even spannend. De komende jaren houdt KEI de gemoederen flink bezig (pag. 20). Voor wie de digitalisering niet snel genoeg kan gaan, is er een snoepwinkel aan apps te verkrijgen (pag. 48). De een maakt u nog meer *futureproof* dan de ander...
Verdachten in strafzaken kijken doorgaans minder vrolijk naar de toekomst (pagina 31). Voor hen telt de hoop, de hoop op een mild oordeel. Zwijgen of praten, wat biedt de beste perspectieven? Het is maar net uit welke hoek de wind waait.

DEZE EDITIE

Zwijgrecht in strafzaken
Spreken is zilver

Britta Böhler over haar boek
Een goede advocaat is ook ethicus

Emilie van Empel en Pieter van Regteren Altena
'Mensen op wie je toezicht houdt, moet je niet zien als *eigen* mensen'

RUBRIEKEN
3 Redactioneel, Colofon
6 Het Dilemma, Tweets, Lezersonderzoek
7 Cijfers, Citaat, Column
9 In Beeld
17 Ter Zitting, Agenda
38 Lawyers for Lawyers
40 Frisse Neus
46 Gezien
55 Canon

ACTUEEL
10 Schikkingen buiten de rechter om
20 Startschot klinkt voor KEI
28 Britta Böhler over *De goede advocaat*
37 Toekomstscenario's voor de Rechtspraak
42 Nieuw bloed in algemene raad

COVERSTORY
13 Verplichte PO-punten: zegen of straf?

INTERVIEW
23 'Mensen op wie je toezicht houdt, moet je niet zien als *eigen* mensen'

ACHTERGROND
31 Spreken is zilver; het zwijgrecht in strafzaken
45 Brexit-Court of Brexit-Kamer?

Tools voor de werkvloer

PRAKTIJK
48 Tools voor de werkvloer

JURIDISCH
52 Opinie: Griffies meten met verschillende maten
56 Opinie: Fiscaliteit en strafrecht in conflict
59 Even opfrissen: Toestemming in het privacyrecht

VAN DE NOVA
61 Ordeberichten
67 Ondertussen op het Binnenhof
68 Transfers
72 Van de tuchtrechter
74 Column Bart van Tongeren

ALLE WIJZEN NAAR HET OOSTEN.

KienhuisHoving brengt je verder. Naar Enschede, het dynamische centrum van Twente. Waar de business bloeit en genieten van het leven een grondrecht is. Op een terras op de Oude Markt, een van de vele landgoederen of gewoon thuis, in je eigen achtertuin.
Lekker leven is hier niet moeilijk. Een uitdagende baan vinden evenmin.
Wij zijn altijd op zoek naar talentvolle en ondernemende collega's.
Kijk voor al onze vacatures op **www.kienhuishoving.nl**.
Ook laten we je graag ons Wetboek van het Oosten zien!

kienhuishoving.nl

KIENHUIS HOVING
ADVOCATEN EN NOTARISSEN

HET DILEMMA

Een cliënt stuurt een vriendschapsverzoek via Facebook, volgt u op Twitter en wil een connectie op LinkedIn. Goed idee of absoluut niet wenselijk? Drie advocaten over hun social media gebruik.

DOOR / SYLVIA KUIJSTEN

Martyn Schellekens (1981), advocaat vastgoed- en ondernemingsrecht bij Blenheim Advocaten te Amsterdam

‘Je moet je als advocaat altijd bewust zijn van je positie’

‘Ik ben actief op LinkedIn, Facebook en Twitter. Bij het wel of niet accepteren van cliënten op social media is vooral de band die ik met hen heb van belang. LinkedIn vind ik voor zakelijk contact geen enkel probleem, ook niet voor cliënten. Twitter is mijn openbare profiel; in principe kan iedereen mij daar volgen. Facebook gebruik ik enkel privé en heb ik ook afgeschermd. Dat is enkel geschikt voor mensen die ik onder mijn vrienden en goede kennissen schaar. Je moet je als advocaat 24 uur per dag bewust zijn van je positie en goed nadenken over wie je accepteert op social media en vooral over wát je deelt op je kanalen.’

Melanie Hermens (1989), advocaat civiel recht bij ESQ Advocaten te Raamsdonksveer

‘Binnen de advocatuur geldt dat je onafhankelijk moet blijven’

‘Op Facebook heb ik een zakelijke pagina waar cliënten mijn bezigheden op professioneel vlak bij kunnen houden. Op mijn persoonlijke account accepteer ik zulke uitnodigingen niet. Op LinkedIn wel, al zit ook daar een verschil. Een verzoek van een duurzame relatie (doorgaans zakelijke klanten voor wie ik als “huisadvocaat” optreed) zal ik eerder accepteren dan een verzoek van een cliënt die mij vraagt om bijvoorbeeld zijn scheiding te regelen en daarna waarschijnlijk nooit meer een advocaat nodig heeft. Afstand blijft namelijk wel belangrijk. Zodra je niet meer objectief een dossier kunt behandelen, dan ben je de grens van wat acceptabel is voorbij.’

Niki van Rijen (1987), advocaat ondernemings- en insolventierecht bij RST advocaten te Breda

‘Werk en privé moet je tot bepaalde hoogte gescheiden houden’

‘Mijn Facebookaccount is privé, LinkedIn gebruik ik voor zakelijke doeleinden en op Instagram deel ik veel foto's over hardlopen, een van mijn hobby’s. Dat profiel is openbaar. Het accepteren van een vriendschapsuitnodiging, bijvoorbeeld op Facebook, hangt wat mij betreft geheel af van de band met je cliënt. Ik kan me voorstellen dat als je al jarenlang werkt voor een cliënt en dus samen een fijne band hebt opgebouwd, je ook af en toe privé contact hebt. Hierbij moet echter te allen tijde rekening worden gehouden met het feit dat de persoonlijke band geen invloed heeft op de behartiging van de zakelijke belangen.’

@ADVOCATENBLAD

Iedereen die denkt dat advocaten zakkenvullers zijn, zou het artikel over gefinancierde rechtsbijstand in het @Advocatenblad moeten lezen.
@GeeskevC

Interview met collega @susanne_hermsen over groeikansen #German #Desk in het @Advocatenblad!
@Dirkzwager

‘Aantal advocaat-stagiaires sociale advocatuur daalt.’ Jammer, maar wel te begrijpen (@Advocatenblad)
@FemkevanVenetie

‘Digitaal procederen in civiele zaken verplicht per 1 september.’ Zou tijd worden ook. We leven in 2017, wakker worden! Advocatuur en rechtspraak te behoudend en ouderwets.
@arnoud_vandalen

LEZERSONDERZOEK

De scheidslijnen tussen traditionele media en sociale media vervagen in hoog tempo. Het *Advocatenblad* gaat mee in deze trend, vanuit de ambitie u als lezer optimaal te bedienen. Om de juiste keuzes te kunnen maken, wil de redactie graag weten hoe u het *Advocatenblad* waardeert. Om die reden houden we samen met marktonderzoeksbureau Userproof in juni een lezersonderzoek. Het onderzoek is niet alleen gericht op uw oordeel over het blad, maar ook over onze digitale mediakanalen. Wat vindt u van onze wekelijkse nieuwsbrief? Maakt u gebruik van onze website, zo ja, hoe en wanneer? Wilt u het *Advocatenblad* ontmoeten op Twitter, LinkedIn, Facebook? U ontvangt een uitnodiging voor het lezersonderzoek in juni, via e-mail. Bij dezen alvast het verzoek tot medewerking. U doet de redactie een plezier en daarmee uiteindelijk ook uzelf.

CIJFERS

7.108

Aantal procedures in 2016 om kinderalimentatie vast te stellen of te wijzigen.

Bron: Factsheet 2017-1, Scheidingen 2016, Gerechtelijke procedures en gesubsidieerde rechtsbijstand, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatie Centrum.

CITAAT

‘Steeds vaker zie je dit soort pannenkoeken die hun frustraties en meningen moeten uiten op het internet.’

Sociale media stellen het OM steeds meer voor een uitdaging, stelt hoofdofficier van justitie Bart Nieuwenhuizen in het *Algemeen Dagblad* van 4 mei 2017.

COLUMN

DOOR / MATTHIJS KAAKS

OPKOMST DER NARCISTEN

Voor de tweede keer ontving ik een uitnodiging voor een cursus over ‘omgang met narcisme’. Deze was getiteld ‘de narcistische cliënt’. Kennelijk voorziet dit in een groeiende behoefte. Dat bleek ook uit de toelichting: *‘Volgens recente schattingen komt narcisme veel meer voor dan eerder gedacht. Bovendien komen narcisten onder invloed van de tijdgeest prominenter naar voren. Vele trekken hierbij een spoor van verwoestingen in hun relaties, op de werkvloer en in de maatschappij.’* Deskundigen wijzen erop dat geschillen met narcistische burgers eindeloos duren en ontwrichtend kunnen zijn voor het rechtssysteem. Voor advocaten en andere praktijkjuristen is vooral van belang te weten *‘dat een narcist bij tegenslag of kritiek direct met heftige vijandigheid reageert’*.

Ik moest hier onwillekeurig aan denken toen ik het recente rapport bekeek van de denktank met de veelbelovende naam Hague Institute for Innovation of Law. Volgens dit instituut, dat vindt dat ons ‘verouderde rechtssysteem’ op de schop moet, zijn in Nederland alleen al jaarlijks 250.000 ‘rechtsproblemen’ tussen buren. Laat ongeveer de helft van die betrokken buren lijden aan een narcistische stoornis, dan vind ik het niet zo gek dat de Haagse onderzoekers vaststellen dat burgers meer en meer vinden dat ze onrechtvaardig worden behandeld. Ze blijven boos. Het drastisch veranderen van de juridische infrastructuur zou dat volgens de Haagse onderzoekers moeten verhelpen.

Dat laatste betwijfel ik sterk.

Laat ik als voorbeeld een typisch burengeschil nemen.

In 2015 oordeelde het Gerechtshof Amsterdam over de zaak van een man die duizenden euro’s smartengeld eiste van zijn buurman omdat deze eigenmachtig de ligusterhaag had omgezaagd. We zien de beide mannen voor de zitting afreizen naar een marmeren kantoorkolos waar ze gedwongen de riem uit de broek trekken en de zakken legen – alsof ze een intercontinentale vlucht gaan maken maar dan zonder bijhorend vakantiegevoel – en een jaar later lezen ze in het arrest: ‘Het verwijderen van een ligusterhaag die dient als erfafscheiding zonder de buren daarin te kennen is weliswaar onwellevend, maar daarmee is niet gegeven dat de aangesprokene het oogmerk had zijn buren te kwetsen.’ Minstens één buurman blijft wrokkig achter en zal de Haagse onderzoekers bevestigen dat het systeem niet deugt.

Nu heb ik de cursus ‘de narcistische cliënt’ nog niet gevolgd. Maar ik las wel een interview met de bekende psychiater professor Frank Koerselman in *De Groene Amsterdammer* eind maart. Burgers lijden volgens hem collectief aan erkenningsnarcisme. En dat leidt tot chronische verongelijktheid.

Wat er vaak aan schort, is iemand met gezag in het dorp of de wijk die zegt: ‘Jammer van die haag. Een zak van een buurman inderdaad. Maar wil je nu ophouden met dat gezanik?’

JMS Textservice
juridisch vertaalbureau

20 YEARS
1997 – 2017
IN LEGAL TRANSLATION

ONS VERTAALTEAM STAAT VOOR U KLAAR

Juridisch vertalen, een vak apart!

Er zijn genoeg redenen te bedenken waarom u 's avonds om 21.00 uur een juridisch vertaalbureau nodig heeft. JMS Textservice is altijd bereikbaar en beschikbaar om direct met uw vertaalopdracht aan de slag te gaan en ook binnen korte deadlines de juiste kwaliteit te leveren.

Zo wordt uw deadline onze zorg.

T 0299-351851 | E info@jmstext.nl | W www.jmstext.nl

IN BEELD

‘MORE FOR LESS’

DOOR / SABINE DROOGLEEVER FORTUYN BEELD / SVEN BENJAMINS

De Verenigde Staten, Engeland, Italië, België, Duitsland en Nederland. Zomaar een greep uit de twintig nationaliteiten van de bijna driehonderdvijftig bezoekers die het juridische innovatiecongres Lexpo kleurden. Naast een vijftigtal advocaten van grote en middelgrote kantoren waren er stafmanagers, IT-directeuren, innovatiemanagers, marketingmanagers, consultants en trendwatchers te vinden op het event dat dit jaar op 8 en 9 mei voor de tweede keer werd gehouden in Park Plaza Amsterdam Airport. De internationale sprekers hadden het over vernieuwingen binnen de juridische markt. *Artificial intelligence* kwam in verschillende sessies aan bod. Volgens keynotespeaker David Wilkins (zie foto), professor aan de Harvard Law School, leiden onder meer globalisering van de economie en de groeiende informatietechnologie tot een hervorming van de markt voor juridische dienstverlening. De uitdagingen van de nieuwe markt beschrijft Wilkins als *‘the global age of more for less’*. Het blijft wel mensenwerk, benadrukt de Amerikaan. Kantoren moeten nog altijd zien dat ze toptalent aantrekken, ontwikkelen én behouden. En de technologie dan? Die is er om te zorgen dat juristen succesvol hun werk kunnen doen. Wat Wilkins goed uitlegt, is dat dingen veranderen, maar dat dat niet *‘The end of lawyers’* betekent, vond Christ’l Dullaert, directeur van recruitmentbureau Le Tableau, na afloop. ‘De business en cliënten willen stabiliteit. Daarvoor is volgens Wilkins wetgeving nodig en juristen blijven dus een rol spelen.’

Buiten de rechter om

Frits Bakker, voorzitter van de Raad voor de rechtspraak, vindt dat het Openbaar Ministerie de rechter te vaak links laat liggen. Heeft hij gelijk?

DOOR / NATHALIE DE GRAAF

In 2016 daalde het aantal strafzaken dat op zitting kwam met twaalf procent. Een goede tendens, maar niet helemaal toe te schrijven aan de dalende criminaliteit in Nederland, zo betoogt Frits Bakker in het Jaarverslag 2016. Bakker maakt zich, als voorzitter van de Raad voor de rechtspraak, zorgen over het functioneren van de strafketen. Volgens hem wordt er te veel geschikt buiten de rechter om.
Op de vraag waarom het zo erg is dat de gang naar de rechter gemeden wordt, antwoordt hij in *NRC*: 'Megaschikkingen met grote bedrijven worden afgedaan in achterkamertjes. Bij de rechter zijn zaken openbaar, zodat de burger kan zien wat er gebeurt en zodat de dader en het slachtoffer hun grondrechten gewaarborgd weten. Als de rechter wordt omzeild doordat het systeem niet goed werkt, moet je eerst regelen dat het systeem werkt.'
Bakker doelt met name op zaken die vanwege lange strafrechtelijke procedures of ingewikkelde formaliteiten geschikt worden. 'Over het vervolgingsbeleid gaat de rechter niet, dat is aan het Openbaar Ministerie. Er kunnen goede redenen zijn voor die keuze.' Schikkingen vanwege 'slechte' redenen zoals het disfunctioneren van de strafketen moeten volgens Bakker vermeden worden.
Sterker nog, het domein van de strafrechter mag niet verder worden beperkt. 'De grenzen zijn bereikt.' Volgens Bakker is het belangrijk dat de burger kan zien dat overtreding van wetten volgens de regels wordt bestraft, omdat anders het vertrouwen in het functioneren van de rechtsstaat daalt.

UITZONDERING

Sébas Diekstra, advocaat bij Diekstra Van der Laan Advocaten in Leiden, onderschrijft het standpunt van Bakker. 'Er wordt te veel geschikt, zeker in de zaken van meer dan geringe betekenis,' beaamt hij. 'Die megaschikkingen leiden telkens weer tot verontwaardiging in de samenleving wat weer leidt tot schade aan het vertrouwen in het rechtssysteem. Het uitgangspunt moet altijd zijn: behandeling door een onafhankelijke en onpartijdige rechter. Een schikking moet een hoge uitzondering zijn met goede gronden. Het feit dat een strafprocedure lang duurt, is zeker geen goede reden.'
Jan Crijns, hoogleraar straf- en strafprocesrecht aan de Universiteit Leiden, ziet echter ook voordelen. 'Er worden in Nederland inderdaad veel zaken afgedaan buiten de rechter om door middel van strafbeschikkingen en transacties,' zegt hij. 'Dit gebeurt met name om de rechterlijke macht te ontlasten en daarmee de handhavingscapaciteit van het strafrecht te vergroten. Met name in de kleinere strafzaken en met name in het geval van *first offenders* wordt de zaak vaak door middel van een strafbeschikking door het Openbaar Ministerie afgedaan. Het OM stelt zelf de schuld vast en verbindt daar een sanctie aan. Dat gebeurt al sinds jaar en dag. Het is wel zo dat tot enkele jaren geleden de transactie niet zozeer een

Frits Bakker

schuldvaststelling en strafoplegging betrof, maar meer het afkopen van een vervolging.'
Tegen het op deze manier buiten de rechter om afdoen van kleine strafzaken bestaat volgens Crijns niet zoveel bezwaar. De verdachte die zijn zaak alsnog aan een rechter wil voorleggen, krijgt daartoe immers de gelegenheid. Hij kan tijdig verzet instellen tegen de strafbeschikking. Crijns constateert dat er ook nadelen kleven aan de werkwijze van het OM. 'Het is de vraag of de feitenvaststelling en de strafoplegging door het OM altijd even zorgvuldig gebeuren, temeer nu dit in de praktijk vaak onder de nodige tijdsdruk in de context van de ZSM-procedure gebeurt,' zegt hij. 'Ook is het de vraag of de verdachte voldoende kan participeren in het proces voorafgaand aan het uitvaardigen van een strafbeschikking door het OM.'
Samen met Renée Kool (Universiteit Utrecht) schreef Crijns voor de Nederlandse Juristen-Vereniging het preadvies *Afscheid van de klassieke strafrechtelijke procedure?*. Daarin betogen ze onder meer dat het proces van uitvaardigen van een strafbeschikking met meer waarborgen dient te worden omkleed, in het bijzonder door de hoorplicht (van artikel 257c Sv) uit te breiden en het recht op rechtsbijstand te verstevigen. 'Ook kleinere zaken verdienen immers een zorgvuldige behandeling, ook als dit buiten de rechter om gebeurt.'

TRANSPARANTIE

Een gedeeltelijk andere kwestie is de praktijk waarin buiten de rechter om grotere strafzaken tegen met name rechtspersonen worden afgedaan. In de praktijk kan het om transacties gaan die in de miljoenen lopen. Crijns: 'Het is mijn indruk dat de Bakker zijn pijlen met name op deze praktijk richt. Bij die praktijk kunnen inderdaad wel de nodige kanttekeningen worden geplaatst, met name vanuit het perspectief van transparantie richting de samenleving. Tegelijkertijd is het verplaatsen van dit soort zaken naar een klassieke berechting door de rechter ook niet probleemloos. Dergelijke processen kunnen gezien de betrokken belangen al snel eindeloos duren met een ongewisse uitkomst. Vanuit het oogpunt van effectieve handhaving kan een transactie buiten de rechter om dan een goed alternatief zijn. Het gebrek aan transparantie kan in toenemende mate worden ondervangen door middel van persberichten van het Openbaar Ministerie waarin ook het strafbare gedrag dat ten grondslag ligt aan de transactie wordt benoemd.' Daarnaast bieden dergelijke transacties volgens Crijns meer mogelijkheden om *compliance* te bewerkstelligen dan de klassieke berechting door de rechter. 'Zo gek zijn dit soort transacties voor dit soort zaken dus niet. Wel speelt al langere tijd de discussie of dit soort transacties niet een soort van rechterlijke toetsing behoeft voordat zij tot stand komen, zodat een onafhankelijke partij kan controleren of de transactie op een zorgvuldige feitenvaststelling berust en evenwichtig is voor wat betreft de daaraan verbonden voorwaarden. In ons preadvies spreken wij ons daar inderdaad voor uit, met name om de legitimiteit en de maatschappelijke acceptatie te verhogen.'
Het OM zelf wil niet inhoudelijk reageren. 'Wij hebben kennisgenomen van het jaarbericht van de Raad voor de rechtspraak, maar gaan niet inhoudelijk reageren. Als wij er iets van vinden, dan nemen wij contact op met de raad en spelen het niet via de band.'

Jan Crijns

PO-PUNTEN:
ALGEMEEN 20PT
STRAFRECHT 10PT
ARBEIDSRECHT 10PT
10PT
10PT
10PT
10PT
Verplicht!

VERPLICHTE PO-PUNTEN ZEGEN OF STRAF?

DOOR / FRANCISCA MEBIUS
BEELD / JIRI BÜLLER

De NOvA wil een minimum van tien PO-punten per specialistisch rechtsgebied verplicht stellen. Menigeen is voorstander van het plan, al zijn er ook bedenkingen.

Als het aan de Nederlandse orde van advocaten ligt, worden advocaten in de nabije toekomst verplicht jaarlijks minimaal tien PO-punten per specialistisch rechtsgebied te behalen. De algemene raad kwam vorige maand met dat voorstel om de kwaliteit van de advocatuur ten aanzien van de rechtzoekende te bevorderen. Het voorstel is inmiddels baliebreed ter consultatie neergelegd.
'We moeten ervoor zorgen dat de advocatuur zich blijft onderscheiden met kwaliteit,' betoogde algemeen deken Bart van Tongeren tijdens de kwartaalvergadering van het college van afgevaardigden van de NOvA vorige maand. 'De NOvA vindt kwaliteitsbewaking een zaak van de orde en niet van andere instanties zoals de Raad voor Rechtsbijstand.'
Volgens de algemene raad zijn advocaten het aan zichzelf en aan rechtzoekenden verplicht de kwaliteit naar een hoger niveau te tillen. 'De rechtzoekende moet kunnen rekenen op een partijdige, deskundige en integere advocaat,' zei AR-lid Bernard de Leest in diezelfde vergadering. 'Het behalen van opleidingspunten is een belangrijk middel voor het op peil houden van de vakbekwaamheid. De belangrijkste achterliggende gedachte is dat de rechtzoekende geholpen wil worden door een gespecialiseerde advocaat. Daarnaast leidt meer specialisatie uiteindelijk tot meer samenwerking en omzet voor advocaten. Een vlucht richting kostenbesparing door kleiner te gaan werken en een algemene praktijk te houden, hetgeen je nu vaak ziet, werkt juist averechts.'

REGISTER

De algemene raad wil naast de verplichte tien PO-punten per jaar per specialistisch rechtsgebied de wegwijzerfunctie van de NOvA verbeteren door een nieuwe opzet van het huidige rechtsgebiedenregister in te voeren. 'Voor rechtzoekenden moet het duidelijk zijn welke specialisaties advocaten hebben. Waar advocaten tot nu toe zelf konden bepalen of ze hun specialisaties registreerden, wordt met deze nieuwe maatregelen een registratie dus verplicht. Voor advocaten die alleen een algemene praktijk aanvinken in het register geldt het bestaande vereiste van jaarlijks twintig opleidingspunten.'
Voor wat betreft de verplichte tien PO-punten per specialisme heeft de NOvA in het voorstel een selectie gemaakt van de rechtsgebieden waarop het minimumvereiste geldt. Dat gaat om arbeidsrecht, sociaal zekerheidsrecht, huurrecht, jeugdrecht, personen-, familie- en erfrecht, psychiatrisch patiëntenrecht, strafrecht en asiel- en vreemdelingenrecht.
De vereiste van minimaal tien PO-punten per rechtsgebied heeft volgens de AR met name gevolgen voor advocaten die gespecialiseerd zijn in meer dan twee rechtsgebieden. Voor hen betekent het een puntenverzwaring. 'Een specialisatie op een of twee rechtsgebieden is op dit moment mogelijk binnen de huidige jaarlijkse twintig PO-puntenverlichting,' aldus de AR. 'Bij een profilering als specialist op bijvoorbeeld vier rechtsgebieden zouden op jaarbasis veertig PO-punten moeten worden behaald.' ▶

De Raad voor Rechtsbijstand ondersteunt het door de AR voorgenomen beleid. 'Zowel de Raad als de NOvA kunnen voor de verlening van rechtsbijstand eisen stellen aan advocaten,' aldus een woordvoerder van de Raad voor Rechtsbijstand. 'De AR wil ook een punteneis gaan stellen voor de rechtsterreinen arbeidsrecht, huurrecht en sociale zekerheidsrecht, waarvoor de Raad geen eisen heeft geformuleerd. De Raad kan zich goed voorstellen dat de AR die terreinen, waarop ook specialisatieverenigingen actief zijn, niet wil uitzonderen. Een beweging richting verdergaande specialisatie is onontkoombaar en het voorstel van de AR draagt daar aan bij.'

> 'De tijden zijn voorbij dat advocaten op vijf rechtsgebieden bezig zijn'

STAPELING

De maatregelen vallen niet direct bij iedereen in goede aarde. Tijdens de jongste kwartaalvergadering van het college van afgevaardigden bleek al dat niet alle regio's zonder meer akkoord gaat met het plan. Zo gaf onder meer de Amsterdamse fractie aan bang te zijn voor een stapeling van eisen. 'Als zowel de orde als de Raad voor Rechtsbijstand en de specialisatievereniging verschillende eisen gaan stellen, wordt het onwerkbaar,' klaagde de Amsterdamse advocaat Rigorette van Riet.
Ook de Haagse fractie liet weten dat het plan binnen de Haagse balie voor onrust heeft gezorgd. Een deel van het college ziet in het puntenvoorstel aanleiding voor een fundamentele discussie over de toekomst van de advocatuur. Diverse fracties steunden het voorstel van Noord-Nederland om een commissie in het leven te roepen die een visie op de advocatuur formuleert.
Anthony Wijnberg van de fractie Noord-Nederland is zelf gespecialiseerd in gezondheidsrecht en heeft dus niets van doen met de tienpunteneis. Hij vindt dat de NOvA met het voorstel hindernissen opwerpt voor advocaten. 'De bemoeizucht van de orde moet niet verder gaan dan strikt noodzakelijk, ook wat betreft het bewaken van kwaliteit en imago.'
Daarnaast is Wijnberg verbaasd over het feit dat de algemene raad het voorstel zonder overleg met het college in baliebrede consultatie heeft gebracht. 'Zo'n vraag moet je eerst intern bespreken. Tijdens deze eerste discussie binnen het college spelen al zoveel vragen over het voorstel. Hoe zal dat zijn als je het in een keer aan bijna 18.000 advocaten voorlegt?'

CURSUSAANBOD

Een kleine peiling via de nieuwsbrief en de website van het *Advocatenblad* toont aan dat een nipte meerderheid, 114 van de 205 stemmers, de tienpunteneis een goed idee vindt. Ook een rondgang langs specialisatieverenigingen leert dat daar vooral veel positieve reacties op het voorstel te vinden zijn, al worden er ook kanttekeningen geplaatst.
De leden van de Vereniging van Huurrecht Advocaten (VHA) hebben inmiddels al ingestemd met het minimumaantal van tien opleidingspunten, zegt voorzitter Aemile van Rappard, advocaat bij Ekelmans & Meijer Advocaten in Den Haag. 'De VHA staat hier dan ook volledig achter.'
Van Rappard tekent daarbij wel aan dat er op het betreffende rechtsgebied voldoende aanbod van goede cursussen moet zijn. 'Als dat aanbod onvoldoende is en men cursussen moet volgen op een te laag niveau dient de tienpunteneis geen redelijk doel. De VHA heeft bij de invoering van de eis aan haar leden toegezegd dat zij minimaal twaalf punten per jaar zal aanbieden.'
Meindert Doornbos, advocaat bij Doornbos Suringar Wiersema advocaten in Assen en voorzitter van de Vereniging van Psychiatrisch Patiëntenrecht Advocaten Nederland (vPAN), zegt op persoonlijke titel de tienpunteneis voor patiëntenrechtadvocaten te zwaar te vinden. 'De vPAN vindt dat BOPZ-advocaten tijdens de uitvoering van de praktijk hun kennis en ervaring goed moeten bijhouden, dus zeker de nodige opleidingspunten moeten halen. Maar dit wordt nog een hele kunst.'
Volgens Doornbos is de BOPZ een te klein specialisme voor tien punten per jaar. 'Het huidige aantal te halen punten op basis van de inschrijvingsvoorwaarden van de Raad voor Rechtsbijstand, zes per twee jaar, is voldoende om goed bij te blijven.'
Doornbos, die ook een strafrechtpraktijk heeft, noemt de tienpunteneis voor deze specialisatie daarentegen terecht. 'Strafrecht is veel uitgebreider en omvangrijker dan het patiëntenrecht.'
Volgens Bernard de Leest, die naast AR-lid en advocaat bij Zumpolle Advocaten in Utrecht ook bestuurslid is bij de Specialisatievereniging Sociaal Zekerheidsrecht (SSZ) is, is het bestuur van de SSZ groot voorstander van specialisatie en zijn er geen bedenkingen bij een verplichtstelling van tien punten. 'Er zijn genoeg cursussen binnen het sociale zekerheidsrecht. Alleen onze vereniging biedt al vier bijeenkomsten per jaar waar in totaal twaalf punten mee behaald kunnen worden. Dit kost zo'n 300 à 400 euro per jaar. De inspanning en de kosten vallen dus mee.'

RECHTSGEBIEDEN

De Leest is van mening dat je je als advocaat moet beperken tot twee of drie rechtsgebieden en dat het dus niet zo kan zijn dat er verplicht veertig punten per jaar of meer gehaald moeten worden. 'De tijden zijn voorbij dat advocaten op vijf rechtsgebieden bezig zijn. Dat is niet te behappen.'
Charlotte Dingemans, advocaat bij Dingemans VanderKind Advocaten in Amsterdam en voorzitter van de Vereniging Arbeidsrecht Advocaten

Nederland (VAAN), is het met hem eens. ‘Het is niet goed als advocaten van alles wat doen. Dat is niet meer verantwoord, omdat er op veel rechtsgebieden tegenwoordig zoveel ontwikkeling is op het gebied van wetgeving en jurisprudentie. Ik ben voor het hoog houden van het niveau van advocaten door specialisme en daar mogen ook eisen aan worden gesteld.’
Ook Wil Eikelboom, asielrechtadvocaat bij Prakken d’Oliveira in Amsterdam en voorzitter van de Vereniging Asieladvocaten en -Juristen Nederland (VAJN), vindt het van groot belang dat advocaten genoeg tijd steken in het bijhouden van hun specialisatie, omdat juridische procedures steeds complexer worden. ‘Asieladvocaten zijn wat dat betreft wel wat gewend. We moeten toelatingscursussen volgen inclusief een toets, meelopen met een ervaren advocaat en vervolgens elk jaar minstens twintig zaken in ons rechtsgebied doen en vier gespecialiseerde opleidingspunten halen.’

BLINDSTAREN

Eikelboom heeft er geen problemen mee om daar tien punten van te maken. ‘Ik vind wel dat we ons niet moeten blindstaren op die punten. Een rechtzoekende heeft er meer aan dat zijn of haar advocaat regelmatig een bepaald soort zaken doet, dan dat hij of zij twee cursussen van een dagdeel volgt en verder geen praktijkervaring heeft. Voor asielspecialisten, die vooral werken in zaken die worden gefinancierd door rechtsbijstand, is het van belang dat we niet worden gedwongen om ook meer lucratieve rechtsgebieden erbij te doen, zoals is voorgesteld door de commissie-Wolfsen. Op die manier kunnen we de specialisten blijven die onze, zeer kwetsbare, cliënten nodig hebben.’

Eva Huls, advocaat bij Reynaerde Advocaten in Amsterdam en bestuurslid bij de Vereniging van Nederlandse Jeugdrechtadvocaten (VNJA), vraagt zich af wat de tienpunteneis uiteindelijk betekent voor het jeugdrecht als specialisme. Volgens de advocaat neemt het aantal jeugdzaken al jaren af en is het aantal jeugdrechtadvocaten juist gestegen. ‘Dit betekent dat jeugdrechtadvocaten over het algemeen minder zaken binnen dit specialisme doen. Als je minder zaken doet, vraagt de tienpunteneis financieel wel wat van je. Het kan zijn dat dit niet terugverdiend wordt. Jeugdrecht als specialisme wordt ▶

> ‘Als het cursusaanbod onvoldoende is, dient de eis geen redelijk doel’

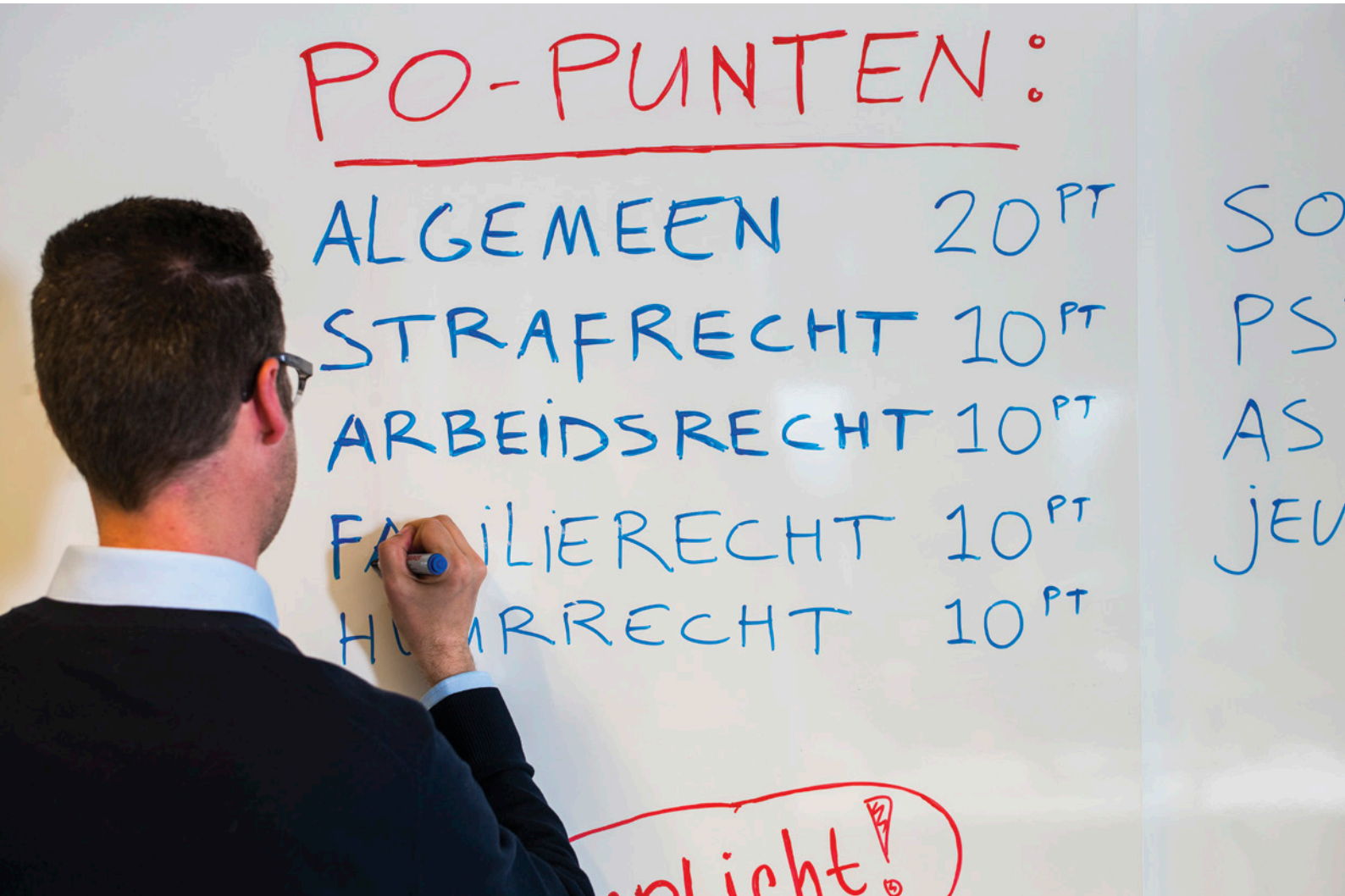

dan ook een bewuste keuze voor advocaten. We hopen dat de mensen die bevlogen zijn overblijven, maar we horen ook geluiden van advocaten die voornemens zijn af te haken.'
Ondanks deze kanttekening is de VNJA wel voor een tienpunteneis vanuit de orde om het niveau op peil te houden. De vereniging stelt deze eis zelf al aan haar leden. 'We bieden vanuit de vereniging lezingen en dergelijke waarmee veertien punten op jaarbasis kunnen worden behaald. Het aanbod is dus het probleem niet.'
De VAAN is strenger voor haar leden, gespecialiseerd in het arbeidsrecht. Dingemans: 'De praktijk van onze leden moet minimaal voor de helft bestaan uit arbeidsrecht. Heel veel meer specialisaties zijn dan ook niet mogelijk. Wij stellen de eis aan onze leden dat er minimaal zestien opleidingspunten op het terrein van het arbeidsrecht per jaar worden gehaald. Eerst lag dit op twaalf punten, maar dat hebben we vorig jaar verhoogd naar zestien. Ik vind de eis van tien punten vanuit de orde dan ook prima.'

VAARDIGHEDEN

De vereniging van Familierecht Advocaten Scheidingsmediators (vFAS) gaat nog verder. Dianne Kroezen, advocaat bij Fam. Advocaten in Amsterdam en voorzitter van de vFAS: 'Wij hanteren als toelatingsvereiste dat je na vijf jaar advocatuur grotendeels op het familierecht je praktijk voert. Vervolgens vragen we jaarlijks tien juridische punten binnen het personen- en familierecht en twaalf punten op het gebied van mediationvaardigheden. Van de laatste categorie zijn zes intervisiepunten verplicht.'
Kroezen vindt dat de orde ook na moet denken over het verplicht stellen van extra vaardighedenpunten om zo nog meer waarborgen te bieden voor de kwaliteit. 'Kijk naast de tien PO-punten ook naar andersoortige punten, bijvoorbeeld intervisie. De vaardighedenpunten die wij als vFAS vragen, zijn gericht op mediation en zeer nuttig. Welke vaardigheden relevant zijn zal per rechtsgebied variëren en kan aan de hand van het specialisme nader worden bepaald.'
Het voorstel van de NOvA ligt baliebreed ter consultatie. Advocaten kunnen tot en met 30 mei reageren via kwaliteit@advocatenorde.nl. ■

De NOvA wil advocaten verplichten jaarlijks minimaal tien PO-punten per specialistisch rechtsgebied te behalen. Daarnaast wil de NOvA een vernieuwd rechtsgebiedenregister invoeren waardoor advocaten verplicht worden hun specialisaties te registreren. De NOvA heeft voor wat betreft de verplichte tien PO-punten per specialisme een selectie gemaakt van de rechtsgebieden waarop het minimumvereiste zou moeten gelden. Hierbij is ook gekeken naar de inschrijvingsvoorwaarden van de Raad voor Rechtsbijstand (RvR). Het gaat om de volgende rechtsgebieden:

	Voorstel NOvA	Huidig RvR	Voorstel RvR m.i.v. 2018
Strafrecht	10 PO per jaar	12 PO per jaar	12 PO per jaar
Jeugdrecht	10 PO per jaar	8 PO per 2 jaar	4 PO per jaar
Psychiatrisch patiëntenrecht	10 PO per jaar	6 PO per 2 jaar	6 PO per jaar
Vreemdelingenrecht	10 PO per jaar	4 PO per jaar*	6 PO per jaar
Asiel- en vluchtelingenrecht	10 PO per jaar (valt samen met vreemdelingenrecht)	4 PO per jaar	6 PO per jaar
Personen- en familierecht	10 PO per jaar (inclusief erfrecht)	5 PO per jaar	10 PO per jaar
Slachtofferzaken	10 PO per jaar (valt onder strafrecht)	5 PO per jaar	5 PO per jaar
Huurrecht	10 PO per jaar	geen	geen
Arbeidsrecht	10 PO per jaar	geen	geen
Sociaal zekerheidsrecht	10 PO per jaar	geen	geen

Bron: Consultatiedocument NOvA

* Voor advocaten die tevens zijn toegelaten tot asiel- en vreemdelingenrecht en voor continuering van deze specialisatie 4 punten hebben ingebracht, geldt dat zij voor de continuering van de inschrijving vreemdelingenrecht aanvullend kunnen volstaan met een opleiding van 2 punten.

TER ZITTING

SCHUIVENDE VERKLARING

DOOR / LARS KUIPERS

Heeft hij een puber tegen het hoofd geschopt of niet? De carrière van majoor V. hangt al twee jaar aan een zijden draad.

Het was in de zomer van 2015, het was al donker en de militair hoorde het tuinpad knerpen. Bij de voordeur in de hal trof hij een nat gordijn – er was door de brievenbus geplast. Hij opende de deur, zag een paar pubers staan en pakte de eerste de beste bij zijn lurven.
Over wat er daarna precies gebeurde, verschillen de lezingen. Kwamen V. en het slachtoffer in een worsteling ongelukkig op de grond terecht? Of nam hij de jongen in een nekklem, werkte hij hem tegen de grond en schopte hij hem tot overmaat tegen het hoofd? De militaire politierechter in Arnhem moet het maar uitzoeken.
Als V. inderdaad de jongen tegen het hoofd heeft getrapt, kost hem dat waarschijnlijk zijn baan. In strafzaken tegen militairen kijkt defensie altijd mee. Als het aan de officier van justitie ligt, zit ontslag er dik in. Hij eist acht weken militaire detentie.
Maar er ligt een goede kans om daaraan te ontkomen.
De verklaringen van de vrienden van het slachtoffer zijn gaan schuiven. Bij de marechaussee zeiden ze nog dat ze V. hadden zien schoppen, maar in tweede aanleg vertelde een vriendin juist dat ze het niet had gezien.
Een schuivende verklaring. Advocaat Roel van Faassen (Wolting & Van Faassen, Zwolle) weet er wel raad mee. ‘Zelfs de rc zegt tijdens dat verhoor: “Ik kan me niet voorstellen dat je dat niet meer weet.” Ik heb er wel een verklaring voor. De vriendin heeft ook verklaard dat ze zag dat de verdachte rood aangelopen was. Ik vroeg: “Hoe kon je dat zien, het was toch donker?” En dan komt er een interessant antwoord: “Het was duidelijk dat hij boos was.” Dat is interpreteren: het kan haast niet anders dan dat het zo is.’
Van Faassen ziet dat ook in de verklaring van de vriend van het slachtoffer. ‘Als de rc hem voorhoudt dat de vriendin nu iets anders zegt, komt het antwoord: “Dat kan gewoon niet; zonder trap raak je geen stuk kies kwijt.” Daar zie je het weer: interpretatie, als je zulk letsel hebt, kán het niet anders.’
Dat het slachtoffer schade aan het gebit had, denkt hij, moet zijn gebeurd toen V. met de jongen op straat belandde. Hij pleit voor een lichte taakstraf, zodat de baan van V. baan niet op de tocht komt.
Ook de rechter komt niet verder dan eenvoudige mishandeling.
Het vonnis: twintig uur voorwaardelijke werkstraf en 350 euro smartengeld. ‘En nu moet iedereen weer verder met zijn leven.’

Meer weten? Lees de uitgebreide versie op advocatenblad.nl, rubriek Ter Zitting.

AGENDA

CURSUS ACTUALITEITEN VREEMDELINGENBEWARING

De meest recente ontwikkelingen op het gebied van vreemdelingenbewaring en het terugkeerbesluit komen in deze cursus aan bod. De regels worden steeds meer bepaald door unierecht. De invloed van de terugkeerrichtlijn en de opvangrichtlijn voor bewaring worden in deze cursus aan de hand van actuele nationale en Europese jurisprudentie besproken.
Datum: 29 mei 2017 vanaf 12.30 uur.
Plaats: Rotterdamse Schouwburg (De Tuinkamer), Schouwburgplein 25, Rotterdam
Ga naar stichtingmigratierecht.nl voor meer informatie en inschrijving.

LANDELIJKE STRAFRECHTDAG

‘Modern strafrecht’ met de nadruk op materieel strafrecht staat deze dag centraal. De reikwijdte van de strafbare voorbereiding, ‘zedendelicten’, het systeem van vermogensdelicten, de effectiviteit van terrorismewetgeving en de toekomst van de (tenuitvoering van de) levenslange gevangenisstraf komen aan de orde.
Datum: 16 juni 2017 vanaf 10.30 tot 17.00 uur.
Plaats: Harmoniecomplex, Faculteit Rechtsgeleerdheid, Academiegebouw Groningen, Broerstraat 5, Groningen
Ga naar rug.nl/rechten/congressen voor meer informatie en inschrijving.

DILEMMA’S IN HET FAMILIERECHT

Rond het afscheid van Paul Vlaardingerbroek, sinds 1997 hoogleraar familie- en jeugdrecht aan Tilburg University, wordt een studiedag georganiseerd met als thema ‘Dilemma’s in het familierecht’. Onder leiding van diverse sprekers vinden er vier workshops plaats op het terrein van het relatierecht, afstammingsrecht en jeugdbeschermingsrecht. Aansluitend aan de studiedag zal Vlaardingerbroek in de Aula zijn afscheidsrede uitspreken.
Datum: 23 juni 2017 vanaf 09.00 tot 17.00 uur.
Plaats: Foyer Dante Building, Warandelaan 2, Tilburg
Ga naar tilburguniversity.edu/nl/actueel/agenda voor meer informatie en inschrijving.

Cursusaanbod 2017

Universiteit Leiden
Juridisch Post Academisch Onderwijs

Juridisch Post Academisch Onderwijs

Actualiteiten Digitalisering in het Bestuursrecht
Di 23 mei, 12.30-17.15u; 4 PO NOvA

Basis Opleiding Trust Officer (BOTO)
Start ma 29 mei, 15.15-21.30u; 20 PO NOvA

Vaardigheden - Helder en foutloos formuleren
Di 30 mei, 10.00-16.30u; 5 PO NOvA, 5 PE LRGD, 5 PWO

Actualiteiten EU-verdedigingsrechten
Di 30 mei, 13.00-17.15u; 4 PO NOvA

Praktijkserie Omgevingsrecht
Wo 31 mei, 7 en 14 jun, 12.30-17.15u, **Stibbe Amsterdam**; 12 PO NOvA, 12 PW

VIEPA Verdiepingscursus: Procederen in IE zaken
Di 6 jun, 10.00-16.30u; 5 PO NOvA

Basiscursus Privacy en Gegevensbescherming: de Wet Bescherming Persoonsgegevens en de Algemene Verordening Gegevensbescherming
Do 1 en 8 jun, 10.00-16.30u; 10 PO NOvA

Causaliteit en Schade: een leerstuk voor iedere jurist
Do 1 jun, 15.00-20.15u; 4 PO NOvA

Basiscursus Huurrecht
Vr 2 en 9 jun, 10.00-16.30u; 10 PO NOvA, 5 PE LRGD, 5 PWO

Civiel Cassatie - blok 3
Ma 12 en 19 jun, 14.30-21.30u; 12 PO NOvA (12 PE cassatie)

Verdieping Strafrecht: Interpretatie van Bewijs
Do 15 jun, 16.00-21.00u; 4 PO NOvA

Verdiepingscursus Huurrecht
Vr 16 en 23 jun, 10.00-16.30u; 10 PO NOvA

Masterclass Procederen in Arbeidszaken
Ma 19 jun, 09.30-17.00u; 6 PO NOvA

Actualiteiten Opstellen & Gebruiken van Elektronische Contracten
Ma 19 jun, 13.00-17.15u; 4 PO NOvA

Actualiteiten Beslag- en Executierecht
Di 20 jun, 12.30-17.00u; 4 PO NOvA, 4 PWO

Actualiteiten Wet Normering Topinkomens (WNT)
Di 20 jun, 10.00-16.30u; 5 PO NOvA

Actualiteiten Wet Bescherming Persoonsgegevens
Wo 21 jun, 10.00-16.45u; 5 PO NOvA

Actualiteiten Contracteren
Do 22 jun, 10.00-16.30u; 5 PO NOvA

De do's and don'ts in de rechtszaal
Do 22 jun, van 13.00u-17.30u; 4 PO NOvA, 4 PE LRGD

Verdiepingscursus De praktijk van rampenfondsen
Do 22 jun, 14.00-17.15u; 3 PO NOvA

Actualiteiten Overheidsaansprakelijkheidsrecht
Vr 23 jun, 09.45-16.15u, **Stibbe Amsterdam** 5 PO NOvA, 5 PWO

Actualiteiten Software en Data-analyse overeenkomsten
Ma 26 jun, 13.00-17.15u; 4 PO NOvA

Verdiepingscursus Bestuurlijke voorprocedures in de praktijk
Ma 26 jun, 10.00-17.15u; 5 PO NOvA

EU Criminal Justice Policy and Practice-Reflections and Prospects
Ma 26 en di 27 jun

Actualiteiten Burgerlijk Procesrecht
Ma 26 jun, 13.00-17.15u; 4 PO NOvA, 4 KBvG

Actualiteiten Pensioenrecht
Di 27 jun, 16.00-21.30u; 4 PO NOvA

Actualiteiten Bestuursrecht
Di 27 jun, 13.00-16.45u, **Stibbe Amsterdam** 3 PO NOvA, 3 PWO

Vaardigheden: Time Management voor advocaten en juristen
Wo 28 jun, 10.00-16.30u; 5 PO NOvA

Actualiteiten Omgevingsrecht
Do 29 jun, 12.30-17.15u, **Stibbe Amsterdam** 4 PO NOvA, 4 PWO

Actualiteiten Ontslagrecht
Do 29 jun, 09.30-17.00u; 6 PO NOvA

Vaardigheden: Responsieplicht in Strafzaken
Do 29 jun , van 9.30-16.45u; 6 PO NOvA

Leiden Revisited: een middag terug in de collegebanken
Vr 1 sep, 14.30u, Oude Sterrewacht te Leiden; 2 PO NOvA, 2 KNB

Master Opleiding Trust Officer (MOTO)
Start wo 6 sep, 15.15-21.30u; 40 PO NOvA

Actualiteiten Milieueffectenrapportage
Do 7 sep, 13.00-16.15u, **Stibbe Amsterdam** 3 PO NOvA

KEI voor Gerechtsdeurwaarders
Di 12 sep, 10.00-16.30u; 5 PO NOvA, 5 KBvG

Specialisatieopleiding Gerechtelijk Deskundige (leergang 18)
Start wo 13 sep, 14.30u-21.30u

Executive leergang Integriteitsrisico-management voor Trustkantoren
Start medio sep, 14.15-21.45u; 48 PO NOvA, 48 PE Holland Quaestor - nog enkele plaatsen beschikbaar!
Tot 31 aug: elke 2e dn zelfde kantoor 50% korting

Symposium Spoorrecht
Ma 11 sep, 09.30 – 17.00; 6 PO NOvA

Praktijkgerichte Actualiteiten Straf-Strafprocesrecht
Vr 15 sep, 09.30-16.45u; 6 PO NOvA

Basiscursus Kwekersrecht
Ma 18 en 25 sep, 10.00-16.30u; 10 PO NOvA

Onrechtmatige Perspublicaties
Do 5 okt, 09.30-16.45u, **Hilton Double Tree Amsterdam**; 5 PO NOvA
EARLY BIRD prijs tot 1 juni!

Actualiteiten Wet Openbaarheid van Bestuur
Wo 11 okt, 12.30-17.15u, **Stibbe Amsterdam** 4 PO NOvA, 4 PWO

Actualiteiten Digitalisering in het Bestuursrecht
Do 12 okt, 12.30-17.15u; 4 PO NOvA

Nieuwe ontwikkelingen Insolventierecht
Do 12 okt, 16.00-21.15u; 4 PO NOvA, 4 KNB

Civiel Cassatie - blok 4
Ma 23 okt; 6 PO NOvA (6 pe cassatie)

Leergang Jihadisme, Terrorisme: ideologie, recht en beleid
Start Wo 1 nov, 13:30-21:30u; 48 PO NOvA - Nog enkele plaatsen beschikbaar!

Bij ons leer je de wereld kennen

Vaardigheden-Helder en Foutloos Formuleren
Do 2 nov, 10.00-16.30u; 5 PO NOvA, 5 PE LRGD, 5 PWO

Actualiteiten Auteursrecht
Ma 6, 13 en 20 nov, 16.00-19.10u; 8 PO NOvA

In drie stappen naar een Begrijpelijke beschikking of beslissing op bezwaar
Di 7 nov, 13.00-17.15u; 4 PO NOvA, 4 PE LRGD

Actualiteiten Migratie- en Asielrecht
Vr 10 nov, 09.30-16.45u; 6 PO NOvA

Europese Kinderbeschermingsrecht: tips en trucs voor bewijs, procedure en verweer
Di 14 nov; 4 PO NOvA

Conferentie Cassatie in samenwerking met de Hoge Raad
Wo 15 november, 14:30 - 21:30u; 6 PO NOvA, 6 PE Cassatie

Actualiteiten: Wet Natuurbescherming
Do 16 nov, 12.30-17.15u, Stibbe Amsterdam
4 PO NOvA, 4 PWO

Verdiepingscursus Beroepsaansprakelijkheid Notariaat
Do 16 nov, 15.00-20.15u; 4 PO NOvA, 4 KNB

Verdiepingscursus Bestuursrechtelijk Bewijsrecht
Do 16 nov, 13.00-17.00u; 3 PO NOvA, 3 PWO

Actualiteiten M&A en nationaal belang
Vr 17 nov, 12:30 - 17:15u; 4 PO NOvA

Actualiteiten Milieurecht
Di 21 nov, 13.00-17.15u, Stibbe Amsterdam
4 PO NOvA, 4 PWO

Vaardigheden-Onderhandelen met succes
Do 23 nov, 10.00-16.30u; 5 PO NOvA, 5 PWO

Symposium KEI
Do 23 nov, 14.30-21.30u; 6 PO NOvA

Actualiteiten Onteigeningsrecht
Vr 24 nov, 12.30-17.00u; 4 PO NOvA, 4 PWO

Actualiteiten Personen- en Familierecht
Vr 24 nov, 10.00-17.00; 6 PO NOvA, 6 KNB

Het Nationale Privacy Congres 2017
Vr 24 nov, 09.30-17.15u, Hilton Amsterdam
5 PO NOvA
EARLY BIRD KORTING tot 1 juni!

Vaardigheden: Bestuursrechtelijke Processtukken opstellen
Ma 27 nov , van 9.30-16.45u; 6 PO NOvA, 6 PWO

Cybercrime & Cybersecurity voor juristen: een introductie
Wo 29 nov, 09.30-16.30u; 6 PO NOvA

Verdiepingscursus Cassatie in Strafzaken in de praktijk
Wo 29 nov, 09.15-21.15u; 9 PO NOvA
Korting VCAS-leden: 10%

Actualiteiten Bestuurlijke Boete
Do 30 nov, 09.30-16.45u, Stibbe Amsterdam
6 PO NOvA

Specialisatiecursus Bijzondere Curator in Jeugdzaken
Do 30 nov en vr 1 dec , van 09.00u-19.00u
15 PO NOvA (Dag 1 – 8 juridisch /Dag 2 – 7 beroepsvaardigheden); 15 MFN (cat. 2) Nog enkele plaatsen beschikbaar!

Verdiepingscursus Oorzakenonderzoek bij Faillissement: juridische, bedrijfseconomische en psychologische perspectieven
Do 30 nov, 16.00-21.30u; 4 PO NOvA

Actualiteiten Staatssteun
Medio december, 4 PO NOvA

Actualiteiten Mededingingsrecht
Ma 4 dec, 14.30-21.50u; 6 PO NOvA

Actualiteiten Straf(proces)recht
Ma 6 dec, 10.00-16.45u; 5 PO NOvA

Actualiteiten Arbeidsrecht
Do 7 dec, 09.30-17.15u; 6 PO NOvA

Actualiteiten Mensenhandel
Do 7 dec, 09.30-17.15u; 6 PO NOvA

Verdiepingscursus Civiel Procesrecht: Doeltreffend procederen in civiel appel
Do 7 dec, 14.30-21.50u; 6 PO NOvA, 6 PE Cassatie

Actualiteiten Vluchtelingenrecht
Vr 8 dec, 09:30-17:00u; 6 PO NOvA, RvR

In drie stappen naar een Begrijpelijke uitspraak
Ma 11 dec, 13.00-17.15u; 4 PO NOvA (Beroepsvaardigheden), 4 PE LRGD

Actualiteiten Ambtenarenrecht
Ma 11 dec, 09:30 - 17:00u; 6 PO NOvA

Actualiteiten Wet Markt en Overheid
Di 12 dec, 13.00-16.45u; 3 PO NOvA, 3 PWO

Actualiteiten Bestuursrecht
Di 12 dec, 12.30-17.15u; 4 PO NOvA

Actualiteiten Wet Bescherming Persoonsgegevens
Wo 13 dec, 10.00-16.45u; 5 PO NOvA

Verdiepingscursus Strategisch Procederen
Do 14 dec, 15.30-20.45u; 4 PO NOvA

Vaardigheden-Argumentatieleer: Gelijk hebben én krijgen
Do 14 dec , van 9.30-17.15u; 6 PO NOvA, 6 PE LRGD, 6 PWO

Verdiepingscursus Recht & Literatuur
Vr 15 dec, 12.15-16.45u; 4 PO NOvA

Actualiteiten Verbintenissenrecht
Vr 15 dec, 12.30-16.45u; 4 PO NOvA, 4 PE Cassatie

Vaardigheden-Overtuigen op papier
Ma 18 dec, 10.00-16.30u; 5 PO NOvA, 5 PE LRGD, 5 PWO

Verdiepingscursus Bewijslastverdeling in Civiele zaken
Ma 18 dec, 16.00-21.30u; 4 PO NOvA, 4 PE Cassatie

Verdiepingscursus Recht & Cultuur
Di 19 dec, 12.30-17.00u; 4 PO NOvA

Actualiteiten Huurrecht
Di 19 dec, 16.00-21.00u; 4 PO NOvA

Specialisatieopleidingen

Basis Opleiding Trust Officer (BOTO)
Start ma 29 mei, 15.15-21.30u; 20 PO NOvA

Specialisatiecursus Huurrecht
Deel 1 (Basis) vr 2 en 9 jun, 10.00-16.30u
Deel 2 (Verdieping) vr 16 en 23 jun, 10.00-16.30u; 20 PO NOvA

Master Opleiding Trust Officer (MOTO)
Start wo 6 sep, 15.15-21.30u; 40 PO NOvA

Specialisatieopleiding Gerechtelijk Deskundige (leergang 18)
Start wo 13 sep, 14.30u-21.30u

Executive leergang Integriteitsrisicomanagement voor Trustkantoren
Start medio sep, 14.15-21.45u; 48 PO NOvA, 48 PE Holland Quaestor
Tot 31 aug: elke 2e dn zelfde kantoor 50% korting

Leergang Jihadisme, Terrorisme: ideologie, recht en beleid
Start wo 1 nov, 13:30-21:30u; 48 PO NOvA

In ontwikkeling:

- Specialisatieopleiding Contracteren – start vj18
- Specialisatie en Permanente educatie Civiel Cassatie – start vj18
- Specialisatieopleiding Arbeidsrecht – start vj18
- Specialisatieopleiding Aanbestedingsrecht/ Overheidstransacties via verdelingsmechanismen – start vj18

Voor meer informatie over een van deze trajecten: www.paoleiden.nl of vraag kosteloos een informatiepakket aan via pao@law.leidenuniv.nl

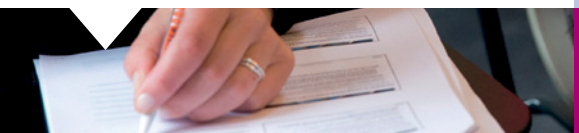

Voor een volledig overzicht kijkt u dan op onze website www.paoleiden.nl

Startschot klinkt voor KEI

DOOR / KEES PIJNAPPELS

'HET IS EEN ENORME OPERATIE'

Als lid van de algemene raad van de NOvA houdt Leonard Böhmer (advocaat bij CMS in Utrecht) KEI in portefeuille. Hij bemoeit zich intensief met alle technische en organisatorische aspecten van het digitaal procederen. Bepaald geen gemakkelijke klus, niet in de laatste plaats omdat een wantrouwende beroepsgroep over zijn schouder meekijkt. Dit voorjaar verlaat Böhmer de algemene raad en daarmee de portefeuille KEI. In bestuurlijke zin althans, want als advocaat krijgt ook hij er volop mee te maken. 'Gelukkig dreigt er bij mijn kantoor een zaak in Gelderland aan te komen die we niet kunnen schikken. Dat kan dus straks, na 1 september, best uitmonden in een digitale procedure.'
Böhmer kijkt er naar uit. Hij zegt vooral nieuwsgierig te zijn naar de eerste praktijkervaringen. 'Ik ben benieuwd wat er uitkomt. Of zich de verwachte problemen voordoen en of de bedachte oplossingen zullen werken.'
Met name voor de traditioneel werkende advocaat zal het wennen worden, verwacht Böhmer. 'De manier van procederen in civiel verandert. Daar zijn de meeste advocaten nog niet op bedacht. Het wordt allemaal strakker. De rol van de rechter wordt groter.'
De 51-jarige Böhmer moet zich zelf ook aanpassen. 'Ik ben niet anders gewend dan dat op dinsdag de stukken voor het hof binnen moeten zijn en op woensdag voor de rechtbank. Dat is straks niet meer zo. Jouw termijn gaat lopen zodra de wederpartij iets heeft ingediend. Daar moet je je kantoororganisatie op inrichten.'

ZAAKSTROOM

KEI houdt de Nederlandse advocatuur nog minstens drie jaar bezig, voorspelt Böhmer. En dan mag er niets misgaan. 'We krijgen nu de verplichte pilot in civiel. In het gunstigste geval volgt volgend jaar de landelijke invoering. Dan volgen het hof en de kantons. De kantons hebben de verreweg grootste zaakstroom, dat wordt nog best complex. Daarna komen de verzoekschriften en de kort gedingen. In het bestuursrecht krijgen we nu alleen asiel- en bewaringszaken. Maar alle andere bestuurszaken komen ook nog. UWV, belastingen, gemeenten, noem maar op. Elk onderdeel heeft zijn eigen specifieke elementen. Als uiteindelijk alles draait, krijgen we de updates, de verbeteringen. Het is echt een enorme operatie.'
Het scheidend AR-lid zal er niet wakker van liggen als het allemaal wat langer gaat duren. 'We hebben geen haast, het moet vooral goed gaan. Ik hanteer een onder- en een bovengrens. De ondergrens is dat advocaten er geen last van hebben. De bovengrens is dat de rechtspraak beter wordt. Uiteindelijk is het daar toch om te doen.'

WERKLAST

Hij is daar zowel positief als negatief over gestemd. 'Ik ben optimistisch over de communicatie met de rechtbank. Het gaat nog wel een tijdje duren, maar ik verwacht dat de correspondentie over en weer beter gaat verlopen. Tegelijkertijd ben ik ronduit pessimistisch over de doelstelling dat rechters uiterlijk zes weken na het einde van het proces een uitspraak doen. Dat halen ze nu al bijna nooit. De werklast van de rechters is te groot.
Dat zorgt bij de balie ook weer voor een hoop gemor. Advocaten zien de termijnbewaking voor hen steeds strenger worden. Zij vragen zich af hoe het dan met de rechters zit. Een terechte vraag, wat mij betreft.'
Böhmer heeft ook zorgen voor de effecten van digitaal procederen op langere termijn. Dat kan weleens ten koste gaan van de menselijke interactie, vreest hij. 'Communicatie bestaat voor 85 procent uit lichaamstaal en slechts voor 15 procent uit woorden. Wat gebeurt er straks tijdens een zitting als iedereen voortdurend naar zijn scherm zit te loeren? Wat voor effect heeft dat? Voor de gemiddelde Nederlander is de gang naar een rechtszaal ingrijpend. Oogcontact met de rechter is belangrijk. Dat lukt niet als er computerschermen in de zichtlijnen staan.'

Volgende maand gaat het verplicht digitaal procederen echt van start, om te beginnen in asiel- en bewaringszaken. In september volgt civiel, in Utrecht en Arnhem. Scheidend AR-lid Leonard Böhmer en voorzitter Rosa Jansen van de NVvR over hun hoop en vrees ten aanzien van KEI.

‘ZORG DAT JE AAN BOORD BENT’

NVvR-voorzitter Rosa Jansen toont zich tamelijk nuchter over KEI. Het moet gewoon in haar optiek. ‘Digitalisering is een ontwikkeling binnen de samenleving en daarmee ook binnen de rechtspraak. We zijn er al heel lang mee bezig, steeds met kleine deelprojectjes. Ik ben blij dat we nu met KEI een poging wagen om digitalisering via een totaalproject te implementeren in de rechtspraak. Met name ook dat de burger gemakkelijk toegang krijgt, dat de advocatuur daarin wordt meegenomen, en nog veel meer externe partijen. Dat is ingewikkeld, maar nodig. Aan een digitaal systeem voor de rechtspraak alleen heb je niet zoveel. Het gaat om de toegankelijkheid.’

ARGWAAN

Dat veel mensen KEI met argwaan aanschouwen, ook binnen de rechterlijke macht, begrijpt Jansen wel. Dat is nou eenmaal inherent aan verandering, meent ze. Juist criticasters moeten nu verantwoordelijkheid nemen, vindt de NVvR-voorzitter. ‘Als ik advocaten spreek, dan hoor ik nogal wat voorbehoud. Tegen hen zeg ik: we zijn nu aan het uitrollen, zorg dat je aan boord bent. Als je kritische opmerkingen hebt, moet je die nu maken. In het beginstadium is het gemakkelijker pas op de plaats te maken. Dat is beter dan de boel te laten doorrollen en aan het eind om extra veiligheidseisen te vragen.’
Veel testzaken zijn een vereiste om straks operationeel te kunnen gaan, meent Jansen. ‘Stop zo veel mogelijk zaken in die oefenfase. Benut die pilotperiode. Probeer alles uit. Laat daar het systeem maar op vastlopen. Dan kun je ook tegen je achterban zeggen dat je alles hebt uitgeprobeerd. Dat geldt ook voor de rechtspraak. Probeer het bij alle gerechten, in allerlei situaties. Als je het in een heel gemakkelijke situatie gaat zitten oefenen, boots je de praktijk niet na.’

RISICO

Jansen is zelf ook niet zonder zorg over KEI. Vooral de besparingen op de administratieve ondersteuning binnen de Rechtspraak zitten haar niet lekker. ‘Dat vind ik een risico. Je hebt deze mensen nu hard nodig. We zien nu een combinatie van een hoge werkdruk en een automatiserings-programma. Daar heb je de meest gemotiveerde werknemers bij nodig. Dat er nu permanente contracten worden omgezet in tijdelijke, omdat je hebt berekend dat je op termijn minder mensen nodig hebt, vind ik heel prematuur. Dat had ik zelf niet zo gedaan.’
Automatiseringsprogramma’s leveren in het begin nooit besparingen op, weet Jansen. Dat komt pas jaren later, als alles naar behoren functioneert. ‘Als KEI straks onverhoopt moet worden stilgelegd omdat er problemen zijn, dan moet je daar wel op bedacht zijn. Ik zou daar heel zorgvuldig in zijn. Ik hoop dat de Rechtspraak daar proactief naar kijkt.’
De NVvR houdt de komende tijd nadrukkelijk de vinger aan de pols, benadrukt Jansen. ‘We hebben onze achterban gevraagd het proces kritisch te volgen en signalen tijdig door te geven. Uiteindelijk moeten zij, in het belang van de burger, hun werk goed kunnen doen. Soms krijgen we sombere geluiden die we dan proberen te verifiëren. Soms kloppen ze wel, soms niet. Blijft overeind dat wij geheel achter de digitalisering van de rechtspraak staan. Maar we verwachten wel van de Rechtspraak en de besturen van de gerechten dat ze het hele proces goed begeleiden.’

‘MENSEN OP WIE JE TOEZICHT HOUDT, MOET JE NIET ZIEN ALS *EIGEN* MENSEN’

Pieter van Regteren Altena en Emilie van Empel, de nieuwe en de oude voorzitter van het dekenberaad.

De voorzittershamer van het landelijk dekenberaad ging dit voorjaar over in andere handen. Zij vertrok, hij trad aan. In gesprek met de oude en de nieuwe voorzitter.

DOOR / SABINE DROOGLEEVER FORTUYN
BEELD / JIRI BÜLLER

Ze zijn vol respect naar elkaar: de oude en de nieuwe voorzitter. Met zijn schat aan ervaring is Pieter van Regteren Altena de geknipte man voor de functie, vindt Emilie van Empel. Hij zegt op zijn beurt geïnspireerd te zijn door haar tomeloze inzet.
'Dat ze er volledig voor gaat, is heel evident. Daarnaast is Emilie onwaarschijnlijk attent in de communicatie met anderen. En ze is in enorme mate zorgvuldig,' zegt Van Regteren Altena (63) in de bibliotheek van het landelijke bureau van de Nederlandse orde van advocaten in Den Haag.
De Amsterdamse deken Van Regteren Altena is sinds 1 april voorzitter van het landelijk dekenberaad. Het klopt dat hij kan bogen op ruime ervaring. Van Regteren Altena werkt al enige decennia bij Van Doorne en diens rechtsvoorgangers en maakt ook al jarenlang deel uit van de raad van de Amsterdamse orde. Hij was, evenals Van Empel, nauw betrokken bij de invoering van het systeemtoezicht, in 2015.
De Amsterdamse deken volgt Emilie van Empel (69) op, bijna zeven jaar deken van Breda-Middelburg, de laatste anderhalf jaar voorzitter van het dekenberaad. Komende zomer zwaait ze af als deken. Tijdens de vergadering van het college van afgevaardigden in april sprongen advocaten voor haar op de bres, ze wilden haar als deken behouden. Maar de wet houdt dat tegen. Van Empel: 'Een deken is een wettelijk toezichthouder op basis van drie formele wetten. Je kunt niet ▶

A • M • I • C • E
ADVOCATEN

Aangeboden klassieke en goed geoutilleerde kantoorruimte
voor één of meer advocaten op basis van kostendeling.
Zeer representatief in Utrecht nabij Wilhelminapark
en goed bereikbaar vanaf A27/28.
Wij hebben een jong kantoor dat bruist van ambitie.

Voor meer info: j.vanvliet@amice-advocaten.nl
www.amice-advocaten.nl

HEERENSTÆTE
advocaten & mediation

Wil je vrijheid en samenwerking?
Wij zoeken voor onze kostenmaatschap:
>> Zelfstandig Advocaat

Praktijkgebied in overleg. Heb je interesse?
Neem contact op met Ingrid Luimes
Luimes@heerenstaete.nl / 06 - 50890640

Herenstraat 97, 3911 JD Rhenen
0317 61 90 22 - www.heerenstaete.nl

BENK : ADVOCATEN

BENK Advocaten is een advocatenkantoor in Groningen dat zich primair richt op de ondernemers van Noord-Nederland.

Wij zoeken ter versterking van onze praktijk op korte termijn een nieuwe kantoorgenoot in de functie van

ADVOCAAT-MEDEWERKER

Een uitgebreide omschrijving van de functie en alle overige relevante informatie vindt u op www.benkadvocaten.nl

Stedumermaar 10 | 9735 AC Groningen
T. 050 - 313 64 16
E. info@benkadvocaten.nl

Acquisitie naar aanleiding van deze advertentie wordt niet op prijs gesteld.

PROCEDEREN MET KEI:
ZORG DAT JE ER KLAAR VOOR BENT

Kun jij het al? Procederen volgens de regels van KEI. De tijd dringt, want vanaf 1 september a.s. stellen de eerste rechtbanken - Midden-Nederland en Gelderland - digitaal procederen al verplicht voor advocaten in civiele handelsvorderingszaken. De rest zal snel volgen.

Goed voorbereid
Merlinde van Dijk, secretaresse bij Warners Van Otterloo Sandberg Advocaten, volgde onze cursus *KEI - Digitaal civiel procederen voor juridisch secretaresses en ondersteuners.*
Waarom? "Wat ik ook las, KEI bleef abstract voor me. Terwijl ik zo graag wilde weten: wat gaat er concreet op me afkomen? Dat liet de docent tijdens de KEI-cursus verrassend duidelijk zien. Met veel eyeopeners en voorbeelden, recht uit de praktijk. Termijnen, nieuwe procesinleidingen, digitale roladministratie? Door de cursus kom ik er straks wel uit, ik zie KEI nu met vertrouwen tegemoet!"
Wat vond Merlinde nog meer? Lees het op **osr.nl/merlinde**

KEI cursussen voor advocaten en andere juristen
OSR biedt diverse KEI-cursussen. Bekijk ons aanbod op **osr.nl/KEI**
Maak je keuze en meld je snel aan.

osr
juridische opleidingen

gaan morrelen aan de wettelijke termijn, dat is helder.'

VERSCHERPT TOEZICHT

Het rapport van Arthur Docters van Leeuwen *Het bestaande is geen alternatief*, confronteerde dekens in 2010 met de tekortkomingen van het toezicht op de advocatuur. Van Empel: 'We hebben ons gerealiseerd dat een van de problemen die wij als toezichthouders hadden, was dat we niet konden laten zien hoe het toezicht werd uitgeoefend. Daar is aan gewerkt. Vervolgens moest het toezicht ook wat betreft de registratie helemaal worden geharmoniseerd binnen alle ordebureaus, dat is geen sinecure geweest.' Advocatuur en politiek waren ervan doordrongen dat er een professionaliteitsslag gemaakt moest worden binnen het toezicht op de advocatuur. Over de manier waarop waren ze jarenlang in discussie. Staatstoezicht werd op het nippertje voorkomen. In plaats daarvan werd in 2015 het college van toezicht (CvT) in het leven geroepen. Dat houdt toezicht op de lokale dekens in de vorm van systeemtoezicht. De plaatselijke dekens op hun beurt zijn direct verantwoordelijk voor het toezicht op advocaten.'

Uiterlijk december 2019 zal het ministerie van Veiligheid en Justitie deze nieuwe vorm van toezicht evalueren. De dekens bereiden zich hier al op voor. Van Regteren Altena: 'We hebben onszelf een aantal doelen gesteld die een voldoende gekwalificeerd toezicht en een voldoende gekwalificeerde advocatuur moeten opleveren. Hiermee zijn we al heel ver, in het laatste jaar moet je al klaar zijn en je met de losse eindjes bezighouden.' De lokale dekens brengen sinds 2015 jaarlijks een bezoek aan 10 procent van de kantoren in hun arrondissement. Van Regteren Altena: 'Dan ga je langs met een vragenlijst die overal in het land gelijk is. Als er iets beter kan of moet, is er ook een *follow-up* die in de gaten gehouden wordt.' Van de kantoorbezoeken ontvangen de bezochte kantoren een verslag waarin in voorkomende gevallen ook de adviezen, afspraken en aanwijzingen staan. Daarbij wordt er volgens de Amsterdamse deken strenger gekeken naar het financiële wel en wee van kantoren. Ook vindt het toezicht 'risicogestuurd' plaats. Hierbij worden mogelijke problemen en de gevolgen vooraf benoemd. In dat kader hebben de dekens nauw contact met hun ketenpartners, zoals de Raad voor Rechtsbijstand, de rechterlijke macht, het Openbaar Ministerie, de Immigratie- en Naturalisatiedienst en de Belastingdienst. Als de ketenpartners vinden dat een advocaat onder de norm presteert, krijgt zijn of haar deken hiervan een signaal. Van Regteren Altena: 'Elke klacht en elk signaal wordt onderzocht. Als daar aanleiding voor is, wordt de klacht of het signaal voorgelegd aan de tuchtrechter.' Op dit moment wordt eveneens gewerkt aan een uniforme automatiseringsslag op de elf verschillende ordebureaus in het land. Door de bureauorganisatie per bureau op dezelfde manier te automatiseren, kunnen de verschillende bureaus straks veel makkelijker informatie en expertise uitwisselen. Het systeem moet eind van het jaar operationeel zijn. De verdere harmonisering van het toezicht binnen de verschillende arrondissementen is een ander aandachtspunt van de dekens. Van Regteren Altena: 'We stemmen ons beleid op elkaar af. Dat is ook een vast agendapunt tijdens het dekenberaad. Dan bespreken we ook nieuwe situaties met elkaar en hoe we daarmee omgaan.'

> 'Juist doordat we er meer bovenop zitten, weten we eerder wanneer er bepaalde problemen spelen'

Door de jaren heen is het toezicht op de advocatuur aangescherpt. Toch blijkt uit cijfers van de raden van discipline en het hof van discipline niet dat het aantal schrappingen van advocaten door de tuchtcolleges duidelijk is toegenomen. De actievere rol van de dekens helpt volgens Van Regteren Altena incidenten te voorkomen. 'Juist doordat we er meer bovenop zitten, elkaar informeren en ervaringen uitwisselen, weten we eerder wanneer er bepaalde problemen spelen.' Volgens de Amsterdamse deken zijn er advocaten die jaren worstelen. 'We helpen ze om een verbeterslag te maken. We adviseren ze bijvoorbeeld om op minder rechtsgebieden te werken. Een algemene praktijk is lastig als je in je eentje werkt. Je moet je beperkingen kennen, anders is de kans op fouten te groot. Als het uiteindelijk echt niet gaat, adviseren we advocaten dringend om zich te laten uitschrijven. In de praktijk wordt dat soort adviezen bijna altijd opgevolgd. We bieden ze vervolgens een helpende hand bij het sluiten van hun kantoor.'

GELDBOETES

De plaatselijke dekens zijn sinds 2015 toezichthouders in de zin van artikel 5:11 van de Awb. Dat betekent dat ze zelf mogen optreden tegen advocaten die over de schreef gaan. De dekens kunnen boetes en lasten onder dwangsom opleggen. Bij overtreding van de Advocatenwet kunnen de boetes oplopen tot 8.100 euro. De boetes voor het overtreden van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) kunnen zelfs tussen de 10.000 en 1 miljoen euro bedragen. In de praktijk maken dekens zelden tot nooit gebruik van deze bevoegdheden. In 2016 legden dekens in totaal slechts drie lasten onder dwangsom op, boetes deelden ze nog helemaal niet uit. In plaats daarvan bewandelden ze meestal de tuchtrechtelijke route. 'Het tuchtrecht functioneert heel goed,' verklaart Van Regteren Altena. Niet alleen omdat we er ervaring mee hebben, we kennen de te bewandelen route en het is vertrouwd. Maar het is ook ongelofelijk snel. Zo'n last onder ▶

dwangsom klinkt leuk, maar dat zeg je eerst aan, dan mag iemand zijn zienswijze geven. Vervolgens moet je een beslissing nemen en dan staan er bezwaar- en beroepsmogelijkheden open. Voor je het weet, ben je ruim een halfjaar verder.' Van Regteren Altena verwacht dat een overtreding van de Wwft in de toekomst vaker leidt tot geldboetes. Ook het niet halen van PO-punten leent zich volgens hem goed voor geldboetes. Op de vraag of het lastig is om 'de eigen mensen' zo hard aan te pakken met geldboetes, antwoordt Van Regteren Altena resoluut. 'Je moet de mensen op wie je toezicht houdt niet meer zien als je *eigen* mensen. Dan wordt het te bevoogdend. Je moet gewoon, als iets niet goed gaat, optreden.' Van Empel vult aan: 'Anders wordt het ouwe-jongens-krentenbrood. En dat is precies wat een toezichthouder niet kan zijn.' De meeste advocaten die worden aangepakt, snappen dat volgens Van Regteren Altena ook wel. Van Empel: 'Er zijn enkele moeizamen die de kont tegen de krib gooien en met procedures tegen je ingaan. Dat hoort erbij. Het zijn ook instrumenten die advocaten door de wet worden geboden.'

ZELFREGULERING

De organisatie van het regionale toezicht op de advocatuur, waarbij een plaatselijke deken wordt gekozen vanuit de eigen achterban, ziet Van Empel wel als een uitzonderlijk systeem. 'Er is helemaal nergens een equivalent. Het is een interessante vraag hoe lang dat in ons rechtssysteem op deze manier zal standhouden.' Veel andere sectoren kennen externe toezichthouders, benoemd door de overheid. Van Regteren Altena: 'Je kunt er rechtsstatelijk van alles van vinden, maar het is een enorme mate van onderwaardering als mensen zeggen: advocaten moeten geen toezicht op zichzelf houden. Iedere advocaat die toezichthouder wordt, heeft een enorme ervaring als advocaat en een jarenlange ervaring als lid van de raad van de orde. Hij weet precies wat wel en niet mag en hoe het zit. Dus als advocaat ben je de best opgeleide toezichthouder die je je kunt voorstellen.' Van Empel: 'Met die benoemde toezichthouder bedoel ik niet dat het wat mij betreft aanvaardbaar is dat het niet een advocaat zou zijn. Want de advocatuur is een beroepsgroep die niet zo makkelijk te doorgronden is voor anderen. Daar ligt een belangrijke taak voor ons.'

> 'Anders wordt het ouwe-jongens-krentenbrood. En dat is precies wat een toezichthouder niet kan zijn'

TOEKOMSTBESTENDIG

Als dekens zien Van Empel en Van Regteren Altena veel kanten van de advocatuur en komen ze probleemgevallen tegen. Wat maakt volgen hen een advocaat toekomstbestendig? Van Regteren Altena: 'Een heel belangrijke eigenschap is dat je goed kunt relativeren. Variërend van je eigen belangrijkheid tot de ingewikkeldheid van de problemen van je cliënt.' De Amsterdamse deken wijst er bovendien op dat een goede advocaat niet per definitie een hele goede jurist is. 'Het helpt, maar het is ook weleens lastig. Als advocaat moet je ook logisch kunnen nadenken en vaak op zoek gaan naar een praktische oplossing, in plaats van een oplossing die helemaal in overeenstemming is met de Hoge Raad in 1996.' Daarbij is mensenkennis volgens Van Regteren Altena onmisbaar. '*Know your client.* Je moet weten wie je cliënt is, wat je cliënt wil en wat de langere termijnvisie is van je cliënt.' Ook kan een toekomstbestendige advocaat volgens de dekens niet om digitale kennis heen. Van Empel: 'De automatisering, robotisering, je moet er kennis van nemen: het kan veel voor jou en je cliënten gaan betekenen. Je moet meegaan met de ontwikkelingen van je tijd en je vak.' Van Regteren Altena: 'Veel advocaten hebben exact dezelfde zoekmachines en in elke conclusie zie je weer dezelfde jurisprudentie. Maar doordat je zelf nadenkt, bladert, iets tegenkomt en andere zoektermen hanteert, onderscheid je je juist.' ■

Over het dekenberaad

Het dekenberaad, waarin de dekens van de elf arrondissementen zijn vertegenwoordigd, komt maandelijks bijeen. De toezichthouders overleggen over de manier waarop zij hun toezichttaken en -bevoegdheden uitoefenen en klachten behandelen. Dekens bezoeken jaarlijks 10 procent van de advocatenkantoren in hun arrondissement. Het afgelopen jaar liep er in het arrondissement Zeeland-West-Brabant een pilot waarbij de kengetallen van ongeveer 350 kantoren over de boekjaren 2014 en 2015 zijn opgevraagd. De pilot wordt dit jaar voortgezet en uitgerold in Noord-Holland en Noord-Nederland. Naast de toezichtfunctie en klachtbehandeling worden in het jaarplan dekenberaad voor 2017 een aantal concrete speerpunten genoemd. Zo houden de dekens toezicht op de naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme. Naar verwachting treden later dit jaar tevens de verplichte kwaliteitstoetsen in werking. Dekens zullen daar aandacht voor hebben tijdens hun kantoorbezoeken. Ook gaan ze extra toezicht houden op het stijgend aantal stagiaire-ondernemers. Bovendien staan privacy en gegevensbeveiliging van cliënten hoog op de toezichtagenda. Het complete jaarplan van het dekenberaad is te vinden op advocatenorde.nl/toezicht/dekenberaad.

MAURITIUS EEN PARADIJS OP AARDE

Nederlandse eigenaar biedt zijn privé villa te huur aan.

VILLA 74 - Tamarina - Top luxe en comfort

* 4 zeer ruime suites, comfortabel ingericht, met extra buitendouche
* 2 zwembaden - ligstoelen en diverse zitjes
* Fitness ruimte - Spa & wirlpool - Sauna - Turks Bad
* Inbegrepen: transfers airport v.v. - golf cart - 2 club sets
* Dagelijks royaal luxe ontbijt
* Housekeeping

Speciaal golf tarief - beachclub op 5 minuten afstand

Informatie: Hugo Loyens - +31 6 29 57 47 98
hugoliege@gmail.com

www.villamauritius.vacations

Call Care

Telefoonservice voor de advocatuur

Telefoonservice | Agendabeheer | Opvang Overflow

Wij werken voor +200 advocatenkantoren,
kennen de juridische terminologie en werken discreet

Call Care Nederland | 010 – 280 3333 | info@callcare.nl | www.callcare.nl

CIVIELE CASSATIE, PROCESBEGELEIDING OF PREJUDICIËLE VRAAG BIJ DE HOGE RAAD?

Alt Kam Boer advocaten

Zie onze website **www.altkamboer.com** voor
een track record over de afgelopen 17 jaar.
Vaste prijsafspraken mogelijk.

Info: mr H.J.W. Alt
PB 82228, 2508 EE Den Haag
T: 070 - 358 94 79 | F: 070 358 51 97
E: alt@altkamboer.com

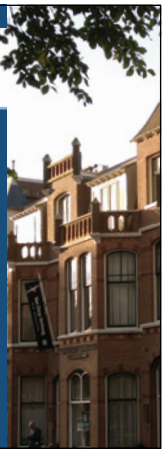

IJI professional partner in foreign and international law

info@iji.nl
070 - 346 09 74
in

Het Internationaal Juridisch Instituut adviseert sinds 1918 rechters, advocaten en notarissen over internationaal privaatrecht en buitenlands recht

- ✓ Vermogensrecht
- ✓ Familierecht
- ✓ Internationaal procesrecht
- ✓ Uitwinning zekerheden
- ✓ Faillissementsrecht
- ✓ Aansprakelijkheidsrecht

Kijk voor een compleet overzicht van onze diensten op www.iji.nl

Een goede advocaat is ook ethicus

Ethiek mag geen ver-van-mijn-bedshow zijn, betoogt Britta Böhler in haar boek *De goede advocaat*. 'Het moet een integraal onderdeel zijn van je praktijk.'

DOOR / TATIANA SCHELTEMA BEELD / CHRISTINA VEISER

Direct na de arrestatie van PKK-leider Abdullah Öcalan diende zijn raadsvrouw Britta Böhler een verzoek in voor een voorlopige voorziening bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Volgens de Britse collega's met wie ze de zaak deed, was dit een kansloze exercitie aangezien de jurisprudentie ontbrak om een dergelijk verzoek te onderbouwen. Toch zette ze door, met succes. Als het Straatsburgse Hof anders had beslist, was haar ongetwijfeld verweten dat zij een kansloze zaak had aangebracht – en dat doet een fatsoenlijke advocaat nou eenmaal niet.
Het vergt dus niet alleen een scherp gevoel voor ethiek, maar ook de professionele moed om die ethiek in de praktijk te brengen, schrijft Böhler in haar boek *De goede advocaat*, dat uitkomt bij haar afscheid als bijzonder hoogleraar Advocatuur aan de Universiteit van Amsterdam.
De beroepsethiek die Böhler voorstaat, is iets anders dan het naleven van de gedragsregels en haar boek is ook zeker geen verkapt stemadvies aan de commissie-Loorbach (die zich buigt over herziening van de gedragsregels) zegt ze. 'Ik kijk veel fundamenteler naar de vraag: wat moet een advocaat in huis hebben om de gedragsregels te kunnen toepassen? Beroepsethiek gaat niet alleen over grote dilemma's als: moet ik wel of niet mijn verschoningsrecht inroepen, maar óók over: ga ik naar het huwelijk van die cliënt? Het ademt door de héle advocatenpraktijk heen. Dat bewustzijn moet je oefenen.'
Dat oefenen gebeurt nu te weinig, stelt Böhler, zeker in kantoorverband. 'Werkoverleggen gaan op de meeste kantoren vooral over juridisch-inhoudelijke kwesties. Dat snap ik ook wel: die pleitnota moet af, het verweerschrift geschreven, er is een deadline. Maar zo'n overleg is nou juist een goed moment om beroepsethische kwesties heel letterlijk aan de orde te stellen. Wat doe je als jonge advocaat met die dure fles wijn die een cliënt je geeft, welke beroepsregels spelen daar? Beroepsethiek moet geen ver-van-mijn-bedshow zijn, maar een integraal onderdeel van de praktijk.'
De geringe aandacht voor beroepsethiek heeft zeker ook te maken met de stormachtige ontwikkelingen van de laatste decennia binnen de advocatuur. Door commercialisering, digitalisering en de opkomst van de 'T-shaped advocaat' – een dienstverlener die niet alleen over specialistische juridische kennis, maar ook over andere competenties beschikt – is de aandacht voor beroepsethiek verslapt. Dit type advocaat concurreert al snel met andere juridisch dienstverleners en daarin schuilt een bedreiging voor de advocatuur, zegt Böhler. 'De T-shaped advocaat is vooral klantgericht bezig, als een juridische consultant maar zonder ethische binding. Alleen mag iedereen zich consultant noemen, maar als advocaat moet je aan een aantal voorwaarden voldoen. De vraag is: welke andere juristen zullen zich in het veld begeven en een deel van de werkzaamheden overnemen? Je ziet nu al dat als mensen een juridisch probleem hebben, ze eerst op internet gaan kijken, bijvoorbeeld naar sites als Rechtwijzer uit elkaar. Maar wie of welke expertise daar achter zit, weet je niet.'
Dergelijke ontwikkelingen hou je niet tegen en de vraag naar alternatieve manieren van geschiloplossing zal alleen maar groeien. Het huidige systeem kraakt in zijn voegen, zegt Böhler: het kan het toenemend aantal rechtszaken nauwelijks aan, de overheid is steeds minder bereid ervoor te betalen en bovendien voelen rechtzoekenden zich slecht gehoord. 'Ook de digitalisering zal de rechtspleging veranderen. De goede advocaat van de toekomst moet weliswaar inspelen op deze nieuwe ontwikkelingen maar hij mag hierbij de advocatuurlijke kernwaarden niet opzij schuiven.'

RECENSIE

VAN FICTIE NAAR FEIT

DOOR / KEES PIJNAPPELS

In haar boek *De goede advocaat* (Uitgeverij Cossee) zet voormalig hoogleraar advocatuur Britta Böhler de kenmerken van een goede advocaat op een rij. Veruit het belangrijkste is volgens haar het ethisch bewustzijn.

Böhler heeft geen wetenschappelijk betoog willen schrijven of een handboek voor gedragsregels, schrijft ze in haar voorwoord. Ze wilde vooral inzicht geven en de dilemma's en uitdagingen van de moderne advocaat schetsen.
Dat doet ze op bondige wijze.
Een geoefend lezer is in een paar uur door het boek heen. Het maakt wel uit wie die lezer is: een advocaat of een leek. Böhler lijkt op beide doelgroepen te mikken. Soms richt ze zich tot een breed publiek, maar even zo vaak wendt ze zich tot haar (voormalige) collega's.
Het is op voorhand niet aannemelijk dat het grote publiek een dergelijk boek tot zich gaat nemen. Dat werpt waarschijnlijk liever via een spannende Netflix-serie een blik in de wereld van de advocatuur. Britta Böhler is daar evenmin vies van, zo blijkt. Ze maakt veelvuldig gebruik van scènes uit films en boeken om dilemma's te schetsen. Echte advocaten kunnen daar veel van leren, betoogt ze.
Böhler kiest daarmee niet voor de moeilijkste weg. Echte zaken vergen meer studie dan een korte filmscène. Bovendien zijn veel aangehaalde voorbeelden ontsproten aan het brein van een (scenario)schrijver en daarmee fictief.
Niettemin geeft Böhler in haar boek een behoorlijke opsomming van zaken die een advocaat moet doen of laten. Zo is ze uitgesproken over media-optredens door advocaten. Die zijn er niet om de eigen ijdelheid te strelen, maar moeten de cliënt dienen.
Eigenlijk is het nu niet veel anders dan vroeger, concludeert ze, alle modieuze praat over de *T-shaped lawyer* ten spijt. Een ethisch bewustzijn, gestoeld op de vijf kernwaarden, is de belangrijkste eis die aan de moderne advocaat moet worden gesteld.
Betekent dat dan ook dat advocaten zich niet mogen inlaten met bedrijven die het niet zo nauw nemen met het milieu of met mensenrechten? Zeker niet. Een 'moreel neutrale advocaat' is niet per definitie fout, benadrukt Böhler. Maar 'het lijkt erop dat de moreel neutrale advocaat niet langer past bij de uitdagingen van de moderne tijd'. Dat wil ze toch gezegd hebben.

© livcool / Shutterstock

ZWIJGRECHT IN STRAFZAKEN

SPREKEN IS ZILVER

Verdachten hebben in strafzaken de keuze: zwijgen of praten. Welke strategie levert het meest op? 'Meestal kun je in het begin van het onderzoek beter je mond houden.'

DOOR / DAPHNE VAN DIJK

'Ik vind dat alles al is gezegd wat er te zeggen valt,' zei PVV-voorman Geert Wilders in oktober 2010 tegen de Rechtbank Amsterdam. Op advies van zijn toenmalig advocaat Bram Moszkowicz beriep Wilders zich op zijn zwijgrecht. Wilders stond terecht omdat hij moslims zou hebben beledigd door de Koran de islamitische versie van *Mein Kampf* te noemen.

Het is wellicht het bekendste strafproces waarbij de verdachte zich beriep op zwijgrecht. Het OM eiste vrijspraak omdat Wilders zich niet schuldig zou hebben gemaakt aan aanzetten tot haat en discriminatie (hij had zich slechts uitgelaten over de islam en niet over de moslims). De rechtbank nam de eis over en sprak Wilders in deze zaak vrij. Of zijn zwijgen enig gevolg heeft gehad, is onbekend.

Nemo tenetur prodere se ipsum, niemand kan verplicht of gedwongen worden aan zijn eigen veroordeling mee te werken. Het is de basis voor het zwijgrecht. Oorsprong hiervan is het folteren, tot de zeventiende eeuw in Nederland nog een vrij gangbare ▶

praktijk. Tegenwoordig vinden we dat elke vorm van marteling om tot een bekentenis te komen, dient te worden uitgebannen, vandaar het zwijgrecht. 'Het is een van de sterkste machtsmiddelen voor een eerlijk proces. Als je het gevoel hebt dat je geen eerlijk proces krijgt, kun je als verdachte zeggen: "Ik werk niet meer mee." Dan heeft de politie een probleem,' stelt advocaat Job Knoester (48) van het Haagse kantoor Knoester & Van der Hut Advocaten. Wellicht is dat één van de redenen dat advocaten hun cliënten adviseren om vooral te zwijgen, zeker net na een arrestatie. Knoester trekt regelmatig anderhalf uur uit om vooraf aan een politieverhoor met een cliënt te oefenen in zwijgen. 'Het is cruciaal dat sommige verdachten hun mond houden. Ik neem dan een arsenaal van trucs van rechercheurs door: hoe de rol van *good guy* versus de *bad guy* wordt gespeeld. Welke vragen iemand kan verwachten of dat een verdachte zich vooral moet afsluiten en oogcontact moet vermijden. Ik heb ook weleens een cliënt geadviseerd om tijdens een verhoor continu Arabische liedjes te zingen.'

Job Knoester (41)

Babur Beg (51)

AARDIG

Ook advocaat Babur Beg (51) van het gelijknamige eenmanskantoor in Amsterdam, instrueert zijn cliënten regelmatig te zwijgen. 'Het zit namelijk in de menselijke aard om verbintenis met anderen te zoeken. Want we willen allemaal aardig gevonden worden. Onbewust vinden we het onbeleefd of zelfs vervelend om niets te zeggen. Probeer je dan maar eens staande te houden tegenover professioneel getrainde rechercheurs die juist willen dat je gaat praten. Al moet ik wel zeggen dat ik cliënten heb gehad die zo'n hekel hadden aan justitie dat zij vasthielden aan hun principes niet met de politie te praten.'

Niet te snel praten dus. Want, zo stellen advocaten, zeker aan het begin van een justitieel onderzoek staan de verdachte en zijn verdediging al 5-0 achter. 'Ik kan vaak pas mijn strategie bepalen als ik ruim van tevoren het dossier heb gezien en de verdachte heb gesproken. Daar is vaak geen tijd voor en dus is het naïef om je cliënt te adviseren meteen te verklaren,' zegt raadsman Job Knoester. Advocaat Babur Beg: 'Je moet het OM niet wijzer maken dan het al is. Ik adviseer altijd pas te verklaren als ik de inhoud van het dossier ken. Ik begrijp dat een verdachte dan onsympathiek of onbetrouwbaar overkomt, maar je kunt beter niets zeggen dan dat bepaalde woorden verkeerd of onvolledig in het politie-proces-verbaal terechtkomen en zich misschien tegen je keren in een latere fase.'

In Nederland hebben we geen *plea bargaining*, waarbij meewerken of bekennen leidt tot strafvermindering. Een verdachte hoeft niet mee te werken aan het algemeen belang van de staat en is onschuldig tot het tegendeel is bewezen. Of er winst is te behalen voor de verdachte door hetzij in het begin, hetzij tijdens het hele proces te zwijgen, is niet zonder meer te zeggen. Er is een groot grijs gebied. Advocaat Babur Beg noemt het zwijgrecht zelfs een 'duivels dilemma'. 'Stel een verdachte bekent meteen, maar later blijkt dat het bewijsmateriaal onrechtmatig is verkregen. Alsnog zwijgen op de zitting helpt dan niet meer. Aan de andere kant: als er overvloedig bewijs is en de verdachte zwijgt aanvankelijk, kan dat ook een slechte indruk maken. Soms heb je alternatieven die beide even onaantrekkelijk zijn.'

> 'Het zit in de menselijke aard verbintenis met anderen te zoeken'

Wouter Bos (45)

BOEIEND

Wellicht dat wetenschappelijk onderzoek tot nieuwe inzichten leidt. Want niet alleen voor juristen, ook voor wetenschappers is het zwijgrecht een boeiend onderwerp. Onlangs is de Vrije Universiteit Amsterdam (VU) een onderzoek naar het fenomeen gestart. 'Ik ben namelijk heel benieuwd hoeveel gewicht zwijgen krijgt in relatie tot de bewijsmiddelen,' vertelt hoogleraar straf- en procesrecht Lonneke Stevens (39). 'Juist omdat er geen cijfers bekend zijn. Ik hoor steeds vaker van politie en rechters dat verdachten op advies van hun advocaat met grotere regelmaat zwijgen, maar ik kan het niet staven. We zijn momenteel uitspraken aan het verzamelen en analyseren. Ik ben ook benieuwd of we kunnen vaststellen in welke gevallen zwijgen loont en in welke niet.'

> 'Ik ben heel benieuwd hoeveel gewicht zwijgen krijgt in relatie tot de bewijsmiddelen'

Eerder werkte Stevens mee aan het experiment 'Raadsman bij politieverhoor' in Rotterdam en Amsterdam. Aanleiding was de Schiedammer parkmoord in juni 2000 waarbij de tienjarige Nienke Kleiss om het leven werd gebracht en haar elfjarige vriendje Maikel werd neergestoken. Verdachte Cees B. had na een aanvankelijke (valse) bekentenis steeds volgehouden onschuldig te zijn, maar zat vier jaar vast voordat duidelijk werd dat hij het niet kon hebben gedaan.

'Bij het experiment werd bij zware delicten als moord en doodslag de ene keer niet en de andere keer wel een raadsman voorafgaand aan het eerste verhoor geconsulteerd,' vervolgt Stevens. 'Er was wel degelijk een verband tussen overleg met de advocaat al in een vroeg stadium en het zwijgen van de verdachte tijdens het politieverhoor. Ik wil het geen kentering noemen, maar het bleek dat verdachten minder spraakzaam waren. Het was een klein experiment met een beperkte doelgroep, maar ik durf de stelling wel aan dat er wat gaande was.'

Met het rapport (november 2010) dat voortvloeide uit het experiment is volgens de hoogleraar niets gedaan. 'De Europese rechtspraak fietste er doorheen.' Stevens doelt daarmee op het arrest-Post-Salduz uit 2009 en de daaruit voortvloeiende richtlijnen. Het is een uitspraak van de Hoge Raad die betrekking heeft op het Salduz-arrest en het Panovits-arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. In deze twee arresten is vastgesteld dat een verdachte vóórdat het eerste politieverhoor begint recht heeft op een advocaat. 'Ik vermoed dat de toegenomen zwijgzaamheid van verdachten een geleidelijke ontwikkeling is en dat Post-Salduz daar een niet-onbelangrijke rol in speelt,' aldus Stevens.

ADRENALINE

Ook het Openbaar Ministerie ziet een stijgende trend met verdachten die vaker zwijgen. 'Ik heb de tijd voor het Salduz-arrest nog meegemaakt,' zegt de Haagse officier van justitie Wouter Bos (45). 'Het is weleens gebeurd dat een man zijn vriendin had omgebracht, zelf naar het politiebureau ging en vol adrenaline het hele verhaal gedetailleerd uit de doeken deed. Inclusief de voorbedachte rade. Daarna werd de raadsman pas gebeld.'

Zoiets is tegenwoordig ondenkbaar. Bos: 'Doordat de advocaat nu meteen vanaf het eerste verhoor erbij is, zie je dat verdachten zich meer op het zwijgrecht beroepen. Sterker nog, in grote zaken ga ik er soms al vanuit dat je het moet hebben van tactisch en forensisch bewijs en niet van een ▶

Lonneke Stevens (39)

verklaring van een verdachte. Door het zwijgrecht komen zaken minder snel rond en moeten we op een andere manier de waarheid boven water krijgen. Het is een extra uitdaging geworden. Ik wil niet zeggen dat het voor het OM daardoor moeilijker is geworden. Die conclusie kun je niet trekken.'

Blijft de hamvraag in hoeverre zwijgen loont. Dat verdachten aan het begin van een onderzoek zwijgen, dat begrijpt Wouter Bos van het OM nog wel. 'Al kan het voorarrest er langer door duren. Maar er zijn verdachten tegen wie de bewijzen zich in de loop van het proces huizenhoog opstapelen en die tegen de klippen op blijven ontkennen. Als iemand geen inzicht toont, geen hulp van bijvoorbeeld reclassering accepteert en geen spijt betuigt of verantwoordelijkheid wil nemen voor zijn daden, dan heeft dat invloed op de hoogte van de straf en de strafmodaliteit die het OM eist. We gaan dan eerder voor de maximale beveiliging van de maatschappij.'

RECIDIVE

Ook de rechterlijke macht is niet zo happig op zwijgende verdachten die geen openheid van zaken geven. Al wil de persrechter van de Rechtbank Limburg Joan Holthuis (41) het niet zo hard stellen. Immers, de gevolgen van zwijgen mogen niet zodanig zijn dat het recht op zwijgen wordt ondermijnd. 'De gevolgen van het zwijgrecht kunnen hem meer in de nuance zitten, zeker bij kleinere zaken,' stelt Holthuis. 'Als een verdachte zwijgt bij de politierechter en geen inzicht wil geven en ik de kans op recidive niet kan inschatten, kan dat het verschil maken in de strafmaat: tussen een voorwaardelijke of een onvoorwaardelijke straf. Of tussen een gevangenis- of een taakstraf. Ik kan mij één zaak herinneren waarin zwaarder is gestraft omdat de verdachte bleef zwijgen en daarmee jarenlang de nabestaande in onwetendheid heeft gelaten. Zwijgen is iemands goed recht, maar dat kan dus bepaalde risico's met zich meebrengen.'

'Zeker bij zaken waarin de verdachte in voorlopige hechtenis zit, zie je regelmatig dat hij (of zij) het hele traject zijn mond houdt en pas maanden later bij de inhoudelijke zitting wil verklaren. Een verdachte kan dan de indruk wekken dat hij zijn verklaring aan het dossier heeft aangepast. Je loopt het risico dat je dan niet meer wordt geloofd. Wat ook voorkomt, is dat een verdachte consequent zwijgt tot we bij de persoonlijke omstandigheden komen. Hij wil niets zeggen over de gruwelijke details die hem worden verweten, maar wel over hoe zielig hij is dat zijn vrouw hem heeft verlaten. Dan denk ik weleens: hou nu ook maar je mond. Nogmaals: het mag natuurlijk, maar je zou je als verdediging misschien ook kunnen afvragen welke indruk je bij de rechtbank wilt achterlaten.'

Holthuis ziet over het algemeen weinig voordeel in zwijgen: 'Een strafrechtelijk onderzoek is geen roddel en achterklap; het betekent dat er zware beschuldigingen tegen iemand liggen. Ik kan mij ook geen zaak herinneren waarbij zwijgen direct leidde tot vrijspraak. Mijn boodschap is: als je een sterk alternatief scenario hebt, vertel het dan meteen,' aldus de persrechter.

Joan Holthuis (41)

LIEGEN

Het is beslist niet zo dat advocaten altijd maar aandringen op zwijgen. 'Ik wil het gevoel hebben dat ik een juiste strategie kies,' vervolgt advocaat Knoester. 'Meestal is dat zwijgen in het begin, maar soms is het juist wel in het belang van een verdachte om snel te verklaren. Bijvoorbeeld als er sprake is van zelfverdediging en het belangrijk is dat er meteen naar jouw scenario onderzoek wordt gedaan. Al denk ik wel dat de winst met zwijgen nog altijd groter is dan het risico dat je als verdachte loopt door wel te praten. Ik zeg wel altijd tegen mijn cliënten dat ze mij alles en de waarheid moeten vertellen. Dan kan ik het beste advies geven. Waarheidsvinding is niet mijn taak, maar liegen tegen je raadsman is heel onverstandig.'

Advocaat Babur Beg mist eigenlijk nog liegen in de discussie tussen zwijgen en bekennen. 'Er wordt vaak gesproken van een tegenstelling tussen enerzijds verklaren en anderzijds zwijgen. Ik zie ook een onderscheid tussen liegen en zwijgen. Gedurende een proces wordt er ontzettend veel gelogen. Dat is dom. Ik ben allang blij als verdachten niet tegen mij liegen. Je kunt beter niets zeggen dan onzin verkopen,' aldus Beg.

Behalve een inhoudelijk argument is er ook nog een praktische reden om verdachten tot stilte te manen: geld. Zeker in de eerste fase van een onderzoek. Raadsman Job Knoester: 'Ik kan geen tientallen verhoren bijwonen als een cliënt niet genoeg geld heeft om mij te betalen. Bij cliënten met toevoegingen kunnen we die uren beter bewaren tot er een podium bij de rechter is. Natuurlijk strijk ik weleens met mijn hand over mijn hart, maar ik moet wel de huur kunnen blijven betalen.' ■

Airconditioners voor een heerlijk fris en energiek werkklimaat!

alf INTERNATIONAL

AIRCONDITIONING
LUCHTSLUIZEN
FANCOILUNITS

A.L.F. International BV
Tel. 0168 - 33 54 78
info@alf-international.nl
www.alf-international.nl

14,7 JAAR

DUURT GEMIDDELD EEN HUWELIJK

Betouwbare informatie over scheiden en mediation vindt u op **verder-online.nl**

Nederlandse Vereniging Familierecht Advocaten Scheidingsmediators

AantjesZevenberg
ADVOCATEN

CASSATIE
IN CIVIELE ZAKEN

Mr. K. Aantjes
aantjes@aantjeszevenberg.nl

Mr. F.I. van Dorsser
vandorsser@aantjeszevenberg.nl

070-3906260 | www.azcassatie.nl

Altoga

Voor al uw toga's binnen de advocatuur en rechtspraak

Laan op Zuid 664 | 3071 AB ROTTERDAM
Tel.: 010-303.19.37 | Fax: 010-303.19.38 | info@altoga.nl | www.altoga.nl

Altoga vervaardigt in eigen beheer gebruiksvriendelijke en behaaglijke toga's (en toebehoren) van een kwalitatief hoogwaardige wollen stof (cool wool).

De toga:
- op maat of in een confectiemaat;
- keuze uit een viertal kleuren voor de voering: bordeaux, groen, blauw of paars;
- geborduurde naam in de voering;
- inclusief een bef;
- levertijd van 2 weken;
- mogelijkheid tot het aanschaffen van een cadeaubon, indien gewenst gepersonaliseerd;
- € 600,-- excl. 21% BTW.

Voor onder de toga:
- een op maat gemaakte kostuum of (mantel)pakje;
- in elk gewenste kleur en model;
- € 300,- excl. 21% BTW.

Altoga is een initiatief van mr. N. Köse-Albayrak, advocaat te Rotterdam

Gemeente Rotterdam

GEZOCHT
Gemeente Rotterdam zoekt advocaten in dienstbetrekking ter versterking van een team van 9 advocaten

PROFIEL
- Je hebt minimaal 8 jaar werkervaring, waarvan tenminste 5 jaar in de commerciële civielrechtelijke advocatuur
- Je bent een teamspeler
- Je bent besluitvaardig en oplossingsgericht
- Je beschikt over een stevige persoonlijkheid en een no-nonsense mentaliteit
- Je bent integer
- Je beschikt over uitstekende mondelinge en schriftelijke communicatieve vaardigheden

INFORMATIE
Stuur uw reactie vóór 12 juni 2017 naar b.verheijbelle@rotterdam.nl.

Kijk voor meer informatie op: **www.rotterdam.nl**

‘Alle informatie onder één klik’

Ivo Stolting
Stolting Advocatuur

Tekst & Commentaar
Meest geliefd. Meest gebruikt.

‘Ik heb Tekst & Commentaar online beschikbaar. Daarmee heb ik alle benodigde informatie onder één klik. Binnen een half uur kan ik de vragen van mijn cliënten beantwoorden, want informatie zoeken gaat makkelijk en snel. Als je zoekt naar specifieke onderwerpen of wetten, leidt de Navigator je naar de juiste informatie. Je wordt verwezen naar bijbehorende uitspraken en wetten die ermee te maken hebben. En je krijgt commentaar te zien dat geschreven is door vooraanstaande juristen. Het is aan jezelf om de informatie op de juiste manier te interpreteren en je klanten weloverwogen adviezen te geven.’

Neem nu een vrijblijvend proefabonnement via wolterskluwer.nl/tenconline

Wolters Kluwer
When you have to be right

Het huis van de toekomst

Vier scenario's voor de Rechtspraak

De wereld verandert, de rechtspraak verandert mee. Hoe ziet de democratische rechtsstaat eruit in 2030? Vier scenario's.

DOOR / KEES PIJNAPPELS

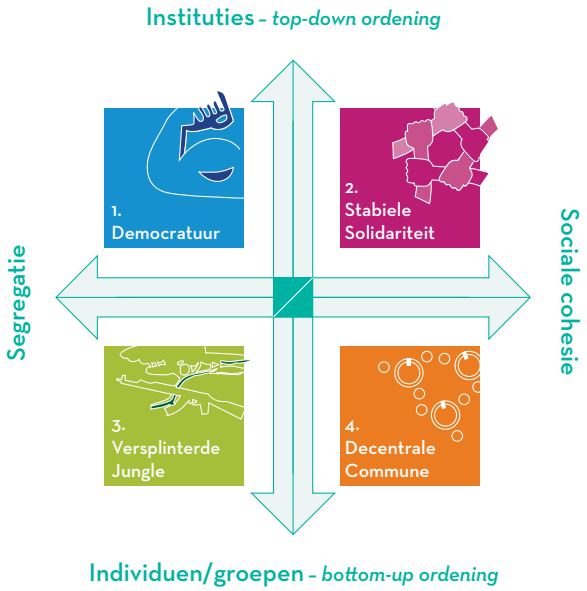

Je kunt het een modeverschijnsel noemen: de toekomst duiden aan de hand van vier mogelijke scenario's. In het beste geval is het een *educated guess*. De toekomst voorspellen blijft lastig voor stervelingen. Gelukkig zijn we nogal kort van memorie: als de toekomst het heden is geworden, zijn we doorgaans vergeten wat er in het verleden over is gezegd. Ook de Rechtspraak heeft een 'scenarioplanning' laten maken onder de titel *Verder bouwen aan het huis van de rechtsstaat*. Om goed voorbereid te zijn op wat komen gaat. In vogelvlucht de vier scenario's.

DEMOCRATUUR

Geen plezierig toekomstbeeld. In de wereld heersen wantrouwen, protectionisme en polarisatie. De EU is uiteengevallen. In Nederland is een sterke man aan de macht, type Erdoğan. Politie en veiligheidsdiensten maken de dienst uit, de rechtsstaat brokkelt af. De grenzen zijn dicht voor immigranten, internationale verdragen worden ondergeschikt aan nationale wetgeving. De Nederlandse economie raakt in het slop, de sociale verloedering neemt toe. De rechterlijke macht staat onder druk. De overheid predikt *law and order* en hecht veel waarde aan het strafrecht. Het primaat ligt echter bij de uitvoerende macht. De onafhankelijkheid van de Rechtspraak is niet meer vanzelfsprekend.

STABIELE SOLIDARITEIT

Met stip op één. De internationale samenwerking verloopt prima, landen pakken samen problemen aan. De wereldhandel floreert. De EU is uitgegroeid tot één groot Europa, met open grenzen. Nederland kent een veelkleurige samenleving waar het leven goed is. Techniek en digitalisering hebben een grote vlucht genomen. Geautomatiseerde geschiloplossing is gemeengoed. Dankzij kunstmatige intelligentie en juridische apps is een gang naar de rechter minder vaak nodig. Alle innovatie leidt ook tot nieuwe problemen. Het is aan rechters om normen en waarden toe te passen op de nieuwe werkelijkheid. Uiteraard doen ze dat online.

VERSPLINTERDE JUNGLE

Denk aan Gotham City. De wereld is ronduit onveilig, gekenmerkt door oorlog, terreur, ziekte, armoede. Machtige landen, multinationals en maffia maken de dienst uit, het recht van de sterkste geldt. Steden zijn dystopische plekken waar je liever niet ongewapend over straat gaat. Het vertrouwen van de burger in het gezag is verdwenen, de democratische rechtsstaat is passé. Rechters durven niet in onafhankelijkheid te beslissen, bang voor wraak. Komen ze toch tot een uitspraak, dan wordt deze vaak straffeloos genegeerd. Mensen stappen dan ook niet meer naar de rechter bij een conflict, ze lossen het zelf wel op.

DECENTRALE COMMUNE

De overheid trekt zich terug, het particuliere initiatief viert hoogtij. De globalisering raast voort, maar tegelijkertijd wint de lokale economie aan kracht. De EU bestaat nog wel, maar Brussel heeft minder te zeggen. Mensen richten samen hun eigen omgeving in. Dat kan ook, mede dankzij het basisinkomen voor iedere Nederlander. Er is een wildgroei aan ecodorpen, zorgcoöperaties en andere samenlevingsmodellen. Niet alles draait om geld, zingeving is minstens zo belangrijk. De rol van de rechter als geschilbeslechter wordt kleiner. Het strafrecht blijft het primaat van de overheid. Voor het overige vinden burgers, organisaties en bedrijven hun eigen weg, geholpen door digitalisering.

LAWYERS FOR LAWYERS

OP DE BRES VOOR HET VRIJE WOORD

DOOR / TATIANA SCHELTEMA

Het vrije woord en de advocaten die het verdedigen, staan steeds zwaarder onder druk. Daaraan wijdde L4L een seminar bij de uitreiking van de L4L Award 2017.

Op 29 april werd de Thaise advocaat Prawet Prapanukul (57) bij een grootscheepse inval door politie en leger in zijn huis in Bangkok gearresteerd. De aanklacht: tienvoudige overtreding van de wet op de majesteitsschennis, opruiing en nog eens drie overtredingen van de wet op computercriminaliteit. Allemaal vanwege een paar Facebook-posts waarin hij een Frans-Thaise historicus, die niks van de strenge majesteitsschenniswetten moet hebben, zou hebben geciteerd. Alles bij elkaar zou hij 171 jaar gevangenisstraf kunnen krijgen, al kent de Thaise wet gelukkig een maximale strafoplegging van vijftig jaar. Behalve Prawet werden nog vijf andere activisten opgepakt. Allen zitten sindsdien in voorarrest.

De Thaise overheid trad ook vóór de militaire coup van 2014 al hard op tegen majesteitsschennis. Maar sinds de machtsovername worden naast de bestaande wettelijke maatregelen vaker intimiderende en dreigende methodes gebruikt om critici van het regime het zwijgen op te leggen, zegt advocate June Charoensiri, winnaar van de L4L Award 2017. ‘Eén ervan is om mensen zeven dagen op te sluiten in een militair kamp, dat heet dan “gedragsaanpassing”. Feitelijk betekent het onrechtmatige detentie: mensen zijn incommunicado en hebben geen toegang tot een advocaat. Voor hun vrijlating moeten ze een document tekenen waarin ze beloven niet meer politiek actief te zijn en afstand te nemen van hun overtuigingen. Journalisten, academici en advocaten werden al aan deze behandeling onderworpen.’

Intimidatie van advocaten is een wereldwijde trend, maar niet nieuw, beaamt de Britse advocaat Mark Stephens, gastspreker op het seminar van L4L. Toen hij eind jaren negentig de Turks-Koerdische PKK-leider Abdullah Öcalan bijstond, werd de senior partner van zijn kantoor gebeld door het hoofd van de Turkse geheime dienst: hij zou een terrorist voor zich hebben werken. Helemaal bont maakt de Braziliaanse onderzoeksrechter Sérgio Moro het in de zaak tegen Stephens’ cliënt Lula, de voormalige Braziliaanse president: hij lekte tapverslagen van geheimhoudersgesprekken tussen Lulu en diens advocaten naar de pers en publiceerde een boek over de zaak nog voordat hij hem zélf had berecht. ‘Hierover hebben we een klacht ingediend bij de VN, die loopt nog. Maar je ziet steeds vaker dat het recht op onafhankelijke verdediging wordt aangetast door intimidatie en dreigementen aan het adres van advocaten. Zo van: als je dit doet, kom je nooit meer aan de bak.’

Ook L4L Award-winnaar Charoensiri hangt een aanklacht wegens opruiing boven het hoofd, waarvoor ze zeven jaar celstraf kan krijgen. Ze is in Nederland om de prijs in ontvangst te nemen en verblijft tijdelijk bij het Shelter City Program in Tilburg. Het programma biedt mensenrechtenactivisten, onder wie opvallend veel advocaten, de mogelijkheid om drie maanden op adem te komen. ‘De aanklacht volgde op mijn optreden in de zaak van demonstrerende studenten die waren opgepakt. Meestal hebben verdachten van opruiing ook echt iets gedaan. Ik niet. Dus het recht worden op deze manier misbruikt.’

Het gaat niet alleen om de direct voelbare repressie, denkt Charoensiri. ‘Er is een breder maatschappelijk effect: mensen kijken wel uit om zich te mengen in het politieke proces. Je ziet dat ook publieke en private bedrijven dit soort wetten gaan gebruiken om mensen aan te pakken.’

Advocaten moeten zich de erosie van het recht op vrije meningsuiting aantrekken, vindt Charoensiri. ‘Het is ontzettend belangrijk dat wij ons vakmanschap inzetten om de sociale en juridische ruimte te bewaken. Als advocaten moeten we ons realiseren dat verdediging van het recht op vrije meningsuiting onderdeel is van ons beroep, en dat wij daarmee een hogere waarde beschermen. Het is de basis van onze democratie en de rechtsstaat.’

Cursus en congresoverzicht 2017

Sdu straf-(proces)recht commentaren-dag

Actualiteiten straf(proces)recht

27 JUNI 2017 | UTRECHT

4 NOvA

Jaarcongres Overeenkomst in de Rechtspraktijk

Ontwikkelingen in contracten en contractuele uitwerkingen

29 JUNI 2017 | AMSTERDAM

5 NOvA

Congres Prenups!

Hoe je voorkom je een (vecht)scheiding?

4 JULI 2017 | SOEST

3 NOvA

Specialisatie-opleiding jeugdrecht

Voldoet aan de eisen van de VNJA

START SEPTEMBER 2017 | UTRECHT

20 NOvA

Jaarcongres Arbeidsrecht

Twee jaar na de WWZ

19 SEPTEMBER 2017 | MAARSSEN

5 NOvA

Jaarcongres Huurrecht

Het huurrecht in beweging

26 SEPTEMBER 2017 | AMSTERDAM

4 NOvA

Studieweek Paramaribo

Personen- en Familierecht - Vreemdelingenrecht - Strafrecht

7 T/M 14 OKTOBER 2017 | PARAMARIBO

20 NOvA | 20 KNB

LANGZS 2017

Seksueel misbruik: van hands-on naar hands-off

7 NOVEMBER 2017 | UTRECHT

NOvA IN AANVRAAG

Dag van de Levens-middelenindustrie

Etikettering van levensmiddelen

16 NOVEMBER 2017 | UTRECHT

2 NOvA

'De PO Deal voelt voor mij als een snoepwinkel waar ik alles mag kiezen'.

Liesbeth Diesfeldt, Diesfeldt Advocaten, Alkmaar

PO Deal All Inclusive

Volg een jaar lang zoveel cursussen als u wilt voor € 1995,-!

U zoekt naar kennis, nieuwe inzichten en actualiteit, maar u wilt niet te veel betalen? Dan hebben wij voor u de 'PO Deal All Inclusive'. Hiermee kunt u voor een vaste prijs van € 1995,- zoveel opleidingen volgen als u wilt en dus ook zoveel punten halen als u nodig acht, gedurende één jaar. Zo weet u qua budget waar u aan toe bent en bent u flexibel bij het inplannen van uw opleidingen.

Meer informatie of direct inschrijven?
www.sdujuridischeopleidingen.nl

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Sdu oprecht de beste keuze

EIGENWIJS OVER PENSIOENEN

DOOR / ERIK JAN BOLSIUS BEELD / CHRIS VAN HOUTS

Vrolijk, snel pratend, direct: Nicolette Opdam is pensioenadvocaat en partner bij HVG Law. Ze deelt graag haar mening over haar vak, of de opdrachtgever het ermee eens is of niet.

Het Amsterdamse Amstelpark ligt een beetje weggedrukt tussen de ringweg A10, de Zuidas en de Amstel. Nicolette Opdam (48), partner bij HVG Law, verhaalt tijdens een wandeling door dit park over haar keuze voor de rechtenstudie. 'Ik twijfelde lang tussen journalistiek en rechten. Op een voorlichtingsdag over journalistiek adviseerde iemand me eerst een inhoudelijk vak te leren, want daarmee kon ik altijd nog journalist worden.' Journalist werd ze uiteindelijk niet, maar als advocaat schrijft ze wel veel over haar vak: pensioenrecht en financieel recht. In haar publicaties deelt Opdam graag haar mening, ook als die voor haar cliënten niet positief is. 'Ik ben hier niet om iedere heer te dienen. Ik word gevraagd om dingen op te lossen en mee te denken, dan vind je ook ergens iets van.' De vraag of ze dan wel dienstbaar is aan cliënten, leidt tot een felle reactie. 'Zeker wel. Ik neem altijd zelf mijn telefoon op, ben goed bereikbaar en lever wanneer het is afgesproken een goed leesbaar, niet te dik advies waarin je niet hoeft te zoeken naar het antwoord. Dienstbaarheid betekent niet dat ik opschrijf wat de cliënt wil. Als hij dát wil, kan hij beter iemand anders inhuren.'

Haar recente oproep aan premier Rutte om het pensioenstelsel te hervormen, is lastig voor conservatieve pensioenuitvoerders (haar opdrachtgevers), maar onontkoombaar, vindt ze. 'Ik vind dat mensen meer keuzevrijheid moet hebben, we moeten naar individuele pensioenpotjes toe. Opdrachtgevers die daarover twijfelen, leg ik uit dat dit een wereldwijde ontwikkeling is, dat we dat onderzocht hebben en ik schets de bedreigingen als we daar niet op tijd aan mee gaan doen.' Anders dan andere advocatenkantoren heeft HVG een link met een grote accountantsfirma (EY), in een strategische samenwerking met de belastingadviespraktijk. Ze delen hetzelfde kantoorgebouw aan de Zuidas, werken veel samen. Dat is essentieel, volgens Opdam. 'In mijn rechtsgebied heeft het helemaal geen zin om alleen maar een juridisch adviesje te geven als je niet weet hoe dat in de processen verwerkt wordt. Je kunt niet in je eentje een dossier wegwerken, want je hebt verschillende invalshoeken nodig. Een juridisch advies helpt soms helemaal niet om een probleem op te lossen. Op veel opdrachten werken we ook met andere actuariële bureaus of accountants samen, want vaak zijn er al vaste partijen bij de klant betrokken.'

Opdam beschrijft haar vak eerder als *legal consultant* dan als advocaat. Het verklaart waarom ze pas relatief laat in haar carrière haar advocaatstage doorliep, in 2005, toen ze als partner aan de slag ging bij HVG. Kennis delen is voor Opdam de beste manier van acquisitie. 'Als er iets verandert in wet- of regelgeving bedenk ik wat dat betekent voor mijn cliënten en schrijf ik erover in blogs, of in een ingezonden

Wie is Nicolette Opdam?

2005-nu:	Partner pensioenrecht & financieel recht HVG Law
2010-nu:	Sectorleider Praktijkgroep Pensioenen EY
1997-2005:	Senior manager pensioenen PwC
1994-1997:	Juridisch beleidsadviseur Fonds Voorheffing Pensioenverzekering
1993-1994:	Jurist Mizzau advocatenkantoor
	Getrouwd, twee kinderen

‘Dienstbaarheid betekent niet dat ik opschrijf wat de cliënt wil’

artikel in *Het Financieele Dagblad* of *De Telegraaf*. Ik moet mijn team remmen om inhoudelijke artikelen te schrijven in vaktijdschriften, want we zijn geen wetenschappers.’
In Opdams team werken vijftien advocaten die gespecialiseerd zijn in pensioenen en financieel recht. Er spelen drie belangrijke wetten in hun vakgebied: de Wet op het financieel toezicht, de Wet toezicht trustkantoren en de Pensioenwet. ‘Daaronder hangen veel besluiten,’ voegt ze eraan toe. ‘Alle instellingen hebben te maken met het toezicht van De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten. *Know your customer* is nu heel hot, wat wil zeggen dat financiële instellingen goed moeten weten wie er bij ze bankiert of belegt. Ook is er veel aandacht voor anti-witwasbeleid en de integriteitsrisico’s die spelen in de sector.’ Opdam schat in dat HVG Law een van de grootste kantoren voor pensioenrecht is. ‘Waarom zou ik daar bescheiden over zijn, ik doe dat echt niet alleen, mijn collega’s doen het toch zelf ook?’ Ze is trots op een spraakmakende zaak in haar vakgebied, tussen Alcatel en zijn pensioenfonds. ‘Het bedrijf vond de pensioenregeling te duur en trok de stekker eruit, beëindigde het contract en ging de pensioenopbouw bij een ander fonds doen. Het oude fonds maakt echter nog steeds administratie- en uitvoeringskosten, dus wij hebben toen tot aan de Hoge Raad betoogd dat een overeenkomst met een pensioenfonds een duurovereenkomst is. En dat er geld bij moet om die administratie en uitvoering te blijven draaien, ook al stop je met de verdere opbouw bij dit fonds. De Hoge Raad vond ook dat het een duurovereenkomst is en dat de redelijkheid en billijkheid kunnen leiden tot het blijven betalen van bepaalde kosten.’
Hoewel ze niet tot haar pensioen advocaat denkt te zijn (‘iedereen weet dat ik wel een keer opensta voor een toezichthoudende functie’), is ze nog niet klaar met haar adviswerk, vertelt Opdam als ze vanuit het park weer richting kantoor wandelt. De pensioensector moet stevig innoveren en ook daar heeft ze een duidelijke mening over. ‘Het grootste probleem in de pensioensector zit in de organisatie van pensioenfondsen. De systemen zijn niet up-to-date, soms zijn er wel tien of twintig oude systemen aan elkaar gekoppeld. Daarmee is de kwaliteit van de gegevens niet goed en zijn ze niet goed beschermd. Een beetje *hacker* komt er doorheen. In Japan is recent geld van het grootste pensioenfonds door *hackers* weggesluisd.’
Opdam is kritisch over de manier waarop pensioenfondsen worden aangestuurd. ‘Pensioenfondsen worden nog steeds deels bestuurd door amateurs. Die moeten eruit. Je gaat over zo’n grote pot met geld, vaak meer dan de onderneming aan omzet maakt. Iedereen doet het echt met de juiste intenties, maar dit kun je niet een dag in de week doen. Het bestuur moet gedaan worden door mensen die daar echt geschikt voor zijn, professionals.’

NIEUW BLOED

Het bestuur van de Nederlandse orde van advocaten – de algemene raad – krijgt nieuw bloed toegediend. Twee van de zes leden vertrekken, drie nieuwe leden arriveren. Een korte introductie van de nieuwkomers.

DOOR / KEES PIJNAPPELS

© Sjoerd van der Hucht

BRUGGENBOUWER

De 49-jarige Theda Boersema heeft een eigen praktijk in Maassluis, gespecialiseerd in familierecht, jeugdrecht en BOPZ-zaken. Ze zit naar eigen zeggen liever aan het stuur dan kritiek te leveren vanaf de zijlijn. Reden waarom ze toetreedt tot de AR. Plus natuurlijk het feit dat er geen vrouwen in de raad zaten, 'dat is echt niet meer van deze tijd'. Maar ze wil in de eerste plaats iets betekenen voor de rechtzoekende. 'Ik werk in mijn praktijk heel direct met mensen. Ik zie dagelijks hoezeer problemen mensen emotioneel uit balans kunnen brengen. Het maakt niet uit of het om heroïnehoertjes gaat, schizofrene zwervers of hoogopgeleide mensen. Iedereen kan op een gegeven moment in een situatie terechtkomen dat je er alleen niet uitkomt. Dan is het van belang dat je wordt begeleid door een professional die het hoofd koel houdt en die de weg weet in het juridisch doolhof.'

Boersema zegt verder te willen werken aan een beter beeld van de advocatuur. 'Het stoort me dat er zoveel aannames zijn over advocaten. Terwijl de meesten juist ontzettend hun best doen om te voorkomen dat mensen bij de rechter terechtkomen.'

Het nieuwe AR-lid wil de afstand tussen de orde en de achterban verkleinen. 'Ik proef vaak weerstand bij advocaten tegen de NOvA. Advocaten zijn eigenwijze mensen, wars van betutteling. Ik hoop een soort brug te kunnen slaan.'

BEWAKER

De 57-jarige Johan Rijlaarsdam was door zijn praktijk litigation en arbitration bij Houthoff Buruma betrokken bij een flink aantal internationale zaken. Toch is een zaak uit zijn beginjaren als advocaat hem het meest bij gebleven. Het betrof een jonge ondernemer die een bedrijf had overgenomen met de nodige spreekwoordelijke lijken in de kast. De pechvogel dreigde financieel kopje-onder te gaan en daarvan nog jarenlang de gevolgen te moeten dragen. In hoger beroep lukte het Rijlaarsdam de koopovereenkomst te laten ontbinden en daarmee de jongeman nieuw perspectief te bieden.
De anekdote toont maar weer eens aan hoe groot het maatschappelijk belang van de advocatuur is, vindt Rijlaarsdam. ‘Een goede rechtspleging is essentieel voor de samenleving. Daar hoort een goed functionerende en onafhankelijke advocatuur bij. Dat is waar de NOvA voor staat en dat is ook de reden dat ik in de AR ga.’
Rijlaarsdam ziet met enige zorg dat de Nederlandse rechtsstaat stukje bij beetje in het gedrang komt. ‘Neem nou zo’n wetsvoorstel om DNA-materiaal uit ziekenhuizen te gebruiken voor de opsporing. Daar moet ik als advocaat niets van hebben omdat het de rechten van het individu kan aantasten.’
Het aanstaande AR-lid hoopt dat het nieuwe kabinet meer aandacht geeft aan rechtshulp en het individuele belang van de rechtzoekende. ‘We moeten in Nederland af van het idee dat de rechtsstaat er is voor juristen. Die is er voor ons allemaal.’

© Sjoerd van der Hucht

© Robert van Welsum

BESTUURDER

Frans Knüppe (61) kreeg het vak met de paplepel ingegoten, als zoon van een Dordtse advocaat. Dat is inmiddels een tijdje geleden, volgend jaar viert hij bij zijn kantoor Dirkzwager in Arnhem zijn veertigjarig jubileum. Tijdens zijn carrière bleek hij steeds te worden aangetrokken door de bestuurlijke aspecten van de advocatuur. Hij zat in het college van afgevaardigden, was deken in Arnhem en maakte deel uit van een raad van discipline.
Op dit moment zit Knüppe nog in het hof van discipline, maar daar stopt hij mee.
De overstap naar de AR van de NOvA ziet hij min of meer als een natuurlijke ontwikkeling. ‘Het is niet zo dat ik al jarenlang het plan had om dit te gaan doen, maar ik vind de NOvA een belangrijke organisatie waar ik graag mijn krachten aan leen. Een bestuurlijke functie inspireert me. Voor het AR-lidmaatschap geldt dat in het bijzonder. Het zal een hoop extra werk betekenen, maar met hulp van mijn kantoor maak ik daar graag de benodigde tijd voor vrij.’
Knüppe ziet in hoog tempo grote veranderingen op de advocatuur afkomen. ‘Ik vind het spannend wat er gaat gebeuren door de digitalisering. Ik verwacht dat delen van ons werk straks worden overgenomen door machines. Ik denk dat er meer gaat veranderen dan menigeen zich realiseert. Dat we in een stroomversnelling belanden.’

Doorpakken Vermogensrecht

19/20 juni 2017

Vier topdocenten!

Drion, Klomp, Reurich én Van Wechem.

Uniek: allen ervaring in de advocatuur én rechterlijke macht! Dus actualiteit, diepgang én praktijkgericht.

Puntwaardig?

Absoluut! Maar liefst 20 PO-punten! Prijs is €1.395,- (excl. btw). Dat is nog geen 70 euro per punt!

Scherp!

Wanneer en waar?

Op maandag 19 juni en dinsdag 20 juni 2017 van 9 tot 21 uur; twee volle dagen in de BCN Arena te Amsterdam.

Met broodjes ☺

Niet vergeten!

Snel aanmelden op www.doorpakken vermogensrecht.nl

Doorpakken Vermogensrecht wordt georganiseerd door Law At Work met medewerking van Boom juridisch opleidingen.

20 PUNTEN PO ADVOCATUUR

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

LAW AT WORK

Brexit-Court of Brexit-Kamer?

DOOR / MAARTEN BAKKER

Komt er een apart Brexit-Court zolang de EU met Groot-Brittannië onderhandelt? De Britten willen zo snel mogelijk af van het Hof van Justitie in Luxemburg, maar dat zal zijn rechtsmacht niet zomaar opgeven.

Als het aan Europarlementariër Guy Verhofstadt ligt, zijn de Britten voorlopig nog niet af van het hof. 'Groot-Brittannië zal nog jaren onder de jurisdictie van het hof blijven,' zei de Belgische politicus eerder dit jaar provocerend in de Britse krant *The Guardian*.
De Britse premier Theresa May gaf in haar Lancaster House-speech echter te kennen dat ze juist zo snel mogelijk van de Luxemburgse rechters verlost wil worden. Haar keuze voor een 'harde Brexit' is onder meer ingegeven door de wens om de Britse rechters alle macht terug te geven.
De Britse regering wenst dat er gedurende de artikel 50-besprekingen over de uittreding, die twee jaar duren, gelijktijdig een nieuw handelsakkoord met de EU tot stand wordt gebracht. Op die manier kunnen Britse bedrijven toch blijven exporteren naar Europa. De EU wil daar niets van weten. Besprekingen over het handelsakkoord kunnen pas starten als er duidelijke vorderingen zijn gemaakt met de Brexit-onderhandelingen en gaan waarschijnlijk nog jaren duren.
In de tussentijd zou er dan wel een overgangsregime moeten komen zodat het economisch verkeer tussen de EU en Groot-Brittannië niet helemaal stilvalt.
Grote vraag is of het Hof van Justitie van de EU in die periode de hoogste rechter blijft voor handelsgeschillen waarbij Britten partij zijn. Of moet er een apart Brexit-Court komen?
'De positie van het hof is een van de meest complexe puzzels van de Brexit-onderhandelingen,' zegt Armin Cuyvers, jurist en Europa-expert van de Universiteit Leiden. 'Als ik in de kristallen bol kijk, denk ik dat we uitkomen bij een systeem van gestructureerde arbitrage dat buiten het hof ligt, maar er inhoudelijk heel dicht tegenaan schurkt.' Zo'n Brexit-Court zal dan bemenst worden door rechters die niets met het hof vandoen hebben.
'Daarmee kunnen de Britten thuis toch spreken van een "bevrijding" van Luxemburg.'
De grootste uitdaging is, zo denkt Cuyvers, of een Brexit-Court geaccepteerd zal worden door het Hof van Justitie. De Luxemburgse rechters hebben herhaaldelijk laten blijken dat zij zichzelf zien als de hoogste rechterlijke instantie voor de interpretatie van Europees recht. 'Ze willen daarover het laatste woord houden. Ze dulden geen andere rechter boven of naast zich,' zegt Cuyvers. Een Brexit-Court zal daarom afdoende garanties moeten bieden dat het de jurisprudentie van het hof volgt. Bovendien moet het de Luxemburgers rechters preliminaire vragen stellen indien dat nodig zou zijn.
Ook Linda Senden, hoogleraar EU-Law van de Universiteit Utrecht, meent dat er in de overgangsperiode sprake is van 'feitelijke gebondenheid van het Verenigde Koninkrijk aan rechtspraak van het hof'. Ze pleit niet voor een apart Brexit-Court, maar vindt het voldoende als er bij het Hof van Justitie in Luxemburg een speciale Brexit-Kamer komt.
Deze optie is verder uitgewerkt in een Brexit-rapport van de Adviesraad Internationale Vraagstukken, een adviesorgaan van de regering.

> 'Ze willen daarover het laatste woord houden. Ze dulden geen andere rechter boven of naast zich'

De Brexit-Kamer bij het hof zou zo ingericht moeten worden dat de Britten, ondanks hun weerzin tegen de Luxemburgse opperrechters, over de streep getrokken worden.
Volgens Senden kan met Groot-Brittannië onderhandeld worden of er in de Brexit-Kamer ook rechters komen van buiten het hof. Daarnaast zou de kamer 'eigen procedures' kunnen toepassen.

GEZIEN

OVER BOEVEN EN BEDRIJVEN

Lange tijd ging de aandacht van justitie voornamelijk uit naar de klassieke individuele criminaliteit. De laatste jaren zijn echter ook bedrijven onderwerp van strafrechtelijk onderzoek.

Denk aan strafbaar handelen met opzet, medewerkers die hun werkgever in de problemen brengen of bepalingen, verscholen in een woud van regels, die over het hoofd worden gezien. De impact van strafrechtelijk onderzoek is doorgaans groot. Het kan leiden tot reputatieschade, omzetverlies, een verstoorde bedrijfsvoering en veel interne onrust. De praktijk van de strafrechtspleging in zaken waarin ondernemingen betrokken zijn, wijkt aanzienlijk af van de reguliere strafrechtspleging. Ondernemingsstrafrecht is geen afgebakend gebied binnen de rechtsgeleerdheid, maar een 'patchwork van juridica' op het terrein van het strafrecht en daarbuiten. Aldo Verbruggen, partner bij advocatenkantoor Jones Day, geeft in *Onderneming en strafbaar feit* (Sdu, 2017) samen met enkele (oud-)teamleden inzicht in zijn specialisme, het ondernemingsstrafrecht. In de verschillende hoofdstukken wordt beschreven wat het is, wie binnen een onderneming betrokken zijn bij een strafrechtelijk onderzoek en hoe het is gesteld met de aansprakelijkheid van de onderneming en de leiding. Verder komen de verplichtingen en rollen van de rechtspersoon in het strafproces aan bod en wordt er aandacht besteed aan afdoeningsmodaliteiten, het vervolgingsbeleid van het Openbaar Ministerie en strafrechtelijke sancties. Verbruggen zei recent in *Het Financieele Dagblad* dat bestuurders tot nu toe veelal de dans ontspringen als hun organisatie strafbare feiten heeft begaan. Volgens de advocaat komen ze in de nabije toekomst niet meer weg met een boete of een taakstraf. 'Wanneer we de Amerikaanse trend volgen, is een gevangenisstraf voor korte of langere tijd geen uitzondering meer voor bestuurders die schuldig zijn bevonden.' Dit overzichtelijke boek hoort op de boekenplank van de advocaat die zich op het terrein van het ondernemingsstrafrecht begeeft. Nu, maar al helemaal als Verbruggen gelijk krijgt.

Francisca Mebius

DE BLOEDRECHTER

Strijder of hypocriet? De motieven van SS'er Konrad Morgen (1909-1982) om zijn 'collega's' voor het gerecht te brengen, laten zich raden. *Een rechter in Auschwitz* (uitgeverij Brave New Books, 2017) van Kevin Prenger (1980) beschrijft de strijd van Morgen tegen corruptie in de concentratiekampen.

Naar eigen zeggen nam Morgen achthonderd zaken in behandeling, waarvan er zo'n tweehonderd leidden tot een veroordeling door een SS-rechtbank. Het leverde hem de bijnaam 'de bloedrechter' op. Morgen zag zichzelf als rechtvaardigheidsstrijder. Dat staat in schril contrast met de kennis die hij had over de vernietigingskampen. Toch, zo vermeldt de auteur, maakt zijn rol net zo goed onderdeel uit van de geschiedenis als 'de beulen die hij vervolgde'.

Sylvia Kuijsten

GEREDE TWIJFEL

Het Brabantse Klundert wordt op zondagochtend 17 maart 2002 opgeschrikt door een brand in een woonhuis. Na het blussen worden de lichamen van de 23-jarige Ona Sileikaite en haar tweejarige dochtertje Adina gevonden. Zij blijken vlak voor de brand te zijn omgebracht.

De buurman, Hans van Amerongen, wordt al snel gezien als hoofdverdachte en uiteindelijk veroordeeld tot een gevangenisstraf van zestien jaar en acht maanden. Er rijzen echter verschillende vragen rondom het bewijs in de zaak. De belangrijkste aanwijzing is het DNA van Van Amerongen dat onder de nagels van Ona is gevonden. Het team van Project Gerede Twijfel, bestaande uit twaalf studenten van de Vrije Universiteit Amsterdam onder leiding van onder meer rechtspsycholoog Peter van Koppen, heeft de zaak opnieuw onderzocht. Dat leidde tot de publicatie van *De gescheurde nagel – Een alternatieve verklaring voor DNA-bewijs* (Boom criminologie, 2017). Een boeiend relaas met een ontluisterende conclusie.

Sylvia Kuijsten

Advertising Expert indeX

Juridisch Adresboek (legal directory), verbeter toegang tot expertise

Redbreast
www.redbreast.com - Amsterdam - 020 - 891 21 00

Mr. Rein Philips, advocaat/partner

Redbreast neemt de volledige kosten en het beheer van rechtbank- en arbitrageprocedures in binnen- en buitenland op zich tegen een resultaatafhankelijke beloning (no cure no pay). Voor bedrijven (midden- en kleinbedrijf en beursgenoteerd), financiële instellingen en curatoren.

REDBREAST
LITIGATION FINANCE

JMS Textservice
www.jmstext.nl - Volendam - 0299 - 35 18 51

Marcel Steur, oprichter

JMS Textservice specialiseert zich al sinds 1997 in het vertalen van juridische teksten Daarnaast volgen onze vertalers jaarlijks een aantal nascholingscursussen om de vakkennis verder uit te breiden en verdiepen.

JMS Textservice
juridisch vertaalbureau

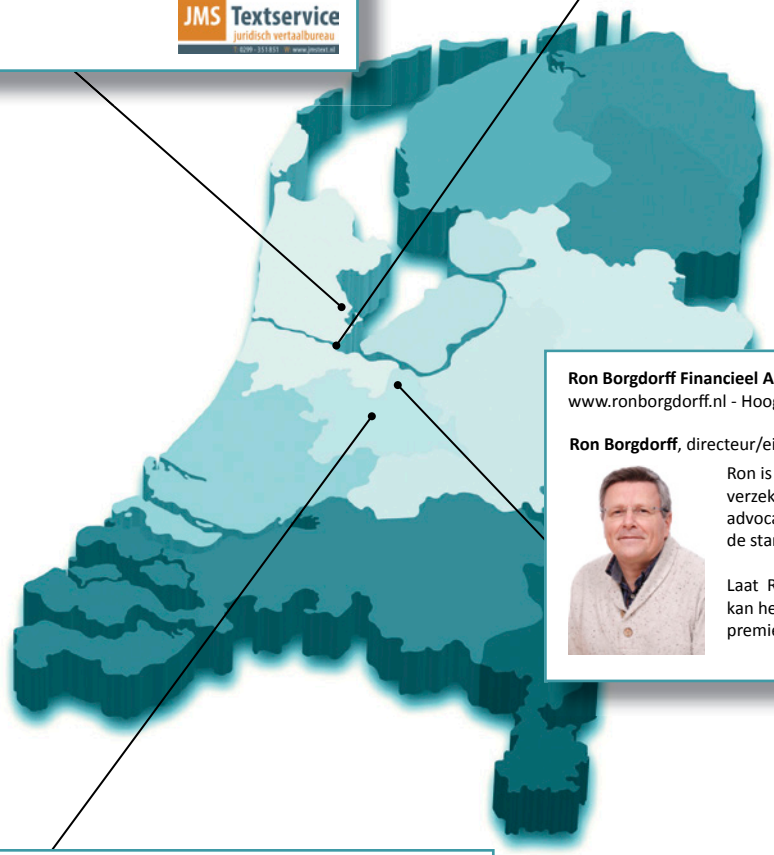

Ron Borgdorff Financieel Advies
www.ronborgdorff.nl - Hoogland - 033 - 203 50 00

Ron Borgdorff, directeur/eigenaar

Ron is al meer dan 25 jaar gespecialiseerd in verzekerings- oplossingen voor notarissen en advocaten. Vaak is het verzekeringspakket sinds de start van het kantoor niet meer bijgehouden.

Laat Ron eens kijken. Misschien kan het pakket beter of is er premievoordeel te behalen!

Advocatenkantoor Van der Linden
www.vanderlindenadvocaten.nl - Utrecht - 030 - 275 89 99

Mr. Olaf van der Linden, advocaat

25 jaar proceservaring op het gebied van vastgoed: huur-, koop-, en burenrecht, vergunningen en onteigening, second opinion en advies proceskansen hoger beroep. Gedegen kennis, helder en bruikbaar advies voor een scherp tarief!

Advocatenkantoor van der Linden

Altijd bereikbaar via het Juridisch Adresboek op www.advocatenblad.nl

Neem contact op met Capital Media Services: 024 - 360 77 10 of mail@capitalmediaservices.nl

© Shutterstock

TOOLS VOOR DE WERKVLOER

DOOR / SYLVIA KUIJSTEN

Technologie speelt een steeds grotere rol binnen de advocatuur. Voor desktop, smartphone en tablet zijn talloze nuttige toepassingen beschikbaar. Tien soorten apps om de werkdruk te verlichten.

1. IN DE WOLKEN

De 'cloud' blijft een vaag begrip, maar apps zoals Dropbox, Box, Microsoft OneDrive en Google Drive zijn onmisbaar als het gaat om het gemakkelijk opslaan en inzichtelijk maken van documenten. De apps synchroniseren tekstbestanden en maken deze ook beschikbaar voor desktops en mobiele dragers zoals tablets, laptops en smartphones. De meeste van deze apps zijn gratis, maar voor bepaalde extra functies moet worden betaald. Een app die onbeperkte – op de cloud gebaseerde – documentopslag biedt, is MyCase van AppFolio. Daarnaast biedt de tool de mogelijkheid om versleutelde berichten te sturen naar cliënten, uren bij te houden en facturen te sturen. De software is geschikt voor desktops, tablets, laptops en zowel Android als iOS.

2. PDF'S CORRIGEREN, CONVERTEREN EN VERZENDEN

Het verzenden van documenten gebeurt veelvuldig als pdf. Toch zijn er veel meer mogelijkheden dan enkel het inscannen, opslaan en versturen van een document als pdf-file. Zo is het via Adobe Acrobat Reader mogelijk om pdf-bestanden te bewerken

en te ondertekenen. Dezelfde functies zijn te verkrijgen via de app PDF Expert van het Amerikaanse tech-bedrijf Readdle.
De meest uitgebreide app op het gebied van pdf-bestanden is GoodReader. Hiermee zijn ook grotere pdf-bestanden gemakkelijk te verzenden. GoodReader is geschikt voor iPhone en iPad. PDF Expert en Adobe Acrobat Reader zijn vooral bedoeld voor laptop, desktop en tablet.
Ook haast onmisbaar: het omzetten van een document in een pdf-file, of andersom. Dit kan met PDF Converter, PDF PROvider (beide voor iOS) en PDF to Word Converter (zowel voor iOS als Android). Bij deze apps is het tevens mogelijk om passages in pdf-bestanden te markeren.

3. SCHERPE PRESENTATIES

De apps die als hulpmiddel kunnen dienen bij het houden van presentaties zijn te verdelen in twee soorten. Naast het bekende PowerPoint is Keynote – geschikt voor iPhone, iPad en Mac – een prettig middel om lineaire presentaties te houden, waarbij je steeds rustig naar de volgende slide gaat. De app is met name geschikt voor presentaties op mobiele apparaten. Tijdens een vergadering kan iedereen tegelijkertijd aan het betreffende document werken en elkaars wijzigingen volgen. Gebruikers van een desktop of laptop kunnen deelnemen door eerst het programma iCloud van Apple te downloaden.
Voor een meer dynamische presentatie is TrialPad geschikt, te gebruiken via een iPad. Hierbij is gemakkelijk in te zoomen op slides, kunnen grote afbeeldingen worden toegevoegd en is het gemakkelijk documenten te importeren uit andere programma's, zoals Dropbox. Een leuk extraatje: het virtuele *whiteboard* dat live te gebruiken is.

4. RESEARCH

Natuurlijk is er de jurisprudentiedatabank van rechtspraak.nl, maar er zijn meer mogelijkheden, zoals Kluwer Navigator, Jure, Rechtsorde en Legal Intelligence.
Een nieuwe speler in het veld is JuriBot van Semlab (nu nog alleen voor strafrechtjurisprudentie en uitspraken van de Hoge Raad), waarbij de applicatie voornamelijk inspeelt op efficiëntie en sneller zoeken. Ook zijn er databanken voor specifieke rechtsgebieden, zoals de Bibob jurisprudentiedatabase van Justis en de VNG Jurisprudentie Databank voor relevante uitspraken voor gemeenten.
Op internationaal niveau zijn tools zoals Lexis Advance, Westlaw en LawStack goede opties. Ook HUDOC mag niet worden vergeten, waarin de uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens terug te vinden zijn. Op de hoogte blijven van nieuwe Nederlandse regelgeving en wetswijzigingen kan via de app NieuweWetten. De tools zijn beschikbaar via alle apparaten, maar zijn het meest gebruiksvriendelijk via tablet, laptop of desktop.

5. NOTITIES MAKEN

Het maken van notities is tegenwoordig een peulenschil. Zo is het met de tool Notability mogelijk online notities te maken (zowel typen als 'schrijven' met een vinger op het scherm) en te delen. Daarnaast kunnen pdf's, sheets en formulieren worden gemarkeerd en is er de optie om geluidsopnames te maken. De tool wordt ondersteund door onder andere iCloud, Google Drive en Dropbox en is beschikbaar voor Mac, iPad en iPhone.
Een vergelijkbare app is OneNote, geschikt voor Android, iPad, Mac, tablet, laptop en desktop. Hiermee zijn makkelijk lijstjes en korte notities te creëren. Ook beschikt de tool over een slimme camera waardoor foto's van bijvoorbeeld aantekeningen op een *whiteboard* goed zichtbaar zijn.
Een derde aanrader is Evernote, te gebruiken via laptop, desktop, Android en iPad. Ook hierbij is het hoofddoel het maken van notities. Extra functies bij deze app zijn het inscannen van documenten, creëren van businesscards en het herkennen van je handschrift.

6. TRANSCRIPTEN

Het aanbod voor transcripten is erg divers. De meest uitgebreide app is TranscriptPad. Hiermee kunnen teksten worden gemarkeerd, onderstreept en gemakkelijk worden voorzien van vlaggetjes, korte notities en kleurencodering om bepaalde onderwerpen uit te lichten. De transcripten zijn te printen of mailen in pdf, txt of Excel. Nadeel? De app werkt niet in combinatie met cloud-services zoals Dropbox, waardoor er altijd gebruik zal moeten worden gemaakt van mails om de bestanden op andere apparaten te zetten.
De TextMap tool biedt enkel de basic functies, zoals het importeren van bestanden via e-mail en het toevoegen van notities. Wel heeft de tool een uitgebreidere zoekfunctie dan TranscriptPad. TextMap is net als TranscriptPad enkel geschikt voor de iPad.
De app met in elk geval de langste naam is Westlaw Case Notebook Portable E-Transcript van Thomson Reuters, geschikt voor iPad en iPhone. Deze tool werkt wel in combinatie met Dropbox, al blijft ook de mail een optie. De zoekfunctie en de mogelijkheden om delen van de tekst te markeren en notities te maken, zijn ook hier terug te vinden. ▶

7. TAKENLIJSTEN

De twee fijnste apps op het gebied van takenlijsten en reminders zijn Wunderlist en Todoist, beide beschikbaar voor iOS en Android. Met Wunderlist is het mogelijk om deelbare lijsten te maken die via cloud-services te bekijken zijn met mobiel, tablet, laptop en computer. De tool heeft een chatfunctie, er kunnen foto's, pdf-bestanden en presentaties worden toegevoegd en ook kunnen taken binnen een groep gemakkelijk worden verdeeld met verschillende tabjes en mapjes. Voor belangrijke deadlines is er een reminder-functie.
Todoist kent dezelfde functies als Wunderlist en is voor dezelfde apparaten beschikbaar, maar voegt nog wat extra's toe door de mogelijkheid van het invoeren van subtaken en het krijgen van notificaties als binnen een project andere deelnemers belangrijke veranderingen hebben doorgevoerd. Ook is het mogelijk om prioriteitenniveaus toe te voegen.
Is er een stok achter de deur nodig om taken op tijd af te krijgen? Dan is Carrot een uitkomst, geschikt voor Mac en iPhone. De app is een soort tamagotchi, wiens honger pas is gestild als de taken op de lijst zijn afgevinkt.

8. TIMEMANAGEMENT

De lijst met apps voor het optimaal gebruiken van uren is eindeloos. TIQ (iOS en Android) en Pomodoro (geschikt voor alle apparaten) hebben elk een eigen systeem van afwisselend actieve werkperiodes en korte rustmomenten. Met de tools SelfControl (Mac) en Cold Turkey (geschikt voor Windows-apparaten) wordt de toegang tot zelfgekozen websites voor een bepaalde periode geblokkeerd en Punchtime (iOS en Android) houdt bij hoelang de gebruiker bezig is met bepaalde taken.

9. WACHTWOORDEN

Wachtwoorden onthouden en resetten wordt met LastPass (beschikbaar via alle apparaten) een stuk makkelijker. Het onthouden van één hoofdwachtwoord is voldoende; de rest kan worden ingevoerd in het LastPass-systeem, van verzekeringsinformatie tot wifi-wachtwoord. Op die manier staat alles overzichtelijk bij elkaar.
De app Dashlane – geschikt voor Windows- en Apple-apparaten – werkt op dezelfde manier, met als extra functies de password generator en autofill-formulieren.

10. TIJDSCHRIJVEN

Tijdschrijven komt dagelijks terug, dus is de juiste tool onontbeerlijk. BaseNet – bij de basic module alleen geschikt voor laptop en desktop, bij de professionele variant ook voor mobiele apparaten – biedt verschillende mogelijkheden voor het registreren van uren. De software stuurt reminders, bevat een stopwatch, zet agendapunten om naar uren en geeft realtime informatie over de status van ingevoerde uren. Ook is het mogelijk om urenoverzichten en managementrapporten te genereren.
AdvocaatCentraal biedt vrijwel dezelfde mogelijkheden als BaseNet, met als extraatje een koppeling met Mijn RvR en KEI. Daarnaast zijn er speciale declaratieformulieren gericht op mediation. De software is naast de desktop geschikt voor mobiele apparaten. Er is één totaalpakket. Dit wordt goedkoper naarmate er meer advocaten binnen een kantoor gebruik van maken.
Andere mogelijke opties voor tijdschrijven zijn de software van Fidura Enterprise van Kluwer en Legal Eagle van Sdu. ■

De favoriete apps van advocaten

Willemijn van Koningsveld (1978), strafrechtadvocaat bij Lievekamp Advocaten te Oss:
'Ik gebruik Todoist (geschikt voor alle apparaten) om taken te organiseren en Focus Keeper (iPhone en iPad) om geconcentreerd te werken.' Die laatste werkt met vier sessies van 25 minuten met steeds vijf minuten pauze. Na vier sessies neem je een langere rustperiode van twintig tot dertig minuten. 'Om digitale dossiers te lezen en bewerken, gebruik ik PDF Expert en voor mijn wachtwoordenbeheer heb ik de app 1Password (iPhone, iPad en Mac) geïnstalleerd.'

Elout Korevaar (1983), vastgoedadvocaat bij Hoeberechts Advocaten te Weert:
'Ik lees al mijn vakliteratuur via iAnnotate. De app faciliteert het lezen, onderstrepen en arceren van (proces)stukken.' De app is geschikt voor iPhone, iPad en iPad Pro. 'Andere fijne apps zijn Dropbox en iMindMap.' Deze laatste tool (geschikt voor alle apparaten, behalve Mac) is een soort online werkruimte geschikt voor brainstormsessies, presentaties en projecten. Zo zijn met de functie Fast Capture snelle notities te maken en ziet de Brainstorm View eruit als een digitaal prikbord. De tool synchroniseert automatisch en kan aan verschillende cloud-services worden gekoppeld.

ADVOCATEN OMARMEN MASSAAL BEOORDELINGEN VAN CLIËNTEN

In amper twee maanden tijd maken 506 advocaten gebruik van de tool

De tool waarmee cliënten op uitnodiging van het advocatenkantoor een beoordeling kunnen achterlaten, blijkt een voltreffer. In nog geen twee maanden tijd werken er inmiddels 506 advocaten met de tool. "Dit aantal groeit per dag", aldus een van de oprichters, Albert Munneke. Van kleine tot de Zuidas kantoren: over de gehele breedte blijkt er veel belangstelling.

Advocaatscore wordt grofweg voor drie doeleinden ingezet, continue interne feedback op het presteren van advocaten, meer conversie op de website (meer nieuwe cliënten) en uiteindelijk een hogere positie in Google.

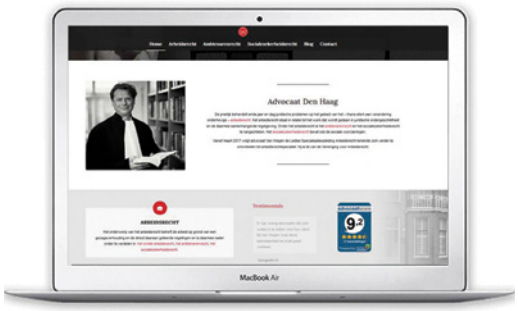

INNOVATIEF VERSUS CONSERVATIEF

Je ziet nu al een tweedeling in de markt ontstaan. De innovatieve, vooruitstrevende, zelfkritische kantoren staan open voor het gebruik van beoordelingen en willen de boot niet missen. De wat ouderwetse kantoren, die het nut van feedback en/of internet nog niet inzien, houden de boot wat af.

Tom de Heer van de Heer Advocatuur: "*Advocaatscore is voor innovatieve, ambitieuze advocatenkantoren het ideale platform om de cliënt de mogelijkheid te bieden zich uit te laten over het presteren van de advocaat. Zoals bij elk dienstverlenend bedrijf behoort de cliënt zijn ervaringen te kunnen delen. Deze digitale mond-tot-mondreclame is advocatuur 2.0. De tijd voor cliënten om gericht op zoek te gaan naar een goed presterende advocaat, is aangebroken.*"

BEZWAREN TEGEN BEOORDELINGEN

Toch leven er nog een aantal bezwaren tegen beoordelingen. "Je hebt

"Als ik op reis ga, check ik ook eerst de reviews."

ontevreden cliënten, waar wij van te voren hadden aangegeven geen zaak te hebben. Dergelijke cliënten kunnen mijn cijfer omlaag halen." Daar is bij de opzet van de tool over nagedacht, beoordelen gaat op uitnodiging.

Peter van Wegen van Advocatenkantoor van Wegen: *"Advocaatscore biedt voor mijn kantoor een op maat gemaakt klanttevredenheidsonderzoek dat ik gebruik bij het vormgeven van het kwaliteitsbeleid."*

De tool is zo ingericht dat niet iedere advocaat van het kantoor hoeft deel te nemen. Een kantoor bepaalt zelf of zij de tool intern of extern gebruiken. De meeste advocaten gebruiken de tool eerst een tijdje intern, zodat ze kunnen inzien wat voor feedback ze krijgen. Na verloop van tijd kun je met een eenvoudige installatie de widget op je website zetten.

Elize Putters van Putters Advocaten: "*Wij hebben ons recent verbonden aan Advocaatscore. Heel spannend maar toch ook vanzelfsprekend. Als ik op reis ga, check ik ook eerst de reviews. De beoordelingen via Advocaatscore van klanten zijn zowel handig intern als extern. Intern is het goed om klanten de gelegenheid te geven om feedback te geven zodat we dit (indien nodig) binnen ons kantoor op kunnen pakken. Extern is het nuttig voor potentiële nieuwe klanten zodat ze kunnen zien hoe onze klanten ons beoordelen. "*

Meer weten?
Advocaatscore.nl of 088-8338838

Griffies meten met verschillende maten

Griffierecht bij een verklaring voor recht dat een bepaald geldbedrag verschuldigd is: mag de rechter door de vordering heen kijken? Nee, stellen de advocaten Ernste en Schim van NautaDutilh.

DOOR / PAULINE ERNSTE & BJARNI SCHIM

Met de invoering van de Wet griffierechten burgerlijke zaken (Wgbz) is er bij de griffies divergerend beleid ontstaan betreffende de vaststelling van de hoogte van het griffierecht op grond van artikel 10 Wgbz in het geval een verklaring voor recht wordt gevorderd maar uit het lichaam of petitum van de dagvaarding wel een geldelijk belang blijkt. De vraag is of dit een vordering van onbepaalde waarde is of een vordering met een bepaald beloop. In de praktijk worden door griffies en rechterlijke instanties verschillende uitgangspunten gehanteerd bij de bepaling van de hoogte van het griffierecht in dergelijke en sterk vergelijkbare gevallen.[1] Er zijn griffies en rechterlijke instanties die als toetssteen hanteren of betaling van een geldsom wordt gevorderd. Indien dit niet het geval is, wordt het tarief voor een onbepaalde vordering in rekening gebracht en bedraagt het griffierecht in eerste aanleg voor rechtspersonen EUR 618 en voor natuurlijke personen EUR 267 en in hoger beroep voor rechtspersonen EUR 716 en voor natuurlijke personen EUR 313.[2] Een voorbeeld hiervan is de uitspraak van de Rechtbank Noord-Holland van 25 september 2014. De Rechtbank Noord-Nederland keek niet door de vordering heen in een zaak waarin de verdeling van twee nalatenschappen werd gevorderd en in het lichaam van de dagvaarding een specifiek bedrag werd genoemd dat eiser diende te ontvangen uit de verdeling.[3] Er zijn echter ook enkele griffies en rechterlijke instanties die door de vordering 'heen kijken' en dus betekenis toekennen aan de 'materiële' waarde van de vordering. In dat geval zijn de griffierechten aanzienlijk hoger. Het griffierecht bedraagt in eerste aanleg voor rechtspersonen afhankelijk van het financieel belang EUR 1.924 of EUR 3.894 en voor natuurlijke personen EUR 883 of EUR 1.545 en in hoger beroep voor rechtspersonen EUR 1.952 of EUR 5.200 en natuurlijke personen EUR 716 of EUR 1.628.[4] Een voorbeeld hiervan is de uitspraak van het Hof Den Haag van 7 juli 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:2016. In deze zaak was in het lichaam en petitum wel een schadebedrag genoemd van EUR 22.000.000, maar er was geen betaling gevorderd van dit bedrag. Er was slechts gevorderd een begroting door de rechter van de door eiseres gestelde schade op EUR 22.000.000 en een verklaring voor recht dat de gedaagde partij voor deze schade aansprakelijk was. Volgens het hof was dit geen vordering van onbepaalde waarde, omdat in het petitum het financieel belang duidelijk is geformuleerd. Volgens het hof was deze vordering vergelijkbaar met het geval dat schadevergoeding wordt gevorderd op te maken bij staat, maar de rechter de schade overeenkomstig artikel 6:97 BW begroot. In dat geval wordt volgens het hof immers alsnog griffierecht geheven dat partijen verschuldigd zouden zijn indien de eis in de dagvaarding had gestrekt tot betaling van een bepaalde geldsom ten belope van de begrote schade. Het hof keek dus wel door

© Shutterstock

de vordering heen. Het gebrek aan rechtseenheid dat is ontstaan sinds de invoering van de Wgbz bij de vaststelling van de hoogte van het griffierecht in het geval een verklaring voor recht wordt gevorderd waarbij uit het lichaam van de of het dictum van de dagvaarding het financieel belang blijkt, is ons inziens onwenselijk. Ons inziens bestaat onder de huidige Wgbz geen grond om door de vordering heen te kijken zoals het Hof Den Haag heeft gedaan. Onder de voorganger van de Wgbz, de Wet tarieven in burgerlijke zaken (Wtbz), was het vaste jurisprudentie dat het tarief voor een vordering van onbepaalde waarde moet worden toegepast wanneer *geen betaling* van een geldsom werd gevorderd. Volgens de Hoge Raad moest worden aangeknoopt bij (het bedrag van) de vordering waarover de rechter heeft te beslissen. Daarbij bood de wet volgens de Hoge Raad geen ruimte voor een andere dan een formele uitleg van de vordering en mag de griffier bij de bepaling van het griffierecht niet door de vordering 'heen kijken'.[5] Deze rechtspraak heeft ons inziens ook onder de Wgbz nog steeds gelding. Uit de memorie van toelichting blijkt dat de wetgever op dit punt geen wijziging heeft beoogd. In artikel 10 Wgbz is bepaald dat de hoogte van het griffierecht wordt bepaald aan de hand van de vordering of het verzoek in de procesinleiding. Uit de memorie van toelichting op de Wgbz volgt niet dat, in afwijking van de oude Wtbz, een andere toetsingsmaatstaf moet worden aangelegd onder de Wgbz. Integendeel, opgemerkt wordt:

> *'Het is mogelijk dat in één verzoekschrift meerdere vorderingen dan wel verzoeken uit verschillende oorzaken worden samengevoegd of dat twee of meer eisers bij één dagvaarding van één gedaagde of van een ieder van twee of meer gedaagden <u>een geldbedrag vorderen. In dat geval</u> dienen deze vorderingen of verzoeken bij elkaar te worden opgeteld en wordt de hoogte van het griffierecht bepaald aan de hand van het totale <u>beloop</u> van de totale waarde van de gecumuleerde vorderingen of verzoeken.'*[6] *(onderstreping toegevoegd)*

Uit dit citaat blijkt dat het beloop of de waarde van de vordering uitsluitend relevant is indien het gaat om een vordering tot betaling van een geldbedrag. Dit wordt bevestigd door de volgende opmerking in de memorie van toelichting met betrekking tot artikel 12 Wgbz:

> *'Een vermeerdering van de eis of het verzoek kan ertoe leiden dat het griffierecht wordt verhoogd en dat er een naheffing plaatsvindt. Dit geval doet zich alleen voor indien de vordering of het verzoek <u>strekt tot betaling van een geldsom</u>. Wordt <u>een vordering of een verzoek van onbepaalde waarde</u> vermeerderd, dan zal nog steeds hetzelfde tarief voor zaken van onbepaalde waarde – van toepassing zijn.'*[7] *(onderstreping toegevoegd)* ▶

Ook meer uitdrukkelijk blijkt uit de parlementaire geschiedenis op de huidige Wgbz dat een verklaring voor recht dat een bepaald geldbedrag is verschuldigd, valt in de tariefcategorie van vorderingen van onbepaalde waarde. De wetgever was zich ervan bewust dat dit kon leiden tot 'strategisch procederen' maar heeft geen aanleiding gezien om een bijzondere voorziening op te nemen die dit moest voorkomen:

> *'Het gaat hier [handelszaken met een onbepaald financieel belang, toev.] vaak om zaken waarin het belang weliswaar niet financieel te waarderen is, maar wel groot is. Deze verhoging [van de griffierechten, toev.] kan strategisch gedrag bij partijen oproepen: een gering financieel belang claimen om zo voor lagere griffierechten in aanmerking te komen. Dit is echter inherent aan ieder systeem waarbij gedifferentieerd wordt naar financieel belang. Het probleem is dan ook niet nieuw. Ook in het huidige stelsel verminderen partijen soms hun eis om in een lagere tariefgroep te vallen of formuleren zij hun eis met een hoog financieel belang als een vordering van onbepaalde waarde om juist in de laagste categoriegroep te vallen. Wanneer een laag bedrag wordt gevorderd om in een lage categorie griffierecht te blijven en deze vordering wordt toegewezen, kan er uiteraard niet meer worden geëxecuteerd. Een verhoging van de eis tijdens de procedure leidt tot een hoger griffierecht dat moet worden bijgestort.'*[8]

Ook onder de Wgbz geldt ons inziens dat niet door de vordering mag worden 'heen gekeken'. Op basis van de jurisprudentie over de Wtbz en de parlementaire geschiedenis van de Wgbz is bij de bepaling van de hoogte van de griffierechten bepalend of betaling van een geldsom wordt gevorderd. Indien geen betaling van een geldsom wordt gevorderd, maar een verklaring voor recht dat een bepaalde geldsom verschuldigd is, dient ons inziens deze vordering te worden aangemerkt als een vordering van onbepaalde waarde en dient de griffier overeenkomstig deze categorie het griffierecht vast te stellen. Een deel van de rechterlijke instanties is gelukkig dezelfde opvatting toegedaan.[9] Langs deze weg willen wij advocaten oproepen om in 'verzet' te komen indien de griffier bij de bepaling van het griffierecht bij een verklaring voor recht dat een bepaald geldbedrag verschuldigd is, door de vordering 'heen kijkt'. Ook willen wij de procureur-generaal bij de Hoge Raad oproepen om cassatieberoep in belang der wet in te stellen zodat er een einde kan worden gemaakt aan het divergerende beleid op dit punt. ■

Mr. P.E. Ernste en **mr. B.F.L.M. Schim** zijn beiden werkzaam als advocaat bij NautaDutilh te Amsterdam. Mr. P.E. Ernste is eveneens als *fellow* verbonden aan het Onderzoekcentrum Onderneming & Recht van de Radboud Universiteit Nijmegen.

NOTEN

1 Zie Hof Leeuwarden 15 maart 2012, ECLI:NL:GHLEE:2012:BW0217; Rb. Amsterdam 26 juli 2012, ECLI:NL:RBAMS:2012:BX9438; Hof Den Haag 16 april 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:1571; Rb. Noord-Nederland 25 september 2014, ECLI:NL:RBNHO:2014:9636; Hof Den Haag 19 mei 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:2762; Hof Den Haag 7 juli 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:2016.
2 De tarieven voor 2017 zijn te raadplegen via www.rechtspraak.nl.
3 Zie Rb. Noord-Nederland 25 september 2014, ECLI:NL:RBNHO:2014:9636.
4 Zie de tarieven 2017 te raadplegen via www.rechtspraak.nl.
5 Zie HR 30 maart 1990, *NJ* 1990/515; HR 27 september 2002, *NJ* 2002/533 *(Ruinemans)*; HR 21 november 2003, *NJ* 2003/72.
6 Zie *Kamerstukken II* 2008/09, 31 758, nr. 3, p. 11. Zo ook *Kamerstukken II* 2008/09, 31 758, nr. 3, p. 2 en *Kamerstukken I* 2009/10, 31 758, C, p. 9.
7 Zie *Kamerstukken II* 2008/09, 31 758, nr. 3, p. 11.
8 *Kamerstukken II* 2008/09, 31 758, nr. 3, p. 23. In dezelfde zin: *Kamerstukken II* 2013/14, 33 757, nr. 6, p. 24-25; *Kamerstukken II* 2011/12, nr. 7, p. 42.
9 Zie Hof Leeuwarden 15 maart 2012, ECLI:NL:GHLEE:2012:BW0217; Rb. Amsterdam 26 juli 2012, ECLI:NL:RBAMS:2012:BX9438; Hof Den Haag 16 april 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:1571; Rb. Noord-Nederland 25 september 2014, ECLI:NL:RBNHO:2014:9636; Hof Den Haag 19 mei 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:2762.

KWARTIERMAKER VOOR DE ORDE

JHR. HERMAN DE RANITZ (1899-1981)

DOOR / **ROBERT SANDERS**

Jonkheer Herman de Ranitz werd op 4 april 1899 in Den Haag geboren. Na afronding van zijn rechtenstudie aan de Leidse universiteit begon hij in 1923 als advocaat en procureur in zijn geboortestad.
Enige jaren eerder, in 1915, was op particulier initiatief de Nederlandsche Advocaten-Vereeniging opgericht. De NAV beschikte na vijfentwintig jaar echter nog altijd niet over een eigen kantoor. Het NAV-bestuur was bovendien nogal omvangrijk en de leden woonden verspreid over het gehele land. Om de slagvaardigheid van de NAV te vergroten, nam het verenigingsbestuur, daartoe op 30 november 1940 door de algemene vergadering gemachtigd, het initiatief tot de oprichting van een verenigingsbureau, dat in Den Haag zou worden gevestigd. Dit bureau zou alle kwesties, 'die voor de advocatuur van belang zijn en die de positie en de sociale en economische omstandigheden der balie raken' in behandeling nemen.
Het bureau moest onder leiding komen te staan van een te salariëren advocaat, onder toezicht van het bestuur. Om een geschikte kandidaat te vinden werd, via een advertentie in het *NJB* een 'leider van het Bureau' gevraagd. Herman de Ranitz werd uit de gegadigden gekozen en op 4 januari 1941 door het dagelijks bestuur van de NAV tot leider van het bureau benoemd.
Men ging ervan uit dat de functie in deeltijd kon worden vervuld, tegen een aanvangssalaris van 3.000 gulden per jaar. De werkzaamheden van het bureau vingen dan ook aan in het pand aan de Nassaulaan 4 waar De Ranitz was verbonden aan het advocatenkantoor Bakker. Vanaf 1 maart 1941 was het bureau gevestigd aan de Laan van Meerdervoort 64. De voordeur gaf de dubbelfunctie van het kantoor aan: er hing een bord van de NAV en een van Advocatenkantoor De Ranitz.
Het bureau had een drieledige taak. Allereerst diende het ter ondersteuning van de organisatie van de NAV. Het bood verder inlichtingen en hulp aan leden; zo beantwoordde het vragen van leden over de talrijke nieuwe Duitse verordeningen en besluiten. Tot slot had het bureau tot taak het NAV-optreden naar buiten te verzorgen. De NAV en het bureau vormden tevens een belangrijke schakel tussen de orden in de verschillende arrondissementen.
In november 1942 werd De Ranitz ook adjunct-secretaris van de Haagse raad van toezicht en discipline.
Ook de (hoofd)redactionele werkzaamheden van het orgaan van de NAV, het *Advocatenblad*, werden voor een groot deel door De Ranitz verzorgd. Het redactieadres was voortaan het kantooradres van De Ranitz. In de lente van 1942 nam de NAV het besluit om het *Advocatenblad* niet langer te publiceren. De aanleiding daarvoor was de kennisgeving van het Persgilde der Nederlandsche Kultuurkamer dat de NAV zich als uitgeefster van het *Advocatenblad* zou moeten aansluiten bij de Vakgroep Tijdschriften van het Persgilde, en daarmee bij de Nederlandse Kultuurkamer. Op 15 juni 1942 verscheen het laatste *Advocatenblad*, om pas na de oorlog weer terug te keren.
De Ranitz bleef na de oorlog leider van het NAV-bureau. In artikel 33 van de Advocatenwet, die in 1952 in werking trad, werd aan het bureau een wettelijke status toegekend, als onderdeel van de nieuw in te stellen Nederlandse orde van advocaten.
De Ranitz bleef advocaat en leider van het bureau én secretaris van de algemene raad van de NOvA tot eind 1958. In december van dat jaar werd hij benoemd tot raadsheer in het Haagse gerechtshof, laatstelijk was hij daarvan vicepresident.
De Ranitz overleed in Den Haag op 25 mei 1981.

Johan van Oldenbarnevelt (1547-1619) · Hugo de Groot (1583-1645) · Willem de Groot (1597-1662) · Cornelis van Bijnkershoek (1673-1743) · Johannes van der Linden (1756-1835) · Rutger Jan Schimmelpenninck (1761-1825) · Willem Bilderijk (1756-1831) · Jonas Daniël Meijer (1780-1834) · J.C. Faber van Riemsdijk (1786-1863) · Floris Adriaan van Hall (1791-1866) · Dirk Donker Curtius (1792-1864) · Tobias Asser (1838-1913) · P.W.A.C. van der Linden (1846-1935) · Engelbert Nicolaas de Brauw (1849-1919) · Bernard J. Loder (1849-1935) · Pieter Jelles Troelstra (1860-1930) · Thorn Fruin (1869-1945) · Adolphine Eduardina Kok (1879-1928) · Ferdinand Bordewijk (1884-1965) · Frida Katz (1885-1963) · Ali Visser van Ijzendoorn (1893-1979) · Hendrik Mulderije (1896-1970) · Pieter Willem van Doorne (1896-1971) · C.R.C. Wijckerheld Bisdom (1908-1995) · Edu Drooglever Fortuijn (1914-1996) · Sonja Boekman (1921-2000) · Max Rood (1927-2001)

Fiscaliteit en strafrecht in conflict

Informatieverplichting versus zwijgrecht

De rechter sprak zich recent uit over de vraag of een verdachte strafrechtelijk kan worden vervolgd als hij weigert de fiscus van informatie te voorzien. Advocaten Boezelman en De Boer plaatsen hun kanttekeningen bij die uitspraak.

DOOR / MARIËLLE BOEZELMAN & JUDITH DE BOER

Het recht van de verdachte om zichzelf niet te incrimineren en de informatieverplichting van de belastingplichtige; het levert een voortdurend spanningsveld op. De verhouding tussen de rechten van de verdachte die zijn te ontlenen aan artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna: EVRM) en de informatieverplichting voor de belastingplichtige die voortvloeit uit artikel 47 Algemene wet inzake rijksbelastingen (hierna: AWR) is regelmatig aan de orde in nationale en Europese jurisprudentie. Zo speelt onder meer de vraag of de fiscale informatie*verplichting* nog wel bestaat op het moment dat iemand als verdachte is aangemerkt. Een andere vraag is of een verdachte belastingplichtige die weigert informatie te verstrekken daarvoor op basis van artikel 69 AWR strafrechtelijk kan worden vervolgd. Deze vraag was recentelijk aan de orde in een zaak voor de Rechtbank Amsterdam.[1]

Alvorens wij de beslissing van de Rechtbank Amsterdam bespreken, gaan we terug naar de eerste vraag. Ben je verplicht om informatie te verstrekken aan de Belastingdienst op het moment dat je verdacht wordt van fiscale delicten? De Belastingdienst heeft diverse dwangsomprocedures ingesteld tegen belastingplichtigen die weigerden informatie te verstrekken met een beroep op het nemo-teneturbeginsel. Tot aan de Hoge Raad is geprocedeerd over de vraag of het onder verbeurte van een dwangsom verplichten van een verdachte belastingplichtige informatie te verstrekken in strijd is met het nemo-teneturbeginsel dat voortvloeit uit artikel 6 EVRM. In het bekende '12 juli-arrest' heeft de civiele kamer van de Hoge Raad zich over deze vraag uitgelaten.[2] De Hoge Raad heeft in dat arrest geoordeeld dat iedere belastingplichtige verplicht is om aan zijn informatieverplichting te voldoen. De voorzieningenrechter kan de belastingplichtige enkel verplichten de informatie te verstrekken onder de restrictie dat het wilsafhankelijk materiaal alleen voor de belastingheffing wordt gebruikt. Mocht dat toch niet gebeuren, dan moet de boete- of strafrechter bepalen wat daarvan de gevolgen zijn.

In het arrest van 24 april 2015 heeft de civiele kamer van de Hoge Raad nog eens benadrukt dat indien aan de verdachte belastingplichtige om informatie wordt verzocht onder last van een dwangsom, de garantie moet worden afgegeven dat het wilsafhankelijke materiaal alleen voor de belastingheffing mag worden gebruikt. Het is echter niet aan de voorzieningenrechter om invulling te geven aan de aard van het materiaal.[3] Of sprake is van schending van deze restrictie en welk materiaal als wilsafhankelijk en welk materiaal als wilsonafhankelijk wordt aangemerkt, is aan de rechter die uiteindelijk oordeelt over de strafoplegging.

De verdachte belastingplichtige kan echter ook besluiten de informatie niet te verstrekken. Bijvoorbeeld omdat hij het zwijgrecht laat prevaleren en de eventuele dwangsom op de koop toeneemt. Kan de verdachte belastingplichtige in dat geval daarvoor strafrechtelijk worden vervolgd?

Uit het proces-verbaal – waarin de beslissing wordt genoemd van de Rechtbank Amsterdam die in deze bijdrage centraal staat – maken wij op dat een ontvankelijkheidsverweer is gevoerd in verband met strafrechtelijke vervolging voor het niet-voldoen aan de

informatieverplichting. De verdediging heeft betoogd dat de vervolging in strijd is met artikel 6 EVRM omdat op het moment dat de informatie werd gevorderd al een verdenking bestond tegen de belastingplichtige. De rechtbank zet eerst de jurisprudentie van het EHRM aangaande het nemo-teneturbeginsel uiteen en sluit daarbij aan bij de lezenswaardige conclusie van advocaat-generaal Wattel van 1 maart 2013. Deze conclusie ging overigens vooraf aan vorenbedoelde '12 juli-arrest'.[4]
De rechtbank sluit aan bij het uitgangspunt in het arrest van de Hoge Raad dat in beginsel eenieder gehouden is om aan zijn fiscale verplichtingen te voldoen. Echter, indien de belastingplichtige tevens verdachte is of indien de betrokkene niet kan uitsluiten dat de onder dwang gevorderde informatie op enig moment ook strafvorderlijk tegen hem kan worden gebruikt, dan levert een straf- of boetedreiging voor het niet-verklaren of niet-overhandigen van *testimonial or communicative evidence* een schending van artikel 6 EVRM op. Hieronder zijn volgens de rechtbank ook documenten begrepen waarop de autoriteiten zonder de actieve medewerking van de verdachte niet de hand hadden kunnen leggen. Dit is een belangrijke overweging in de discussie of documenten ook wilsafhankelijk kunnen zijn. Volgens de rechtbank is van een schending van artikel 6 EVRM geen sprake indien:
'het gaat om boeten of druk waarvan onder de gegeven omstandigheden niemand wakker hoeft te liggen en de sanctie in elk geval niet vrijheidsbenemend is en er procedurele waarborgen bestaan dat de in de toezichtsfeer afgedwongen informatie of documenten niet strafvorderlijk gebruikt zullen worden.'
Kortom, de rechtbank oordeelt dat ook voor documenten onder bepaalde omstandigheden geldt dat je niet gestraft kunt worden voor het niet-overhandigen van deze documenten als daartoe een verplichting bestaat. In de onderhavige zaak leidt dit volgens de rechtbank niet tot een schending van artikel 6 EVRM, zodat het niet-ontvankelijkheidsverweer op basis daarvan wordt verworpen. De rechtbank oordeelt dat op het moment van het vorderen van de informatie een verdenking bestond tegen de verdachte. Bij de Belastingdienst was bekend dat de informatie die van de verdachte werd gevorderd ook daadwerkelijk bestond. Het verzoek zag op diverse facturen waarvan de Belastingdienst uit eerder onderzoek al bekend was dat deze bestonden. De informatie kon volgens de rechtbank bovendien worden verkregen door toepassing van andere dwangmiddelen zoals bijvoorbeeld een doorzoeking. Dit bleek reeds uit het feit dat bepaalde facturen ook daadwerkelijk waren aangetroffen tijdens een doorzoeking. Om die reden concludeert de rechtbank in deze tussenbeslissing dat geen sprake is van *testimonial or communicative evidence*.
Kennelijk is hierbij voor de rechtbank beslissend dat de autoriteiten zonder de actieve medewerking van de verdachte ook aan de documenten hadden kunnen komen. Hoewel wij de juridische analyse van de rechtbank kunnen volgen, vragen wij ons af of de conclusie juist is. De informatieverplichting geldt immers ten opzichte van de Belastingdienst. De vraag zou dan moeten zijn of de Belastingdienst zelf op een andere manier aan de betreffende informatie had kunnen komen. De rechtbank overweegt immers ook in haar analyse van de Europese jurisprudentie dat het moet gaan om informatie waar de vorderende overheidsinstantie op andere wijze de hand op had kunnen leggen. Nu de informatie kennelijk niet via de andere aangewezen route kon worden verkregen, zou de conclusie ons inziens moeten luiden dat artikel 6 EVRM wel is geschonden.

Mr. M. Boezelman en **mr. J. de Boer** zijn advocaten bij Hertoghs advocaten in Breda, Rotterdam en Amsterdam. Zij beheren ook de website Vaklunch.nl waar wekelijks juridische artikelen verschijnen.

NOTEN

1 De beslissing is nog niet op rechtspraak.nl gepubliceerd omdat het gaat om een beslissing die is genomen naar aanleiding van een preliminair verweer dat is gevoerd. Het proces-verbaal houdende de beslissing van de rechtbank is wel gepubliceerd op de website van het kantoor van de verdediging: http://www.jaeger.nl/nemo-teneturbeginsel-rechtbank-amsterdam-schuift-op-naar-europese-uitleg.
2 Hoge Raad, 12 juli 2013, ECLI:NL:HR:2013:BZ3640.
3 Hoge Raad, 24 april 2015, ECLI:NL:HR:2015:1130.
4 Conclusie advocaat-generaal Wattel, 1 maart 2013, ECLI:NL:PHR:2013:BZ3640.

ZUKETTO ADVOCATEN

We zoeken
een excellente, gedreven en ervaren
■ **advocaat-medewerker**
(of vergevorderde advocaat-stagiaire)
ter versterking van de strafpraktijk
en een:
■ **juridisch medewerker m/v**
voor ondersteuning van de strafpraktijk.

Voor meer informatie zie: www.zuketto-advocaten.nl

Schriftelijke sollicitaties voorzien van curriculum vitae, cijferlijst en referenties kunnen worden gericht aan: Zuketto advocaten, Oeverwal 2 6221 EN Maastricht of info@zuketto-advocaten.nl, ter attentie van mr. M.M.H. Zuketto

---

ARMARIUM

Zorgeloos digitaal procederen

- ✓ Snel digitaal stukken inleveren
- ✓ Jarenlang verstand van zaken
- ✓ We staan voor veilig werken

Vraag nu een gratis demo aan
088 550 4482 | info@armarium.nl | www.armarium.nl

MCG

MCG laat topprofessionals in gezondheidszorg, advocatuur, overheden, onderwijs en bedrijfsleven nog beter functioneren. We geven advies, coachen, trainen en verzorgen assessments. Op het hoogste niveau - op onze eigen wijze. Samen zorgen we dat uw organisatie betere prestaties levert.

www.meijerconsultinggroup.nl

Flexchair® *Sets you free*

Bewegend zitten
maakt de rug sterk.

Pijnvrij, fit en alert op elk moment van de dag.

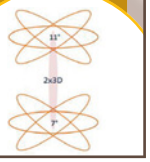

info@flexchair.com | 010 416 93 93

BEKS&BEKS ADVOCATEN

Wij zijn op zoek naar:

Een ervaren advocaat met eigen praktijk om op basis van kostendeling deel te uit te maken van het kantoor. Toetreding tot de maatschap behoort tot de mogelijkheden.
Meer informatie en profiel: **www.beks.nl**

Een gevorderde advocaat stagiair(e) en/ of advocaat medewerker M/V met

- tenminste 2 jaar ervaring als advocaat;
- affiniteit met de MKB praktijk;
- gedegen kennis en/of ervaring op het gebied van de civielrechtelijke procespraktijk;

Reacties:
t.a.v. mr. R.V. de Lauwere: **r.delauwere@beks.nl**

In het belang van het kind

Het doel van ons Omgangshuis is snel herstel van "het verloren" contact tussen ouder(s) en kind(eren), laagdrempelig, professioneel en veilig!

HET OMGANGSHUIS

Sinds 5 november 2015 is het eerste Omgangshuis in Arnhem gestart. Sinds 2008 bieden wij omgangsbegeleiding op diverse locaties in Nederland.

(026) 75 02 889 - info@omgangshuis.nl

www.omgangshuis.nl

Juridische kwesties die zijn weggezakt

Toestemming in het privacyrecht

DOOR / MIKE LANDERBARTHOLD EN LORA MOURCOUS

Hoe zit het ook alweer met de toestemming om gegevens te verwerken?

Er bestaat vaak verwarring over het toestemmingsvereiste in het kader van het privacyrecht. Mensen menen vaak dat 'hun privacy' is geschonden omdat ze geen toestemming hebben gegeven voor het gebruik van hun gegevens. Maar andersom wordt ook gedacht dat een eenmaal gegeven toestemming recht geeft op ongelimiteerd gebruik van gegevens.

Een gegevensverwerking moet steeds kunnen worden gebaseerd op één van de zes in de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) genoemde grondslagen. Is dat niet mogelijk, dan is het gebruik van persoonsgegevens niet toegestaan. Een van de grondslagen is het vragen van ondubbelzinnige toestemming van degene op wie de gegevens betrekking hebben ('de betrokkene'). Die toestemming moet aan een aantal criteria voldoen.

Ten eerste moet de betrokkene zijn wil in vrijheid hebben geuit. Daar is bijvoorbeeld geen sprake van als de betrokkene in een afhankelijke positie staat ten opzichte van degene die toestemming vraagt en onder druk van die afhankelijkheid toestemming verleent. Zo is in een arbeidsverhouding, waarin de werknemer financieel afhankelijk is van de werkgever, over het algemeen niet snel sprake van 'vrije' toestemming. Om deze reden heeft de Autoriteit Persoonsgegevens in 2016 bepaald dat werkgevers hun werknemers geen *wearable* cadeau mogen geven als zij daarmee ook inzicht krijgen in bewegingsgegevens van de werknemers.

Ten tweede moet toestemming van de betrokkene specifiek gericht zijn op bepaalde gegevensverwerkingen. Dit betekent dat er geen sprake is van geldige toestemming als deze is verleend voor zeer ruim of ongelimiteerd gebruik. De betrokkene moet daarom vóór het geven van de toestemming dusdanig worden geïnformeerd dat hij begrijpt waarvoor hij toestemming geeft.

Tot slot moet toestemming ondubbelzinnig zijn. Dit betekent dat er geen twijfel mag bestaan over de vraag of en voor welk specifiek gebruik de betrokkene zijn toestemming heeft gegeven. Toestemming kan zowel expliciet, bijvoorbeeld door het aankruisen van een vakje op een (online) formulier, als impliciet blijken uit de gedragingen van de betrokkene. Impliciete toestemming is echter lastig hard te maken: zo kon de datadeling van WhatsApp met moederbedrijf Facebook bijvoorbeeld niet door de beugel. Er was immers gekozen voor een *opt-out* die ergens was verstopt in de instellingen van WhatsApp, waarmee je 'automatisch' toestemming gaf voor de verwerking, tenzij je tijdig de datadeling 'uitvinkte'. Van ondubbelzinnige toestemming is in een dergelijk geval geen sprake.

Als het gaat om bijzondere persoonsgegevens, bijvoorbeeld gegevens over iemands gezondheid of godsdienst, is steeds uitdrukkelijke toestemming vereist. Dit betekent dat de betrokkene expliciet zijn wil moet hebben geuit. Dat is dus (nog) sterker dan de ondubbelzinnige toestemming zoals hiervóór omschreven.

Overigens gaat er nog wel iets veranderen de komende jaren. Organisaties in zowel de publieke als private sector moeten hun bedrijfsvoering in overeenstemming brengen met de in 2016 in werking getreden Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Hiervoor krijgen zij tot 25 mei 2018 de tijd. De AGV vereist ten eerste dat toestemming voortaan moeten worden gegeven door middel van een 'duidelijke actieve handeling'. Impliciete toestemming, zoals een stilzwijgen, het gebruiken van reeds aangekruiste vakjes of inactiviteit (wie zwijgt, stemt toe) kan niet meer als toestemming gelden. De drempel voor het verkrijgen van geldige toestemming wordt daarmee aanzienlijk hoger.

Ten tweede noemt de AVG nu ook omstandigheden waarin toestemming vrij is gegeven. Volgens de AVG is daar in elk geval geen sprake van bij een duidelijke onevenwichtigheid tussen de betrokkene en degene die toestemming vraagt voor het gebruik van de gegevens. Als voorbeeld noemt de AVG expliciet de situatie waarin een overheidsinstantie om toestemming vraagt.

Mike Landerbarthold en **Lora Mourcous** en zijn *legal counsels* bij SOLV Advocaten in Amsterdam.

Law At Web vanaf nu
Boom juridisch opleidingen!

Het beste en meest actuele aanbod van online cursussen met topdocenten!

met PO punten

60 minuten-cursus (1 PO | € 75)

– Arbeidsrecht | prof. mr. A.R. Houweling, mr. dr. P. Kruit en mr. dr. J.P.H. Zwemmer | 29 jun, 12 sep, 31 okt en 19 dec
– IE | prof. mr. Th.C.J.A. van Engelen | 3 jul, 4 sep en 6 nov
– Personen- en familierecht | mr. M. de Bruijn-Lückers en prof. mr. P. Vlaardingerbroek | 20 jun en 21 dec
– Personenschade | prof. mr. S.D. Lindenbergh | 16 jun
– Strafrecht | mr. dr. J.S. Nan en mr. J.H.J. Verbaan | 27 jun, 19 sep en 14 dec

Actueel-cursus (2 PO | € 150)

– Aansprakelijkheidsrecht | mr. dr. L. Reurich | 8 jun
– Arbeidsrecht | prof. mr. A.R. Houweling | 12 okt
– Strafrecht | mr. J.H.J. Verbaan | 17 nov
– Wanprestatie | mr. dr. T.H.M. van Wechem | 9 jun

actueel

Masterreeksen

– KEI | mr. M.W.J. Ariëns, mr. H.M.M. Steenberghe, mr. S.M.A.M. Venhuizen en mr. M. Weij | vanaf okt
– WWZ | prof. mr. dr. A.R. Houweling | 6 jun, 22 jun

Events op locatie: Doorpakken

– Vermogensrecht | mr. C.E. Drion, mr. dr. L. Reurich, mr. dr. T.H.M. van Wechem en mr. dr. R.J.Q. Klomp | 19 en 20 jun

→ Ga voor het complete programma van 2017 naar www.boomjuridischopleidingen.nl

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Alle genoemde prijzen zijn excl. btw en data zijn onder voorbehoud.

Boomjuridisch opleidingen

- webinars
- video's
- events

REGELGEVING

RICHTLIJN ARBEIDS-VOORWAARDEN EN MODEL ARBEIDSOVEREENKOMST INGETROKKEN

De algemene raad heeft op 6 maart 2017 besloten de richtlijn arbeidsvoorwaarden stagiaires en het model arbeidsovereenkomst per die datum in te trekken, omdat deze verouderde bepalingen bevatten en aanpassing nodig is. Verder heeft de algemene raad aangegeven dat harmonisering wenselijk is. De raden van de orde zijn hiermee inmiddels aan de slag. Het streven is in de zomer van 2017 met een nieuw voorstel te komen.

WETGEVINGSADVIES

De NOvA telt zeventien adviescommissies wetgeving, verdeeld over bijna alle disciplines van het recht. Deze commissies brengen gevraagd en ongevraagd advies uit over wetsvoorstellen. Recent verschenen adviezen over:

- Wijziging van de wet WIA en de wet SUWI
  Adviescommissie Arbeidsrecht, 21 april 2017
- Wijziging Bouwbesluit
  Adviescommissie Huurrecht, 21 april 2017
- Wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met het strafbaar stellen van seksuele intimidatie
  Adviescommissie Strafrecht, 18 april 2017
- Wet duurzaam stelsel rechtsbijstand
  Algemene raad, 13 april 2017

JURIDISCHE DATABANK

Alle wetgevingsadviezen vindt u in de Juridische databank op advocatenorde.nl/juridische-databank.

LUSTRUM

LUSTRUM-PROGRAMMA VAN START

De NOvA bestaat 65 jaar en dit lustrum vieren we graag samen met u.

Op 24 mei start het lustrumprogramma met een inspirerende ontbijtsessie waarin prof. Maarten van Steen het thema 'advocatuur en big data' aansnijdt. Op 1 en 13 juni vinden nog twee ochtendsessies plaats waarbij prof. Jonathan Soeharno en dr. Ad Verbrugge aan de ontbijttafel aanschuiven.

FEESTELIJKE AFSLUITING

Eind dit jaar presenteert de NOvA tijdens de bijeenkomst 'Zo heurt het' de herijkte gedragsregels voor de advocatuur. Op 7 december wordt het lustrumjaar feestelijk afgesloten met een walkingdinner, de dekenrede door de algemeen deken, een voorstelling van cabaretier Erik van Muiswinkel en een swingende *afterparty*.

U ontvangt per lustrumactiviteit een uitnodiging per e-mail zodat u zich kunt opgeven voor deelname. Kijk voor meer informatie over het lustrumprogramma op advocatenorde.nl/dossier/lustrumactiviteiten.

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Nederlandse orde van advocaten
Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse orde van advocaten. De NOvA verzorgt de rubrieken Van de NOvA, Geschillencommissie, Tuchtrecht, Transfers en de column Ten slotte van de landelijk deken.

Samenstelling algemene raad Nederlandse orde van advocaten
- Bart van Tongeren (algemeen deken)
- Bert Fibbe (waarnemend deken)
- Bernard de Leest
- Ruben Alderse Baas
- Leonard Böhmer
- Aai Schaberg

Bureau van de NOvA
Raffi van den Berg
(algemeen secretaris)

Bezoekadres
Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 – 335 35 35
Fax 070 – 335 35 31
E-mail info@advocatenorde.nl
Kvk-nummer: 27339260
BTW-nummer: NL002872833B01

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

Helpdesk
helpdesk@advocatenorde.nl
Tel. 070–335 35 54

Twitter
@Advocatenorde

LinkedIn
Nederlandse orde van advocaten

Facebook
Nederlandse orde van advocaten

Instagram
@Advocatenorde

Periscope
@Advocatenorde

In de afgelopen 15 jaar hebben we de roladministratie van 150.000 zaken beheerd.
Nu zijn we ook klaar voor KEI!

ARMARIUM

Zorgeloos digitaal procederen

Meer weten? www.armarium.nl, 088 - 550 44 82

Bent u klaar voor digitaal procederen volgens KEI?
Gratis webinar: www.armarium.nl/webinar

ALGEMENE RAAD

DRIE NIEUWE LEDEN IN ALGEMENE RAAD

Tijdens het college van afgevaardigden van 19 april zijn Theda Boersema, Frans Knüppe en Johan Rijlaarsdam verkozen tot lid van de algemene raad. Hun lidmaatschap hangt samen met het vertrek van de huidige AR-leden Leonard Böhmer en Aai Schaberg en de wens om de algemene raad uit te breiden met een portefeuillehouder personen- en familierecht.

Theda Boersema (49) heeft een eigen kantoor en is gespecialiseerd in familierecht, jeugdrecht en BOPZ-zaken. Zij was tot maart 2016 lid van de raad van de orde van advocaten in Rotterdam.
Frans Knüppe (61) is als partner verbonden aan Dirkzwager en is werkzaam op het gebied van (internationaal) ondernemingsrecht en contractenrecht. Hij is voormalig deken van de Arnhemse orde van advocaten en lid van het hof van discipline.
Johan Rijlaarsdam (57) heeft een internationale litigation- en arbitration-praktijk. Hij was tot april 2017 bestuurder en managing partner bij Houthoff Buruma.
Theda Boersema is per 1 mei jl. aangetreden. Frans Knüppe en Johan Rijlaarsdam volgen later dit jaar. Dan zal de algemene raad uit zeven leden bestaan.

DIGITAAL PROCEDEREN

POSITIEF ADVIES NOVA OP VOLGENDE FASE KEI

De algemene raad heeft in april positief geadviseerd op het besluit van de Raad voor de rechtspraak om deze zomer te starten met de volgende fase van KEI. Verplicht digitaal procederen is hiermee een stuk dichterbij gekomen, met name in civiele en bestuurszaken.

Inmiddels zijn op 4 mei de eerste inwerkingtredingsbesluiten over verplicht digitaal procederen in het *Staatsblad* gepubliceerd. In asiel- en bewaringszaken wordt het bij alle rechtbanken vanaf 12 juni verplicht digitaal stukken in te dienen. Voor civiele handelsvorderingszaken vanaf 25.000 euro bij de Rechtbank Gelderland en de Rechtbank Midden-Nederland is de ingangsdatum voor digitaal procederen 1 september.

VORDERINGEN

Volgens de NOvA zijn er de laatste tijd flinke vorderingen gemaakt qua betrouwbaarheid en gebruiksvriendelijkheid. Algemeen deken Bart van Tongeren: ‘Op het gebied van gebruiksvriendelijkheid van het webportaal, afspraken met de rechterlijke macht rond de verschoonbaarheid van een termijnoverschrijding bij storingen aan de stroomvoorziening, de internetverbinding of de advocatenpas, de uitwerking van de noodscenario’s en de mate van ondersteuning van advocaten door het Rechtspraak Servicecentrum, heeft de NOvA vertrouwen dat gestart kan worden met de uitrol van de eerste verplichte fase voor civiel en bestuur.’

ZORGPUNTEN

De algemene raad heeft desondanks nog een aantal zorgpunten. Zo is er (nog) geen functionaliteit die het mogelijk maakt om, zonder in en uit te loggen, zaken van meerdere advocaten te bekijken. Ook is de naamgeving van documenten in het digitale dossier, met name in het bestuursrecht, minder gebruiksvriendelijk dan zou kunnen. Verder ziet de algemene raad problemen met de verschijntermijn conform de Betekeningsverordening. Tot slot blijft digitaal procederen in het strafrecht achter bij de ontwikkelingen in bestuur en civiel. Deze zaken heeft de algemene raad vermeld in haar advies, waarover de Rvdr en NOvA in gesprek blijven.

Kijk voor meer informatie op advocatenorde.nl/dossier/digitaal-procederen.

FAMILIE- EN JEUGDRECHT

‘NEGATIEVE GEVOLGEN VOOR DE ADVOCATUUR KUNNEN BEPERKEN’

De NOvA telt zeventien adviescommissies wetgeving, die gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen over wetsvoorstellen. Eén daarvan is de adviescommissie familie- en jeugdrecht. Vier vragen aan de voorzitter Pauline Montanus.

Wat is kenmerkend voor uw adviescommissie?
‘Onze commissie adviseert zowel over wetsvoorstellen met betrekking tot het personen- en familierecht als over wetsvoorstellen met betrekking tot het jeugdrecht en het erfrecht. Dit maakt ons een heel brede adviescommissie. Zo adviseren we over het nieuwe huwelijksvermogensrecht en de wetsvoorstellen ten aanzien van kinder- en partneralimentatie, maar ook over de nieuwe kinderbeschermingsmaatregelen of de bescherming van erfgenamen. De expertise voor al deze afzonderlijke rechtsgebieden is in de adviescommissie aanwezig.’

Welk wetgevingstraject staat u het meest bij?
‘De nieuwe Jeugdwet die in januari 2015 in werking is getreden. Dit omvangrijke wetgevingstraject had een enorme impact op de jeugdhulp, met name vanwege de transitie van de financiering en organisatie van de jeugdhulp vanuit het Rijk naar de gemeenten. In tegenstelling tot de Wet herziening kinderbeschermingsmaatregelen, waar jaren over is gedaan, werd de nieuwe Jeugdwet in hoog tempo door beide Kamers geloodst. Uiteindelijk moest er een veegwet aan te pas komen om de omissies uit de nieuwe Jeugdwet te herstellen.’

Met welk advies heeft u echt het verschil kunnen maken?
‘De vorige Kinderombudsman Marc Dullaert heeft op 30 maart 2016 het rapport ‘Verkenning naar de kindvriendelijke advocatuur’ gepubliceerd. De strekking hiervan was dat de huidige familierechtadvocaat min of meer de oorzaak zou zijn van zogenaamde “vechtscheidingen”. Ook zou er een keurmerk moeten komen voor advocaten die kindvriendelijk werken. Alleen advocaten met dit keurmerk zouden dan echtscheidingen waar kinderen bij betrokken zijn, mogen behandelen. Een ander voorstel was dat andere professionals, niet zijnde advocaten, echtscheidingen waar kinderen bij betrokken zijn, moesten gaan doen.
In opdracht van de NOvA hebben wij een stevig (negatief) advies ten aanzien van dit rapport van de Kinderombudsman geschreven. Ook waren wij aanwezig bij het rondetafelgesprek met de vaste Kamercommissie voor Veiligheid en Justitie over dit onderwerp. De negatieve gevolgen van het rapport voor de advocatuur konden hierdoor gelukkig grotendeels worden beperkt.’

Wat staat de komende tijd bovenaan in uw agenda?
‘We zijn nu bezig met het wetsvoorstel brede neutrale leefvormvoorlichting en een onderzoek naar de aanvulling van artikel 1:160 BW. Verder heeft de Staatscommissie Herijking Ouderschap in december 2016 een uitgebreid rapport gepubliceerd over onder andere meeroudergezag en meerouderschap. Het is de verwachting dat naar aanleiding van dit rapport de komende jaren wetsvoorstellen zullen volgen. Hierover zullen wij dan zeker adviseren.’

SAMENSTELLING ADVIESCOMMISSIE FAMILIE- EN JEUGDRECHT

- Pauline Montanus (voorzitter), SliepenbeekVanCoolwijkVanGaalen
- Ans van Duijvendijk-Brand, Van Duijvendijk-Brand Advocatuur
- Martine Klein, SmeetsGijbels
- Susanne van der Meer, SliepenbeekVanCoolwijkVanGaalen
- Martine Stut, Van Riessen Advocaten
- Thomas Subelack, Banning Advocaten
- Rebecca de Vries, Van Veen Advocaten

OVERZICHT ADVIESCOMMISSIES

Kijk voor een overzicht van alle adviescommissies op advocatenorde.nl > over de NOvA > organisatie > adviescommissies.

GEFINANCIERDE RECHTSBIJSTAND

WETSVOORSTEL DUURZAAM STELSEL RECHTSBIJSTAND NIET DUURZAAM

Het doel van het kabinet om het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand duurzaam te hervormen, wordt niet bereikt. Dat schrijft de NOvA in een reactie op de consultatie van het Wetsvoorstel duurzaam stelsel rechtsbijstand.

Het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand heeft al ruim tien jaar te maken met een opeenstapeling van bezuinigingen. Hierdoor staat de toegang tot het recht voor de meest kwetsbare rechtzoekenden al geruime tijd onder druk. Met het huidige wetsvoorstel voorziet de NOvA dat de rechtzoekende minder snel een advocaat op basis van een toevoeging kan inschakelen. Ondanks de veelzeggende titel draagt dit wetsvoorstel dan ook niet bij aan een duurzaam stelsel.

PAS OP DE PLAATS

Momenteel doet de commissie-Van der Meer onderzoek naar de gemiddelde tijd die advocaten besteden aan zaken in het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand. De NOvA wil dat het eindrapport van deze commissie wordt afgewacht voordat er verdere stappen worden ondernomen ten aanzien van de trajecttoevoeging, aanpassing van het punttarief, verlaging van de huidige puntengrens en het vervallen van de administratieve vergoeding. Van advocaten wordt terecht meer specialisatie en kennis verwacht om complexe zaken te behandelen en procedures te voeren. Hier dient wel een adequate vergoeding tegenover te staan, zodat gespecialiseerde advocaten ook binnen het bereik blijven van minder draagkrachtigen.

VIJF VOOR TWAALF

AR-lid Bernard de Leest: ‘De veronderstelde zelfredzaamheid van de meest kwetsbare burgers wordt in dit wetsvoorstel schromelijk overschat. Het is schokkend dat in de inleiding staat dat een toename van de administratieve lasten voor rechtzoekenden wordt verwacht. Om te komen tot een duurzaam stelsel van gefinancierde rechtsbijstand is het vijf voor twaalf. Voor de advocaat, maar meer nog voor de rechtzoekende. Steeds meer kleine kantoren, met hun wortels stevig verankerd binnen de sociale netwerken van de wijken, kunnen het niet langer bolwerken. Ook het aantal advocaat-stagiaires in de sociale advocatuur neemt af. Mijn hartenkreet aan de nieuwe regering is om de afbraak van de gefinancierde rechtsbijstand te stoppen en fors te investeren in de hele rechtsketen.’

VOORSTELLEN NOVA

In haar consultatiereactie doet de NOvA verschillende voorstellen die bijdragen aan een duurzaam stelsel. Bijvoorbeeld om de beschikbare expertise van de advocatuur te betrekken bij de eerstelijns rechtshulp. Ook vindt de NOvA het wenselijk de eerstelijnsrechtshulp breder te benaderen dan alleen vanuit de justitiekolom. Vanwege de zorgtaak van gemeenten is het van belang om hiervoor ook met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten om de tafel te gaan.

Download de reactie van de NOvA op het wetsvoorstel op advocatenorde.nl/dossier/gefinancierde-rechtsbijstand.

VOOR DE PRAKTIJK

MODELKANTOORHANDBOEK GEACTUALISEERD

Het modelkantoorhandboek van de NOvA is weer voorzien van een inhoudelijke en redactionele update. Zo is de ‘Instructie digitale communicatie en ICT-beveiliging’ grondig gewijzigd. Ook wordt bijvoorbeeld aandacht besteed aan de Meldplicht datalekken.

Bekijk alle wijzigingen of download het modelkantoorhandboek op advocatenorde.nl.

Advertising Expert indeX

Juridisch Adresboek (legal directory), verbeter toegang tot expertise

Olenz
www.olenz.nl - Veenendaal - 0318 - 52 93 93

Mr. Arnaud Wilod Versprille, notaris

Notaris bij Olenz notarissen, juridische duizendpoot, ondernemingsrechtspecialist in praktijk én wetenschap, allround adviseur in de DGA-praktijk met bijzondere expertise in de bedrijfsopvolging binnen de familiesfeer, met oog voor het menselijke aspect.

olenz notarissen

Equrius
www.equrius.com - Den Haag | Amersfoort - 06 - 14 52 56 52

Mr. Hans Voorhoeve, eigenaar

12 jaar actief in legal search met de advocatuur als belangrijkste markt

Nieuwsgierig ('curious') naar mens en organisatie

Ook nieuwsgierig? Bel voor info met Hans op 06 - 14 52 56 52

EQURIUS

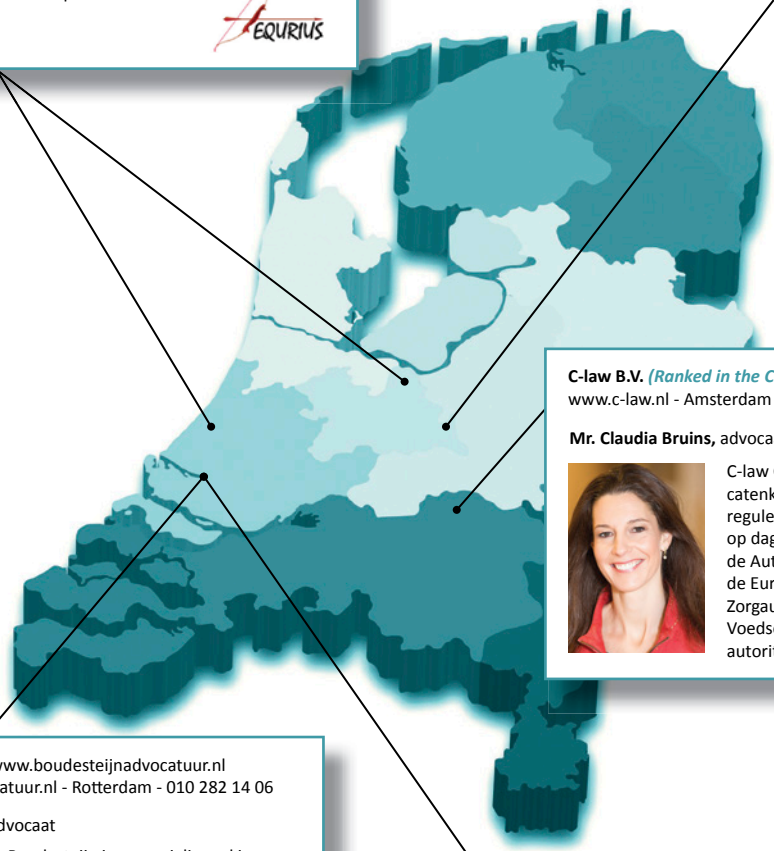

C-law B.V. *(Ranked in the Chambers Europe 2017: leading individual)*
www.c-law.nl - Amsterdam | s-Hertogenbosch - 073 - 202 00 44

Mr. Claudia Bruins, advocaat

C-law Competition Lawyers is hét niche advocatenkantoor op het gebied van mededinging, regulering en consumenten- zaken. Wij werken op dagelijkse basis aan zaken die spelen bij de Autoriteit Consument & Markt (ACM), de Europese Commissie, de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) en de Nederlandse Voedsel & Waren-autoriteit (NVWA).

c·law competition lawyers

Boudesteijn Advocatuur - www.boudesteijnadvocatuur.nl
maartje@boudesteijnadvocatuur.nl - Rotterdam - 010 282 14 06

Mr. Maartje Boudesteijn, advocaat

Maartje Boudesteijn is gespecialiseerd in omgevings-, huur- en vastgoedrecht en treedt met name op voor partijen in de zakelijke markt. Haar dienstverlening is snel, persoonlijk en betrokken.

Straatman Koster Advocaten
www.straatmankoster.nl - Rotterdam - 010 - 240 04 47

Mr. Wilfried Koster, advocaat

Wilfried Koster is één van de oprichters van Straatman Koster Advocaten. Met een team van 27 mensen worden juridische diensten verleend voor alle facetten van het vastgoed, waaronder projectontwikkeling, bestuursrecht, huurrecht en aanbestedingsrecht.

Straatman Koster advocaten

Altijd bereikbaar via het Juridisch Adresboek op www.advocatenblad.nl

Neem contact op met Capital Media Services: 024 - 360 77 10 of mail@capitalmediaservices.nl

ONDERTUSSEN OP HET BINNENHOF

DOOR / JAAP-JELLE VOLLAARD

Voor advocaten relevante Haagse voornemens en wetten.

BELANGRIJKE DEBATTEN

De Tweede Kamer spreekt op 1 juni over de aanpak van internationale misdrijven. Hierbij gaat het om onderwerpen als de lopende opsporingsonderzoeken en strafrechtelijke resultaten, maar ook over de vreemdelingrechtelijke aanpak onder artikel 1F Vluchtelingenverdrag.
De Tweede Kamer overlegt op 12 juni over het advies van de Commissie van advies inzake volkenrechtelijke vraagstukken en de Extern Volkenrechtelijk Adviseur over het gebruik van de term 'genocide' door politici.

WETSVOORSTELLEN

Voor advocaten in het omgevingsrecht is 30 mei interessant. Die dag debatteert de Eerste Kamer over de Ontwerpbesluiten Omgevingswet. De regering is van mening dat met deze vier ontwerpbesluiten een volgende stap wordt gezet in de totstandkoming van het nieuwe stelsel van het omgevingsrecht. Deze ontwerpbesluiten zijn: het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Omgevingsbesluit en het Besluit kwaliteit leefomgeving.
Experts krijgen op 20 juni de gelegenheid zich uit te laten over de (on)wenselijkheid van de veelbesproken wetsvoorstellen Vastleggen en bewaren kentekengegevens door politie en Computercriminaliteit III. Die dag houdt de Eerste Kamer namelijk een deskundigenbijeenkomst.
De Eerste Kamer heeft besloten om op 4 juli het debat te vervolgen over het wetsvoorstel Eigen bijdrage van veroordeelden aan de kosten van de strafvordering en de slachtofferzorg. Strekking van dit wetsvoorstel is dat veroordeelden een deel van de kosten voor de opsporing, vervolging en berechting van door hen gepleegde strafbare feiten moeten betalen. Ook de kosten voor de zorg aan slachtoffers vallen hieronder.

CONSULTATIES VAN WETSVOORSTELLEN

Relevant voor strafrechtadvocaten is de consultatie van het Wetsvoorstel strafbaarstelling binnenbrengen verboden voorwerpen in justitiële inrichtingen die afloopt op 19 juni. De strafbaarstelling strekt zich ook uit over zaken die buiten de inrichting legaal zijn, maar in de inrichting verboden (zoals mobiele telefoons). Ook het meebrengen van brieven wordt strafbaar gesteld, maar wel als het in strijd is met de daarvoor geldende procedures.
Het Wetsvoorstel minimumloon is mogelijk interessant voor advocaten arbeidsrecht. Doel van het wetsvoorstel is dat iedereen die het wettelijk minimumloon verdient in de toekomst hetzelfde vaste bedrag per uur krijgt. De consultatie hiervan loopt af op 31 mei.

Kijk op www.internetconsultatie.nl voor meer consultaties.

advertenties

TOGA atelier Schout
Kwaliteit met oog voor detail
BIO-toga van lichtgewicht Cool Wool
www.toga-atelierschout.nl
info@toga-atelierschout.nl

Industrieweg 51
3044 AS Rotterdam
Tel.: 010 245 07 66
di t/m vr 9:00 - 17:30
zaterdag op afspraak

LOPENDE PRAKTIJK AANGEBODEN!
Hoe mooi is dat, instappen in een lopende praktijk. Eigen baas zijn, zelf alles bepalen, zelf de omzet houden. Geen moeilijke opstartfase, geen gedoe met concurrentie- of relatiebeding. Ben jij een advocaat met stage-verklaring, dan hebben wij werk voor jou!
Wij bieden onze praktijk ter overname aan tegen gunstige voorwaarden. Begeleiding tijdens het inwerken inbegrepen en ook introductie in diverse netwerken.
Ons kantoor is gelegen in het midden van het land en voert de algemene praktijk (arbeidsrecht, familierecht, huurzaken en overig civielrecht) waar je natuurlijk je eigen draai aan kunt geven.
Interesse?
Bel met 06 - 20 66 71 79 of mail: eigenpraktijkkopen@gmail.com

TRANSFERS

WIE, WAT, WAAR?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl..

NAAR ANDER KANTOOR

Aarts, mw. mr. I.G.: Keulers Aarts-Mulder Advocaten te Beek lb
Akdeniz, mr. E.: Schakenraad Advocaten te Eindhoven
Alabas, mw. mr. H.: Özveren & Alabas Advocaten te Rotterdam
Albayrak, mr. E.: Nijenhuis & Jansen Advocaten te Heerenveen
Aydogan, mw. mr. F.G.: De Rooij Van Wijk Advocaten te Eindhoven
Beerman, mw. mr. P.C.E.: AKD te Rotterdam
Boutellier, mr. B.J.: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te Londen
Braat, mr. B.: Boekel N.V. te Amsterdam
Buziau, mr. E.A.: Houthoff Buruma te New York
Crans, mr. B.J.H.: Norton Rose Fulbright LLP te Amsterdam
Dijkstra, mw. mr. V.E.J.: Houthoff Buruma te Amsterdam
Dommerholt, mr. R.R.J.: NautaDutilh N.V. te Londen
Draisma, mw. mr. A.C.: Park Advocaten te Utrecht
Dunki Jacobs, mr. A.J.: Loyens & Loeff N.V. te Amsterdam
Eliëns, mr. J.F.C.: Keulers Aarts-Mulder Advocaten te Beek lb
Elsinga, mw. mr. C.: RWV Advocaten te Leiden
Ende, mr. M.J.: HJF Advocaten B.V. te Rotterdam
Entzinger, mr. N.: Trip Advocaten & Notarissen te Groningen
Geraats, mr. R.M.E.: Spera Advocaten & Rechtsanwälte te Maastricht-Airport
Groenhuis, mr. P.A.: DNA Advocaten te Breda
Groenhuis-Kools, mw. mr. P.J.M.: DNA Advocaten te Breda
Heerkens Thijssen, mr. T.J.R.P.: Achmea B.V. te Zeist
Hillen, mr. P.H.: Berte Advocaten te Tilburg
Houweling, mr. M.: Jansen & van de Luijtgaarden Advocaten te Roosendaal
Huis in het Veld, mr. S.I.: NautaDutilh N.V. te Amsterdam
Jansen, mw. mr. W.I.: Van Doorne N.V. te Amsterdam
Janssen, mr. S.H.: Baker & McKenzie Amsterdam N.V. te Amsterdam
Jong, mr. J.W. de: BarentsKrans N.V. te 's-Gravenhage
Kieft, mw. mr. I.F.: CMS te Utrecht
Klieverik, mw. mr. D.D.: A.F.M. Den Hollander Advocaten B.V. te Rotterdam
Knijff, mw. mr. C.L.: Tata Steel IJmuiden B.V. te Velsen-Noord
Knoester, mr. W.: Stadermann Luiten Advocaten te Rotterdam
Kocken, mr. B.M.: Coupry te 's-Gravenhage
Komp, mw. mr. L.-M.: Prakken D'Oliveira te Amsterdam
Koppe, mw. mr. M.R.: Van Hout Advocaten te Hilversum
Kuijer, mw. mr. M.N.: BASE Advocaten te Rotterdam
Kuipéri-Botter, mw. mr. J.C.: BINGH Advocaten te Amsterdam
Leeuwen, mr. G.J.A. van: Houthoff Buruma te Londen
Liere, mw. mr. F. van: Lexence N.V. te Amsterdam
Linnewiel, mr. L.E.: Lexence N.V. te Amsterdam
Linssen, mw. mr. N.J.: Dirkzwager advocaten & notarissen N.V. te Nijmegen
Loonen, mw. mr. N.E.J.N.: NeXT advocaten te Tilburg
Luigies, mw. mr. A.L.N.: Van Benthem & Keulen N.V. te Utrecht
Lukkes, mr. M.L.H.: NautaDutilh te New York
Meerten, mr. H. van: Coupry te 's-Gravenhage
Meijer, mr. E.T.: ENSPIGT B.V. te Amsterdam
Menkveld, mr. F.E.J.: AHL Advocaten te Utrecht
Meuwese, mw. mr. H.J.: Snijders Advocaten BV te 's-Hertogenbosch
Moll, mr. W.J.: JENS Advocaten te Utrecht
Ongenae, mr. L.A.A.: Haarsma Advocaten te Paterswolde
Onna, mw. mr. A. van: Nelemans Advocaten B.V. te Amsterdam
Pennino, mr. R.G.S.: LS Liber Advocaten te Heerlen
Quak, mw. mr. A.: Moderne Meester Advocatuur te Utrecht
Roodveldt, mw. mr. B.: FTW Advocaten te Koog aan de Zaan
Ruijters, mr. R.: De Bont Advocaten te Breda
Saes, mw. mr. M.: Snijders Advocaten BV te 's-Hertogenbosch
Sandrk, mw. mr. T.: Fraanje & Manspeaker advocaten te Dordrecht
Schoute, mr. J.D.: NautaDutilh N.V. te Londen
Schutte, mr. T.: BWK Partners te Amsterdam
Sietses, mr. D.: Trip Advocaten & Notarissen B.V. te Leeuwarden
Silva Santos, mw. mr. C.A.: Kneppelhout & Korthals N.V. te Rotterdam
Smedts, mw. mr. D.: Beer advocaten te Amsterdam
Sprenger, mr. B.C.M.: Spong Advocaten te Amsterdam
Stolk, mr. W.M.: de Vereende N.V. te Rijswijk zh
Straaten, mw. mr. B. van: Prakken D'Oliveira te Amsterdam
Stubenrouch, mr. C.J.M.: HJF Advocaten B.V. te Rotterdam
Szeliga, mw. mr. N.M.: Baker & McKenzie Amsterdam N.V. te Amsterdam
Tiemens, mw. mr. A.H.: Spong Advocaten te Amsterdam
Toekoen, mr. S.: mr. S.S. Jangali te Amsterdam
Verboom, mr. M.E.B.: Vriman-Vriesendorp Mees Ankum te Amsterdam
Verlijsdonk-Gerards, mw. mr. R.A.M.:

GOEDE NAAM IN NOORD-NEDERLAND

Niek Entzinger (31) stapte onlangs over van De Haan Advocaten & Notarissen naar Trip Advocaten & Notarissen in Groningen. 'Eind 2016 ben ik na een zaak tegen één van de partners bij Trip benaderd om te komen praten over een dienstverband. Trip heeft een goede naam in Noord-Nederland en werkt voor overheden en grote ondernemingen. Het sprak mij aan om in een team deze klanten op het gebied van het arbeidsrecht te bedienen. Het verbeteren van mijn kennis op terreinen van het arbeidsrecht waar ik nog niet veel in heb geprocedeerd, behoort tot de doelen bij Trip.'

BANNING N.V. te 's-Hertogenbosch
Vocht, mr. M.L.J.A. de: Reijnders Advocaten te Eindhoven
Weijmans, mw. mr. P.: WVO Advocaten te Loenen gld
Werf, mw. mr. B. van der: DNA Advocaten te Breda
Weteringe Buys-Kroon, mw. mr. J.B.L.: Smit Advocaat & Belastingkundige te Rotterdam
Wiersma, mw. mr. S.M.A.: Trip Advocaten & Notarissen te Groningen
Willemsen, mr. R.: Delissen Martens advocaten belastingadviseurs mediation te 's-Gravenhage
Woensel, mr. L.P.J.M. van: NOVO Advocaten te Breda
Wormmeester, mw. mr. M.H.: Stad Advocaten te Emmen
Zwanenberg, mr. R.: Hermanides Advocaten te Eindhoven

NAAR NIEUW(E) KANTOOR OF ASSOCIATIE

A.F.M. Den Hollander Advocaten B.V. (mr. A.F.M. den Hollander en mw. mr. D.D. Klieverik te Rotterdam)
Advocatenkantoor Boukich (mw. mr. F. Boukich te Utrecht)
Advocatenkantoor Elassaiss (mw. mr. C.L.V.M. Elassaiss-Schaap te Houten)
Advocatenkantoor Janny de Graaf (mw. mr. J. de Graaf-Bakker te Emmen)
Advocatenkantoor Nuijten (mr. M.M.J. Nuijten te Haarlem)
Advocatenkantoor Sluiter (mr. H. Sluiter te Amsterdam)
Advocatenkantoor Van Bommel & Van Onna (mw. mr. P. van Bommel en mw. mr. A.L. van Onna te Franeker)
Advocatenkantoor Van Riel (mw. mr. T.N. van Riel te Alkmaar)
Carin Wensveen, mediator en advocaat (mw. mr. C.G.M. Wensveen te Rotterdam)
Donders Advocatuur (mw. mr. F.L. Donders te Tilburg)
FD Advocatuur – Amsterdam (mw. mr. F.G. van Dam te Amsterdam)
JUR (mr. J.W. Adriaansens te Amsterdam)
Kennedy Van der Laan (mr. J.J. Linnemann te Eindhoven)
Legaltree Driessen Advocatuur B.V. (mw. mr. M. Driessen te Rotterdam)
Legaltree Gortzak (mw. mr. J.A. Gortzak te Rotterdam)
Leidse Letselschade Advocaten (mr. G.R. Janson te Leiden)
Leijen advocatuur (mr. J. Leijen te Amsterdam)
Lisman Legal Life sciences B.V. (mr. J.A. Lisman te Heijen)
Ludding Advocatuur (mr. R. Ludding te 's-Gravenhage)
LW Advocaten (mw. mr. J.G.L. van Nus te Amsterdam)
MCG Advocatenkantoor (mw. mr. M.C. Groenendijk te Amsterdam)
Meijer Advocatuur (mw. mr. L.S. Meijer te Amersfoort)
Mr. Chr.W.L. Veen (mr. Chr.W.L. Veen te Edam)
mr. D.E.J. Wolfert Advocaat (mw. mr. D.E.J. Wolfert te Amstelveen)
NG ADVOCATUUR (mw. mr. N.E.P. Gustings te 's-Gravenhage)
Noorlander Advocatuur (mr. R.M. Noorlander te 's-Gravenhage)
Orde van Advocaten Limburg (mr. F.L.J. van Vloten te Herten)
Prospectus & Law (mr. M. van Straaten te Utrecht)
Rijn Advocatuur & Mediation (mw. mr. M.C. van Rijn te Utrecht)
RN (mr. P. Suringa te Utrecht)
Schenkeveld Advocaten (mw. mr. K.M. Wientjes te Amsterdam)
Sennef de Koning van Eenennaam Advocaten (mw. mr. L. Huigsloot te Rotterdam)
Spoormaker Advocatuur (mw. mr. M.J.E. Spoormaker te Leiden)
Stoop Advocatuur (mw. mr. A.M.S. Stoop te Leiden)
Van Campen Familierecht & Mediation (mw. mr. M.J.M. van Campen te Breda)
Van Haeften & Braat Advocaten (mw. mr. M. Braat en mw. mr. B.S. van Haeften te 's-Gravenhage)
Van Hoef Advocatuur (mr. P.A.M. van Hoef te Venray)
Vollebergh & Hendrikx-Heeren Advocatuur Mediation (mw. mr. P.P.M. Hendrikx-Heeren en mr. N. Vollebergh te Breda)
Yamali Advocatuur (mw. mr. M. Yamali te Amsterdam)

ADVOCATUUR BEDRIJVEN MET EEN MISSIE

Jaap Leijen (35) startte onlangs LEIJEN advocatuur. Hiervoor werkte hij bij Johannsen Advocaten in Amsterdam. 'Zo'n anderhalf jaar geleden besefte ik dat ik diepgang en specialisatie miste. Het grootste voordeel van het hebben van een eigen kantoor is dat ik zelf kan bepalen voor wie, met wie en op welke wijze ik werk. Daarbij kan ik nu advocatuur bedrijven met een missie: een kleine bijdrage leveren aan een duurzame ontwikkeling van onze wereld. Ik hou van het hoge abstractieniveau en de Europese dimensie van het omgevingsrecht en natuur- en milieurecht. Tegelijkertijd waardeer ik de overzichtelijkheid van het civielrechtelijke deel van het vastgoedrecht. Ik werk nog alleen, maar ben op zoek naar een integere, sociale en slimme partner met een vleugje idealisme.'

UIT DE PRAKTIJK

Aars, mw. mr. I.U.D., Diemen (18-4-2017)
Ariese, mr. A.M., 's-Gravenhage (31-3-2017)
Balen, mr. C. van, Amsterdam (1-4-2017)
Bauduin, mw. mr. S.E., Amsterdam (1-4-2017)
Bierens de Haan, mr. J.D., Amsterdam (31-3-2017)
Boer, mr. B.P. de, Amsterdam (1-4-2017)
Booij, mw. mr. K.A., Amsterdam (10-4-2017)
Bosters, mr. M.W.F., Rotterdam (31-3-2017)
Boswijk, mr. R.J., Amsterdam (12-4-2017)
Brink, mw. mr. E. van den , Amsterdam (1-4-2017)
Brink, mw. mr. K.M. van den, Amsterdam (1-4-2017)
De Casseres, mr. I.A., Amsterdam (1-4-2017)
Deurvorst, mr. F.T.M., Amsterdam (31-3-2017)
Dunnewijk, mr. M., Amsterdam (3-4-2017)
Guessabi-Colombijn, mw. mr. S., Amsterdam (7-4-2017)
Gulik, mw. mr. L.L. van, Amsterdam (25-4-2017)
Hart, mr. G. 't, Rotterdam (1-4-2017)
Hees, mw. mr. M.C., Amsterdam (1-4-2017)
Hendrix, mw. mr. B.A.M., Sittard (3-4-2017)
Hof, mw. mr. A.F., Amsterdam (1-4-2017)
Hooijdonk, mw. mr. A. van, Rijen (1-4-2017)
Huisman, mw. mr. M., Rotterdam (1-4-2017)
Imhof-Westendorp, mw. mr. D.L., Enschede (31-3-2017)
Jadib, mw. mr. I., 's-Gravenhage (12-4-2017)
Jhoeri, mw. mr. A.A., Amsterdam (1-4-2017)
Jongkind, mw. mr. J.M., Leeuwarden (24-4-2017)
Julius, mw. mr. E., Alkmaar (1-4-2017)
Koopman, mw. mr. C.M., Arnhem (1-4-2017)
Leijten, mr. P.M., Utrecht (1-4-2017)
Lint-Slager, mw. mr. E., Amsterdam (1-4-2017)
Loman, mr. J.W., 's-Gravenhage (1-4-2017)
Lopez de Vries, mw. mr. L., Amsterdam (1-4-2017)
Lysaght, mw. mr. H.E., Amsterdam (14-4-2017)
Mank-Zwerver, mw. mr. A.C.F., Paterswolde (1-4-2017)

EEN ACTIEVE EN DOORTASTENDE ROL

Bianca van der Werf (43) is onlangs voor zichzelf begonnen onder de paraplu van DNA Advocaten in Breda. Eerder werkte ze als advocaat-stagiaire bij TDNL Strafrechtadvocaten. 'Wij werken met enthousiaste en gedreven advocaten in een prachtig kantoorpand. Het bespreken van zaken en ieders inhoudelijke bijdrage maakt dat we als team functioneren. Met de informatie van internet, de orde en met de kennis van mijn kantoorgenoten is het opstarten voorspoedig verlopen. Ik leer van alles waar ik eerder niet mee te maken heb gehad. Denk aan heel simpele dingen als een inschrijving bij de Kamer van Koophandel. In het strafrecht heb je als advocaat een actieve en doortastende rol. Ook word je als advocaat vroegtijdig in het proces betrokken. Dit maakt het werk vaak ad hoc en daardoor uitdagend.'

Nouwen, mr. A.H.A.J.M., Weert (18-4-2017)
Patberg, mw. mr. D.C., Haarlem (1-4-2017)
PLas, mr. L.A. van der, Amsterdam (1-4-2017)
Ponds, mr. J.W., Eindhoven (1-4-2017)
Refos, mr. R.N., Amsterdam (18-4-2017)
Ressel-Witsmeer, mw. mr. B.M., Eindhoven (23-4-2017)
Roukema, mw. mr. A., Amsterdam (18-4-2017)
Schaap, mw. mr. J.G., Sneek (30-3-2017)
Schnitzler, mr. G., Amsterdam (1-4-2017)
Somers, mw. mr. P.C., Amsterdam (3-4-2017)
Speerstra, mw. mr. G.M., Amsterdam (10-4-2017)
Sprakel, mw. mr. M.E.J., 's-Gravenhage (21-4-2017)
Stellingwerff-Kok, mw. mr. T.T., Groningen (1-4-2017)
Suurenbroek, mr. O.L., Amsterdam (1-4-2017)
Teunissen, mr. R.J.C., Boxmeer (1-4-2017)
Urfan, mw. mr. M., Amsterdam (1-4-2017)
Ven, mr. N.H.J. van de, Amsterdam (1-4-2017)
Verschuren, mr. R.P.A., Badhoevedorp (1-4-2017)
Vink, mr. E.H., New York (18-4-2017)
Vogels, mw. mr. M.G.H., Waalre (1-4-2017)
Vries, mw. mr. M.C.T. de, Amsterdam (14-4-2017)
Ydema, mr. O.I.M., Amsterdam (31-3-2017)
Zee, mw. mr. F.E. van der, Amsterdam (16-4-2017)
Zegers, mr. B.W.M., Amsterdam (7-4-2017)

advertenties

Hofstad Advocaten

In ons prachtige pand in het centrum van Den Haag hebben wij plek voor twee advocaten die zich bij ons willen aansluiten.

Hofstad Advocaten bestaat momenteel uit vijf advocaten die zich voornamelijk toeleggen op het straf-recht, maar daarnaast ook over ruime ervaring binnen het personen- en familierecht, het arbeidsrecht, het bestuursrecht en het jeugdrecht beschikken.

Wij zijn op zoek naar zelfstandig ondernemende advocaten, al dan niet met een afgeronde beroepsopleiding, met een eigen praktijk die er, net als wij, naar uitkijken om inhoudelijk samen te werken.

Wij bieden o.a. een stijlvolle werkplek, gezellige collega's en een informele werksfeer. Daarnaast bieden wij nog een aantal andere faciliteiten, welke wij graag in een persoonlijk gesprek toelichten.

Wacht niet te lang en neem vandaag nog contact met één van onze advocaten op voor het maken van een afspraak.
Wij zijn te bereiken via info@hofstadadvocaten.com
of telefonisch op 070-306 02 44.

Advertising Expert indeX

Het expertise-overzicht profileert juridische experts.

AEX-online op www.advocatenblad.nl selecteert op expertise/locatie/naam.

Neem contact op met Capital Media Services
024 - 360 77 10 of mail@capitalmediaservices.nl

De juiste slagkracht in uw executietraject!

CAMINADA & VAN LEEUWEN
gerechtsdeurwaarders & incasso

Ondernemingsweg 2D
2404 HN Alphen aan den Rijn
T 0172 44 36 34
F 0172 44 36 50
E info@cvl-incasso.nl
I www.cvl-incasso.nl

VAN GELDEREN
arbeidsrechtadvocaten

IS OP ZOEK NAAR

EEN ERVAREN ARBEIDSRECHTADVOCAAT

bit.ly/vacatureVGA

Prikbord voor professionals

KANTOORRUIMTE HUREN IN UTRECHT

Aelan Advocaten
info@aa-advocaten.nl
www.aa-advocaten.nl
Utrecht | 030 - 251 21 71

Aelan Advocaten

Aan het Wilhelminapark in Utrecht bieden wij kantoorruimte aan voor één tot vijf advocaten met diverse faciliteiten waar u naar keuze gebruik van kunt maken: lunch, copiers, vergaderruimte, know-how, secretariële ondersteuning, etc. Een bewezen concept!

MR. ANTOINETTE OUDSHOORN

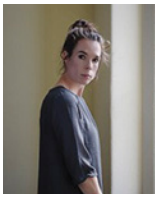

Internationaal Juridisch Instituut
info@iji.nl
www.iji.nl
Den Haag | 070 - 346 09 74

IJI professional partner in foreign and international law

Het IJI adviseert rechters, advocaten en notarissen over internationaal privaatrecht en buitenlands recht. Onze medewerkers hebben expertise op het gebied van familierecht, het vermogensrecht en internationaal procesrecht. We zijn hard aan het werk om in de toekomst onze klanten te bedienen door onze kennis digitaal beschikbaar te maken en hopen in Nederland een nieuw centre of excellence op het gebied van internationaal privaatrecht neer te zetten.

BENK ADVOCATEN

BENK : ADVOCATEN

info@benkadvocaten.nl
www.benkadvocaten.nl
Groningen| 050 - 313 64 16

BENK Advocaten is een advocatenkantoor bestaande uit een team van advocaten en ondersteuning, dat zich voornamelijk richt op de ondernemers van Noord Nederland. We voelen ons betrokken bij onze cliënten en zorgen ervoor dat onze bereikbaarheid goed is. We werken hard, maar wel op een plezierige manier, met een gezond evenwicht tussen werk en privé.

P.S. Zie ook vacature pagina 24

Voor meer informatie: 024 - 360 77 10 óf mail@capitalmediaservices.nl

UITSPRAKEN VAN DE TUCHTRECHTER

Deze uitspraken zijn geselecteerd en bewerkt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit Carel Gaaf (voorzitter), Jan de Bie Leuveling Tjeenk, Tjitske Cieremans, Han Jahae, Robert Sanders en Paul Wilmink.

VERZUIMD GRIFFIERECHT TE BETALEN; MISLEIDING CLIËNTE

- Raad van discipline Den Haag 29 augustus 2016, zaak nr. 15-631/DH/RO, ECLI:NL:TADRSGR:2016:165.
- Gedragsregels 4, 8 en 11.
- Advocaat verzuimt griffierecht te betalen en heeft cliënte misleid door te stellen dat het hoger beroep om goede redenen niet was doorgezet.

Mr. X staat klaagster bij in een huurgeschil. Nadat klaagster is veroordeeld tot betaling van de achterstallige huur en de huurovereenkomst voorwaardelijk is ontbonden, brengt mr. X op verzoek van klaagster een appeldagvaarding uit. Vervolgens heeft – wegens vakantie van mr. X – een kantoorgenoot van hem klaagster bijgestaan in een kort geding ter voorkoming van de ontruiming. Bij vonnis besliste de voorzieningenrechter evenwel in het nadeel van klaagster, zodat zij tot ontruiming van het gehuurde diende over te gaan. Inmiddels was de appelzaak tegen het vonnis van de kantonrechter bij het gerechtshof voor het eerst uitgeroepen. Tegen geïntimeerde is verstek verleend en de zaak is aangehouden voor betaling griffierecht door klaagster. Er wordt echter niet-tijdig griffierecht betaald. Op de rol is de zaak twee weken aangehouden voor akte uitlating artikel 127a lid 3 Rv. Appellante heeft geen akte genomen en heeft het hof bepaald dat arrest gewezen zal worden op basis van het griffiedossier. In dit arrest heeft het gerechtshof beslist dat geïntimeerde wordt ontslagen van deze instantie nu appellante niet tot betaling van griffierecht is overgegaan.
Kort daarop heeft mr. X klaagster bij e-mail verzocht de eigen bijdrage van 64,50 euro te betalen voor 'het hoger beroep, wat uiteindelijk vanwege het verloren kort geding niet werd doorgezet'. Klaagster heeft na ontvangst van de voormelde e-mail navraag gedaan bij mr. X. Toen is haar te verstaan gegeven dat er inmiddels een arrest was gewezen.
Klaagster dient de klacht in dat mr. X het griffierecht voor het hoger beroep niet-tijdig heeft betaald en dat hij haar hierover heeft getracht te misleiden door te stellen dat het hoger beroep niet is doorgezet.
De raad stelt voorop dat een advocaat gehouden is de aan hem toevertrouwde belangen met de nodige voortvarendheid te behartigen en dat van een advocaat verwacht mag worden dat hij zijn cliënt op de hoogte houdt van zijn werkzaamheden ten behoeve van die cliënt. Voorts heeft te gelden dat de advocaat belangrijke afspraken, gezamenlijk genomen beslissingen, zoals niet in appel gaan of een hoger beroep intrekken, en soms ook gegeven advies of informatie, schriftelijk dient vast te leggen. Indien de advocaat dit verzuimt, komt het bewijsrisico daaromtrent op hem te rusten.
Het staat vast dat mr. X het griffierecht niet heeft voldaan. De raad overweegt dat dit een beroepsfout oplevert, die tevens schending van de zorgvuldigheidsnorm ex artikel 46 Advocatenwet impliceert.
In het onderhavige geval heeft mr. X nadat arrest was gewezen, zich jegens klaagster op het standpunt gesteld dat het hoger beroep niet was doorgezet omdat hij ervan uitging dat hierin geen gunstig resultaat voor klaagster geboekt zou kunnen worden, nu zij ook reeds het kort geding (volgend op het vonnis van de kantonrechter) had verloren. De vraag die vervolgens door de raad moet worden beantwoord, is of hij met deze opmerking klaagster heeft misleid. De raad stelt vast dat uit de feiten volgt dat mr. X geen contact heeft gehad met klaagster naar aanleiding van de twee rolzittingen, hoewel dit wel in de rede had gelegen, zeker nu er zich geen wederpartij had gesteld. Voorts staat vast dat mr. X het arrest van het hof niet onmiddellijk aan klaagster heeft doen toekomen.
Hij heeft het arrest ook niet enkele weken later toegestuurd, toen hij klaagster de factuur stuurde voor de eigen bijdrage met betrekking tot het hoger beroep. Eerst door een opmerking van de secretaresse van mr. X is klaagster op de hoogte gekomen van het feit dat er überhaupt een arrest was gewezen. Op zijn minst wekt dit handelen van mr. X de schijn dat hij wilde voorkomen dat klaagster op de hoogte zou raken van het arrest c.q. van de feitelijke gang van zaken.
Het verweer dat er geen sprake is van misleiding omdat mr. X, op het moment dat klaagster stelde dat het hoger beroep wel doorgezet had moeten worden, klaagster heeft gewezen op de mogelijkheid om hem aansprakelijk te stellen, verwerpt de raad. Dit betreft immers het handelen van mr. X nadat klaagster op de hoogte was gekomen van het arrest.
Gelet op de afwezigheid van enige schriftelijke vastlegging met betrekking tot deze appelprocedure, alsmede gelet op voornoemd handelen van verweerder, is de raad van oordeel dat genoemde schijn voor risico van mr. X komt en ook dit klachtonderdeel gegrond is.
Berisping en voorwaardelijke geldboete van 1.000 euro.

ONGEBRUIKELIJKE TRANSACTIES, AANGAAN VAN PERSOONLIJKE EN FINANCIËLE BANDEN MET CLIËNT

- Raad van discipline Amsterdam 25 januari 2016, zaak nrs. 15-222A-15-227A(d).
- Artikel 1 lid 1 sub a Wwft, artikel 1 lid 2 Wwft, artikel 16 Wwft, gedragsregel 2 lid 1.
- Nalaten van melding ongebruikelijke transactie van onroerend goed, aangaan van persoonlijke en financiële banden met cliënt gedurende dienstverlening.

Tussen mr. X, mr. Y en mr. Z bestaat een maatschap die een advocatenkantoor exploiteert. Mr. X en mr. Y hebben BG B.V. vanaf 2006 bijgestaan in vastgoedzaken. Mr. X is in 2008 samen met BG, via twee GmbH's, vastgoedactiviteiten gestart in Duitsland. Mr. X en mr. Y hielden ook aandelen in die GmbH's. Zij hebben het grootste deel van die aandelen eind 2011 aan BG verkocht. Vanaf 2008 tot 2015 is mr. X bestuurder van beide GmbH's geweest. BG heeft declaraties van het kantoor van mr. X en mr. Y onbetaald gelaten. BG heeft in 2013 een pand aan V verkocht, die daarin een coffeeshop exploiteert. In februari 2013 heeft BG zich gewend tot het kantoor in verband met beoogde levering van het pand. Alleen mr. X heeft BG als advocaat bijgestaan, maar heeft zijn werkzaamheden vanaf 2008/2009 overgedragen aan zijn stagiaire mr. B. De oorspronkelijke koopovereenkomst tussen BG en V wordt uiteindelijk vervangen door de constructie waarbij mr. X en mr. Y (deels) als kopende partij tussen BG en V zijn geschoven. De door mr. X en mr. Y aan BG te betalen koopsom wordt vervolgens verrekend met vorderingen op BG. De leveringen vinden plaats na instemming van N met royement om niet van het hem toekomende hypotheekrecht op het pand. De transactie(s) met betrekking tot het pand zijn niet door de betrokken notaris, noch door mr. X, mr. Y en mr. Z als ongebruikelijke transacties gemeld aan de Financial Intelligence Unit Nederland.
Onder meer wordt geklaagd dat mr. X en mr. Y 1) BG hebben bijgestaan bij de verkoop van het pand en daarbij onvoldoende hebben onderkend dat sprake was van een voorgenomen ongebruikelijke transactie die gemeld had moeten worden en 2) hun onafhankelijkheid in gevaar hebben gebracht door persoonlijke en financiële banden met BG aan te gaan.
De raad oordeelt dat de transactie ongebruikelijk is in de zin van de Wwft. De voorgenomen verkoop aan V was ongebruikelijk nu de koper de gehele koopprijs schuldig zou blijven. Verder is het ongebruikelijk dat hypotheekhouder N afstand deed van zijn recht van hypotheek op het pand zonder enige tegenprestatie. Mr. X moest tevens begrijpen dat de verkoopprijs aanzienlijk lager was dan de marktwaarde van het pand. Een te A kantoor houdende advocaat, betrokken bij vastgoedkwesties, moet een (sterk) vermoeden hebben gehad dat het pand – midden in het uitgaanscentrum – meer waard was. Dit verschil volgt ook uit de WOZ-waarde ten tijde van de verkoop en de veilinginzet, die beduidend hoger waren dan de verkoopprijs. Daarbij had de reputatie van BG en die van N (in 2005 veroordeeld voor witwassen) aanleiding moeten zijn om in het licht van het voorgaande vraagtekens bij de transactie te plaatsen. Het is tevens een feit van algemene bekendheid dat in de coffeeshopbranche zwart geld omgaat. Mr. X had dus bij de transacties aanleiding te veronderstellen dat deze verband konden houden met witwassen, en had deze als ongebruikelijk moeten melden. Hiermee heeft hij in strijd gehandeld met artikel 16 Wwft.
De raad overweegt vervolgens dat in de tekst van de wet geen steun is te vinden voor de opvatting van het Bureau Financieel Toezicht dat de meldingsplicht ook geldt voor elke maat die wetenschap heeft gekregen van een ongebruikelijke transactie in het kader van de dienstverlening door de maatschap aan de cliënt. Een dergelijke uitleg zou de bereidheid onder advocaten om met maten uit de maatschap te overleggen over de vraag of een bepaalde transactie moet worden gemeld doen afnemen. Mr. Y en mr. Z waren daarom niet meldingsplichtig. De eerste klacht is dus alleen ten aanzien van mr. X gegrond.
De raad begrijpt de tweede klacht zo dat wordt gedoeld op het ontwikkelen van onroerendgoedactiviteiten in de GmbH's, de verkoop van aandelen aan BG terwijl deze de koopsom schuldig bleef, alsmede het vervullen van een bestuursfunctie door mr. X in de GmbH's. De raad is van oordeel dat mr. X hiermee de vrijheid en onafhankelijkheid in de uitoefening van zijn beroep in gevaar heeft gebracht, hij heeft BG immers zelf vanaf het ontwikkelen van de zakelijke samenwerking bijgestaan als advocaat. Bovendien heeft hij BG in 2013 nog als advocaat bijgestaan ter zake van de transactie. Los van de vraag of mr. X zelf nog als advocaat van BG is opgetreden, heeft te gelden dat sprake is van onverenigbaarheid met het feit dat BG van 2008 tot 2015 een belangrijke cliënt van het kantoor is gebleven, kennelijk met goedvinden van mr. X en mr. Y. Het is onder meer ontoelaatbaar dat mr. X en mr. Y er in 2011 er mee hebben ingestemd dat BG aan hen in privé de koopprijs voor verkochte aandelen schuldig bleef, kennelijk zonder afspraak over de betaling daarvan. De tweede klacht is gegrond.
Voorwaardelijke schorsing van twee maanden opgelegd aan mr. X en een waarschuwing aan mr. Y.

TEN SLOTTE

GOEDE GEWOONTE

DOOR / BART VAN TONGEREN
ALGEMEEN DEKEN NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Kwaliteit is het uitsluiten van toeval, zo luidt de lijfspreuk van Louis van Gaal. Dat vind ik ook voor de advocatuur een mooi uitgangspunt. Net als in het voetbal kun je als advocaat natuurlijk onmogelijk alle externe variabelen voor de volle honderd procent beïnvloeden. Maar je kunt er wel naar streven om je cliënten dag in, dag uit de best mogelijke juridische dienstverlening te bieden. Als iedere advocaat dit principe hanteert, komt dat op de eerste plaats de rechtzoekenden ten goede. Op grotere schaal is dit ook goed voor de kwaliteit en daarmee het imago van onze beroepsgroep als geheel.

Niet voor niets is kwaliteitsbevordering binnen de advocatuur een van de speerpunten van de NOvA, en zeker ook van mij als algemeen deken. Kwaliteit is geen actie, het is een gewoonte, zei wijsgeer Aristoteles ooit. Mijn streven is om die gewoonte bij iedere advocaat gemeengoed te laten zijn. Op verschillende manieren proberen we hier als beroepsorganisatie structureel invulling aan te geven, waarbij 'toeval' zo veel mogelijk wordt uitgesloten. Zo beschrijven de gedragsregels de normen waaraan advocaten moeten voldoen bij het uitoefenen van hun beroep. De laatste maanden vindt een intensief onderzoek plaats naar welke gedragsregels vernieuwing behoeven. Uw ideeën hierover zijn nog steeds welkom bij de commissie Gedragsregels, die in december haar bevindingen presenteert. Een andere wijze om de kwaliteit verder te borgen, is de introductie van kwaliteitstoetsen, die naar verwachting begin volgend jaar hun intrede zullen doen.

Via de beroepsopleiding krijgt iedere advocaat de basis om de kernwaarde 'deskundigheid', een belangrijke kwaliteitspijler, in praktijk te kunnen brengen. Momenteel loopt het onderzoek BA 2020 om de beroepsopleiding ook toekomstbestendig te houden voor de komende jaren. Ook na hun stage moeten advocaten hun kennis en kunde continu op peil houden. Door hiervoor jaarlijks een vastgesteld aantal PO-punten te behalen, bewijst de gespecialiseerde advocaat blijvend te voldoen aan de kwaliteitseisen binnen zijn of haar vakgebied. Om de kwaliteit te bevorderen, heeft de algemene raad recent een voorstel gelanceerd om de vereiste PO-punten voor een aantal rechtsgebieden op te hogen, wil een advocaat zich op dat betreffende rechtsgebied als specialist kunnen presenteren. Ik ben benieuwd hoe u hierover denkt. Tot 30 mei kunt u reageren op de baliebrede consultatie, die op de website van de NOvA te vinden is.

Ook toezicht en tuchtrecht dragen bij aan de borging van kwaliteit binnen de advocatuur. Vorig jaar is zowel het aantal klachten bij de lokale dekens als het aantal tuchtzaken tegen advocaten afgenomen. Een trend die zich de afgelopen jaren structureel lijkt door te zetten. Het aantal klachten daalde in 2016 licht naar 2.293. Driekwart hiervan werd ingediend door een burger, waarbij de meeste klachten (bijna de helft) over de eigen advocaat gingen. Verder nam het aantal dekenklachten af van 94 naar 79. Bij de raden van discipline werden het afgelopen jaar 998 zaken aangebracht, zeven procent minder dan in 2015. Misschien nog wel veelzeggender is dat het aantal gegronde klachten daalde van 345 naar 290. Nog 290 te veel, maar een bemoedigende ontwikkeling. Ook het aantal klachten bij de Geschillencommissie Advocatuur verminderde aanzienlijk: de grootste daling van alle aangesloten geschillencommissies.

Al met al doen deze cijfers vermoeden dat advocaten beter zijn gaan presteren. Natuurlijk zijn deze kwantitatieve afnames niet een-op-een door te vertalen naar een kwalitatieve kwaliteitssprong. Achteroverleunen is dan ook geen optie, maar het is onmiskenbaar een indicatie dat we als beroepsgroep de verantwoordelijkheid nemen om de kwaliteit te verbeteren. Mijn hoop is dat dit geen toeval is, maar een teken van een inmiddels ingesleten goede gewoonte.

Zonder feedback kunnen wij ons product niet verbeteren.

Wij danken daarom deze maand:

C. Tukker - Linklaters
J. Cox - Cox ten Bruggencate Advocaten
M. Klapwijk - Ekelmans & Meijer Advocaten
M. Wijermars - Simmons & Simmons
H. de Geus - Kennedy Van der Laan
B. Pohlman - Lexence
S. Smid - Bird & Bird
M. Viersma - Nationale Politie

www.legalintelligence.com

LEXXYN.NL

Software voor het advocatenkantoor

ruim 20 jaar ervaring in advocatuur

intuïtief en veilig

uitstekende ondersteuning

beheer van cliënt- en dossier-gegevens

urenregistratie- en rapportage

permanente ontwikkeling

‘Ik had niet verwacht dat NEXTmatters zó krachtig zou zijn. Bovendien ken ik geen pakket dat zoveel management-informatie kan verschaffen’

NEXTmatters

Trivium Software BV | Paterserf 3 | 4904 AA Oosterhout

T 0162 49 89 89 | E info@trivium.nl | www.trivium.nl